

Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittäminen

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Rakennettu ympäristö, hortonomi (AMK)

Syksy 2023

Tiina Karttunen

Rakennetun ympäristön koulutus

Tekijä Tiina Karttunen

Työn nimi Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittäminen

Ohjaaja Vesa Vuorinen

Tiivistelmä

Vuosi 2023

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittämissuunnitelman laatimista vuosille 2023–2030. Opinnäytetyön tilaaja oli Oriveden kaupungin teknisten palveluiden yksikkö. Leikkipuistojen kehittämistä koskeva valtuustoaloite oli käynnistänyt vuonna 2020 kaupungin leikkipuistojen systemaattisen ja osallistavan kehittämisen. Aloitteen taustalla oli kaupungin tahtotila monipuolistaa ja nykyaikaistaa leikkipuistoja lasten ja perheiden viihtyvyyden lisäämiseksi ja samalla parantaa kaupungin houkuttelevuutta.

Kehittämissuunnitelman laatimisen ajankohtaa oli viivytännyt muutokset kaupungin henkilökunnassa, kunnes kehittämissuunnitelman kirjoittaminen päästiin aloittamaan asiantuntijaharjoittelun myötä huhtikuussa 2023. Opinnäytetyön lähtökohtina toimivat toiminnalliset tutkimusmenetelmät, johon kuuluivat materiaalien ja kuntalaiskyselyn analysointi, vapaamuotoiset keskustelut ja palaverit sekä maastokäyntien aikana tehdyt havainnot. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelman sisältöä varten otettiin mallia Tampereen ja Oulun kehittämissuunnitelmista ja hyödynnettiin Oriveden kaupungin tarpeisiin. Oriveden leikkipuistojen kehittämissuunnitelma kirjoitettiin asiantuntijaharjoittelun aikana vuoden 2023 huhtikuusta kesäkuun puoleen väliin. Valmistunut kehittämissuunnitelma siirtyi Teknisten palveluiden osastolle tarkistettavaksi ja päivitettäväksi.

Lopputuloksena opinnäytetyössä kuvataan Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittämissuunnitelman kirjoittamisen prosessi ja kehittämistyön tulokset. Valittujen tutkimusmenetelmien avulla esitellään havaintoja ja tuloksia siitä, miten Oriveden kaupunkiin leikkipuistoja suunnitellaan, kunnossapidetään ja kehitetään.

Avainsanat Leikkipuistot, kehityssuunnitelma, kehittämisohjelma, puistosuunnittelu, peruskorjaus

Sivut 51 sivua ja liitteitä 52 sivua

Degree Programme in Landscape

Author Tiina Karttunen

Subject Development of Playgrounds in the City of Orivesi

Supervisor Vesa Vuorinen

Abstract

Year 2023

The aim of this practice-based thesis was to examine the preparation of a development plan for Orivesi city playgrounds for the years 2023-2030. The commissioner of the thesis is the technical services unit of the city of Orivesi. In 2022, a council initiative on the development of playgrounds launched a systematic and participatory development of the city's playgrounds. The aim of the initiative was based on the city's desire to diversify and modernize playgrounds to increase the comfort of children and families while improving the attractiveness of the city.

The start of the drafting of the development plan had been delayed by changes in the city staff until the writing of the development plan could be started with expert training in April 2023. The starting points of the thesis were functional research methods, which included the analysis of materials and the municipal survey, free-form discussions and meetings, and observations made during field visits. The content of the development plan for playgrounds was modelled using the development plans of Tampere and Oulu and it was utilized for the needs of Orivesi.

The development plan for Orivesi playgrounds was written during expert training from April to mid-June 2023. The completed development plan was transferred to the City Gardener for inspection and further to the technical director of Orivesi for approval.

As a result, the thesis describes the process of making a development plan for the Orivesi city playgrounds and the results of the development work. The research methods chosen are used to present observations and results on how playgrounds are designed, maintained and developed in the town of Orivesi. As a result, the thesis describes the process and outcomes of the development plan for the Orivesi city playgrounds. The research methods chosen are used to present observations and results on how playgrounds are designed, maintained, and developed in the city of Orivesi.

Keywords Playgrounds, development plan, development programme, park planning, renovation

Pages 51 pages and appendices 52 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Leikkipuistojen kehittämisen edellytykset	2
2.1	Leikkipaikkaverkoston mitoitus ja muuntojoustavuus	2
2.2	Leikkipaikkaverkosto asukkaan näkökulmasta	4
2.3	Lainsäädäntö ja standardit	5
2.4	Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli (KESY)	6
3	Leikkipuistojen kehittämisen tarve	7
3.1	Oriveden kaupungin strategia ja tahtotila	8
3.2	Maankäytön muutokset	9
3.3	Väestötiedot ja käyttäjäryhmät	9
4	Leikkipuistojen nykytila	11
4.1	Leikkipuistojen hallinnointi	11
4.2	Turvallisuus	12
4.3	Leikkipuistojen suunnittelu	14
4.3.1	Turvallisuusvaatimukset	14
4.3.2	Eri-ikäisten lasten tarpeiden huomioiminen	14
4.3.3	Esteettömyys	16
4.4	Hoitoluokituksista kohti kunnossapitoluokitusta	17
5	Leikkipuistojen kehittäminen	17
5.1	Työprosessin kuvaus	18
5.2	Materiaalit ja dokumentointi	19
5.3	Leikkipuistojen monipuolisuus ja välineiden kunto	20
5.3.1	Hirsilän leikkikenttä	21
5.3.2	Siltaojan leikkipuisto	22
5.3.3	Lehdistön leikkipuisto	23
5.3.4	Haaralan leikkipuisto	24
5.3.5	Pohjoiskaaren leikkipuisto	25
5.3.6	Mäkelänrinteen leikkikenttä	26
5.3.7	Hanhenkujan leikkipuisto	27
5.3.8	Moision leikkipuisto	28
5.3.9	Kääjäntien leikkipuisto	29
5.3.10	Niittykukan leikkipuisto	30
5.3.11	Kaupinrinteen leikkikenttä	31
5.3.12	Hautakankaantien leikkipuisto	32

5.3.13	Majurinkujan leikkipaikka	33
5.3.14	Heinätien leikkipaikka	34
5.3.15	Ampujantien leikkipaikka	35
5.3.16	Isovainion leikkikenttä.....	36
5.3.17	Saarentien leikkikenttä.....	37
5.3.18	Eräjärven leikkipuisto.....	38
5.4	Leikkipaikkojen määrä ja saavutettavuus	38
5.5	Kuntalaiskyselyn tulosten analysointi	39
5.5.1	Osallistujien profiili.....	40
5.5.2	Leikkipuistojen käyttö ja saavutettavuus	40
5.5.3	Leikkivälineet, teemat ja toiveet	40
6	Oriveden leikkipuistojen kehittämissuunnitelman tulokset	41
6.1	Kustannusarvioiden muodostuminen Oriveden leikkipuistojen peruskunnostuksissa ja rakennushankkeissa.....	42
6.2	Kunnostettavat ja kehitettävät leikkipuistot.....	43
6.3	Rakennettavat leikkipuistot	44
6.4	Kehittämissuunnitelman julkaiseminen, seuranta ja päivittäminen	46
7	Johtopäätökset.....	47
	Lähteet	50

Kuvat

Kuva 1.	Oriveden väestödynamikka	10
Kuva 2.	Hirsilän leikkikenttä sijaitsee metsän siimeksessä.....	21
Kuva 3.	Siltaojan leikkipuisto sijaitsee puistoisessa miljöössä.....	22
Kuva 4.	Lehdistön leikkipuisto sijaitsee aurinkoisella paikalla, puistomaisessa miljöössä.	23
Kuva 5.	Haaralan leikkipuisto sijaitsee omakotitaloalueen välittömässä yhteydessä... 24	
Kuva 6.	Pohjoiskaaren leikkipuisto sijaitsee puistoisessa miljöössä omakotitaloalueen välittömässä läheisyydessä. Leikkipuisto on lähiasukkaiden aktiivisessa käytössä.	25

Kuva 7. Mäkelänrinteen leikkikenttä sijaitsee kerrostaloalueiden välittömässä läheisyydessä, puistomaisessa miljöössä.	26
Kuva 8. Hanhenkujan leikkipuisto sijaitsee puistomaisella alueella, puiston yhteydessä on pensasaidalla rajattu kenttä.	27
Kuva 9. Moision leikkipuisto sijaitsee rivitaloalueen välittömässä läheisyydessä.....	28
Kuva 10. Kääjäntien leikkipuisto on kooltaan suuri ja välineistöltään monipuolinen.....	29
Kuva 11. Niittykukan leikkipuisto sijaitsee asutuksen ja kahden päiväkohdin lähellä. Vieressä on puisto, jossa on hyvät kehittämismahdollisuudet.	30
Kuva 12. Kaupinrinteen leikkipuisto sijaitsee miellyttävällä puistoalueella, jota on potentiaalia kehittää kokonaisvaltaisesti. Puistoon on ajateltu esimerkiksi frisbeegolf rataa.....	31
Kuva 13. Hautakankaantien leikkipuiston miljöö houkuttelee leikin lisäksi metsäseikkailuun.	32
Kuva 14. Majurinkukan leikkipuisto sijaitsee hieman syrjässä, mutta metsäisessä miljöössä.	33
Kuva 15. Heinätien leikkipaikka sijaitsee asutuksen läheisyydessä. Leikkipaikoilla tehdään harmittavan paljon ilkeävaltaa muun muassa leikkivälineitä ja kalusteita töhrimällä	34
Kuva 16. Ampujantien leikkipaikan puistoinen miljöö ja välineistö kutsuu viettämään aikaa koko perheen voimin.....	35
Kuva 17. Isovainion leikkikenttä sijaitsee omakotitaloalueen vieressä.....	36
Kuva 18. Saarentien leikkikenttään kohdistuu ilkeävaltaa töhrimisen merkeissä. Perhepäivähoitajat toivoivat aronia pensaiden puistoa.....	37
Kuva 19. Eräjärven leikkipuisto on kompakti ja siisti pieni leikkipuisto	38

Liitteet

- Liite 1. Valtuustoaloite leikkipuistojen kehittämissuunnitelmasta
- Liite 2. Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittämissuunnitelma 2023–2030

1 Johdanto

Yleisellä tasolla kaupunkien leikkipuistojen kehittämisen tavoitteena on taata asukkaille turvallisia, laadukkaita ja monipuolisia palveluita. Leikkipuistojen turvallisuuden ylläpitämiseksi tarvitaan säännöllisiä turvallisuustarkastuksia ja kunnossapitoa, mikä edellyttää riittäviä henkilökuntaresursseja ja henkilökunnalta osaamista. Leikkipuistojen rakentaminen on yleensä investointina suuri, jonka takia suunnitteilla olevat leikkipuisto-hankkeet vaativat perusteluita, joita voivat olla esimerkiksi kaupungin tahtotilaan vastaaminen, maankäytön muutokset sekä väestönmuutokset kaupungissa tai alueellisesti.

Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittäminen on ollut ajankohtaista jo pidemmän aikaa, sillä leikkipuistoistaverkostosta oli tehty linjauksia viimeksi vuonna 2014. Pienempiä, vanhempia sekä heikkokuntoisia leikkipaikkoja oli jouduttu lakkauttamaan sekä välineitä poistamaan, jotta olemassa olevien puistojen hoitoon osoitetut määrärahat on saatu riittämään.

Oriveden kaupunginvaltuuston aloite korostaa erityisesti Oriveden kaupungin halua olla viihtyisä ja houkutteleva kaupunki lapsiperheille. Aloitteen tavoitteena on kehittää turvallisia, laadukkaita ja eri ikäryhmiä huomioivia leikkipuistoja. Leikkipuistojen kehittämisen tavoitteena on monipuolistaa ja nykyaikaistaa leikkipuistoja. Kehittämissuunnittelussa huomioidaan leikkipuistoverkoston kokonaisuus, käyttöaste, nykytilanne, sopivuustaso eri ikäryhmille ja alustavat kustannusarviot kehittämistoimenpiteille. Vuosille 2023–2030 laaditun kehittämissuunnitelman on tarkoitus olla monivuotinen pohja Oriveden leikkipuistojen kehittämiseen, suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma on tarkoitus liittää osaksi kaupungin investointisuunnitelmaa. Oriveden leikkipuistojen kehittämissuunnitelma laadittiin asiantuntijaharjoittelun aikana 3.4.-13.6.2023. Kehittämistyön ohjaajana toimi Oriveden kaupunginpuutarhuri Katriina Vuorikivi.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä vastataan kysymykseen, miten Oriveden leikkipaikkoja kehitetään ja miten Oriveden leikkipuistojen kehittämissuunnitelma vuosille 2023–2030 laadittiin. Tavoitteeseen on päästy erilaisin tietoa kokoavain tutkimusmenetelmin.

Kehittämissuunnitelmaan perusteltiin muun muassa resurssien tarve, jotta valtuustoaloitteessa määritellyt tavoitteet on mahdollista toteuttaa. Lopputuloksena työssä kuvataan millainen kehittämisen prosessi oli kymmenen viikon asiantuntijaharjoittelun aikana ja millaisiin lopputuloksiin kehittämissuunnitelmassa lopulta päästiin. Työn tavoitteena on, että siitä hyötyvät Oriveden kaupunki ja kaikki leikkipaikkojen kehittämistä suunnittelevat tahot.

2 Leikkipuistojen kehittämisen edellytykset

Kehittämissuunnitelman tietopohjana on käytetty alan asiantuntijoiden julkaisuja, lakeja, säännöksiä, standardeja sekä leikkipaikkoihin liittyvää kirjallisuutta. Kehittämissuunnitelman mallina on käytetty aikaisemmin muiden kaupunkien laatimia leikkipaikkaohjelmia, erityisesti Tampereen kaupungin leikkipaikkaohjelmaa. Kaupungin omat strategiat ja toimintaohjelmat ovat oleellinen osa kehittämissuunnitelman tietopohjaa.

Tietokirjallisuuden- ja julkaisujen lisäksi materiaaleina käytettiin Oriveden leikkipaikkojen arvioimiseen kaupunginpuutarhuri Katriina Vuorikivi vuonna 2022 kokoamia materiaaleja, jotka sisälsivät edellisten kaupunginpuutarhureiden laatimia leikkipuistoihin liittyviä asiakirjoja ja kuntalaiskyselyn tulokset. Paikkatiedon asiantuntija Harri Lehen laati pyynnöstäni karttapohjaisia paikkatietoaineistoja. Hän hyödynsi työssään Oriveden kaupungin väestöön liittyviä tunnuslukuja. Tilapalveluiden leikkipaikkojen tilannetta kartoitettiin palavereissa kiinteistöpäällikkö Jaana Rajantauksen kanssa sekä häneltä saatujen asiakirjojen avulla. Leikkipuistojen kehittämisen toimenpiteiden ja kustannusten arviointi perustuu Katriina Vuorikiven sekä Kiinteistöpäällikkö Jaana Rajantauksen antamiin lausuntoihin palavereissa ja sähköpostiviesteissä sekä Oriveden kaupungin investointiohjelmaan.

2.1 Leikkipaikkaverkoston mitoitus ja muuntojoustavuus

Maankäytön suunnittelu antaa edellytykset hyvälle asuinympäristölle toimien samalla myös pohjana palveluverkostojen mitoittamiselle. Onnistuneet ratkaisut suunnittelussa edistävät kestävän kehityksen lisäksi asuinympäristöjen toimivuutta, eheyttä, hyvinvointia ja elinvoimaa. (Ympäristöministeriö, n.d.; ks. myös Suomalainen, 2022)

Leikkipuistojen suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon kestävä kehitys. Viherympäristöliitto ry:n (24.4.2018) ”Kestävän ympäristörakentamisen toimintamallin (KESY)” tavoitteita sovelletaan myös leikkipuistojen toteuttamisessa. Viime vuosina palveluverkostosuunnittelussa on oltu kiinnostuneita myös siitä, kuinka palveluverkon kattavuutta voidaan yhdenmukaistaa käyttäjämäärien ja eri ikäryhmien tarpeiden kanssa. Tämä lähestymistapa ennakoii sitä, miten palveluiden määrä ja saatavuus voidaan varmistaa toimiviksi seuraavien 10–20 vuoden aikana. Leikkipaikkaverkostoselvitysten avulla luodaan verkostosta kokonaiskuva, joka toimii hyvänä hallinnoinnin välineenä. Selvitysten avulla voidaan reagoida tarkasteltavan alueen asukasmääriin, verkostotiheyteen, maankäytön muutoksiin ja voi ottaa kantaa esimerkiksi toiminnallisuuden kehittämiseen. (Suomalainen, 2022)

Palveluverkoston mitoittamista edistää leikkipaikkojen luokittelu, jossa voidaan määrittää leikkipaikkojen suositeltava etäisyys. Mitoitus perustuu tarkasteltavan alueen lapsimääriin tai yleisemmin alueen asukasmääriin. (Suomalainen, 2022) Leikkipuistojen saavutettavuutta tarkastellaan, millä etäisyydellä se sijaitsee käyttäjistään. Taulukossa 1 on esitetty, esimerkkejä miten esimerkiksi Oulussa, Espoossa, Hyvinkäällä ja Orivedellä määritellään leikkipuistojen saavutettavuus. Esimerkiksi Tampereen viherpalveluohjelmassa, leikkipaikat 2021–2030 (Tampereen kaupunki, 2020, ss. 14–15) leikkimiseen tarkoitettut alueet jaotellaan lähileikkipaikoiksi, alueleikkipaikoiksi, erikoispuistoiksi ja muiden hallintokuntien leikkipaikoiksi. Lähileikkipaikoille tavoitteellinen etäisyys asunnoista on 300 m ja kyseisillä leikkipaikoilla käytetään yleensä 0–12-vuotiaden ikäryhmille soveltuvaa perustason välineistöä. Alueleikkipaikan tavoite etäisyys asunnosta on 500 m ja niistä löytyy eri-ikäisille toiminnoiltaan monipuolisempia välineitä ja toimintoja. Teemoitetuilla alueleikkipuistoilla lisätään tavoitteellisesti yksilöivien teemojen käyttöä. Erikoispuisto on seutukunnallisesti arvokas, keskeisesti saavutettava viheralue ja monipuolinen leikkipaikkakokonaisuus. Muiden hallintokuntien leikkipaikkoja ovat kiinteistöpihojen, kaupungin kiinteistöjen sekä liikunta ja nuorisoyksikön sekä muiden toimijoiden leikkipaikkoja.

Taulukko 1 Esimerkkejä kaupunkien saavutettavuudesta (mukaillen Suomalainen, 2022).

Kaupunki/leikkipaikkaohjelma	Mitoitus
Espoon leikkipaikkaohjelma 2016–2026	suositeltava leikkipaikkojen saavutettavuus on 500–600 m ja asukaspuiston saavutettavuus 1,5–2 km säteellä.
Hyvinkään leikkipaikkaverkostosuunnitelma 2019–2023	Kortteli tai asuinleikkipaikkojen saavutettavuus 250–500 m
Oulun kaupungin suunnitelma 2014–2032	Suosittelava leikkipaikan, leikkipuiston tai keskusleikkipuiston saavutettavuus on 500–1000 m
Oriveden kaupungilla leikkipaikkaverkosto	tarkastelu 300 m ja 500 m saavutettavuudella.
Poistettavista leikkipaikoista	Poistettavat leikkipaikat muutetaan alueen kunnossapitoluokan kaltaiseksi viheralueeksi tai maisemoiduksi oleskelualueeksi tai alueen käyttötarkoitus muunnetaan esimerkiksi ulkokuntoilualueeksi

Paula Finér on opinnäytetyössään ”Tuusulan kunnan leikkipuistojen kehittämissuunnitelma 2020” käsitellyt leikkipaikkojen luokittelua ja tuonut esiin sisäasianministeriön ohjeistuksen (Sisäasianministeriö, Rakennus- ja kaavoitusosasto 1974), jossa leikkipuistot jaotellaan koon ja sijainnin mukaan tonttipuistoihin, korttelipuistoihin sekä aluepuistoihin. (Finér, 2020, s.13) Finlexin sivuilta löytyy tieto, että Ympäristöministeriön mukaan 01.03.1974 kaavoitusohjeita 1/1978 asemakaavan selostuksen malli on kumottu (Ympäristöministeriö, 1974). Tampereen viherpalveluohjelmassa (Tampereen kaupunki, 2020) todetaan, ettei leikkipaikkaverkoston mitoitukseen liittyvää lainsäädäntöä ole, mutta maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä kuntalaissa on annettu palvelutarjonnan määrään sekä laatuun liittyviä periaatteellisia velvoitteita. Tampereen viherpalveluohjelmassa ei kuitenkaan ole avattu asiaa enempää sitä, mihin toteamuksella viitataan, mutta esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslaissa (5.2.1999/132 § 54) on pykälä asemakaavan sisältövaatimuksista, jossa edellytetään esimerkiksi palveluiden alueellista saavutettavuutta. Kuntalaki (410/2015 1 §) puolestaan edellyttää muun muassa, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

2.2 Leikkipaikkaverkosto asukkaan näkökulmasta

Tarkastelemalla leikkipaikkaverkostoa kokonaisuutena voidaan monipuolistaa palveluita lähialueen asukkaiden lisäksi muualta tuleville käyttäjille. Uuden alueen rakentamisessa yleensä korostuu uusien leikkipaikkojen rakentamisen tarve alueen mahdollisen ikärakenteen muuttuessa. Lähietäisyydellä saavutettava leikkipaikka voi olla merkityksellinen yksittäisen asukkaan elämään ja toisaalta toimia tärkeänä kohtaamispaikkana eri väestöryhmille. Leikkipaikkasuunnittelu antaa leikin ja liikkumisen lisäksi mahdollisuuden luontokokemukseen, omien rajojen kokeilemiseen sekä sosiaalisiin kontakteihin ympärivuotisesti. (Suomalainen, 2022)

Teemoitetut virkistysalueet ja muut toiminnalliset alueet tukevat leikkipaikkaverkostoa, joka puolestaan vaikuttaa lapsen kehitykseen. Suunnittelussa on huomioitava eri ikäryhmien tarpeet. Lapsen näkökulmasta toiminta painottuu yksittäisiin paikkoihin, nuori tai aikuinen laajentaa oman elinpiirinsä verkostoa, vanhuudessa koetaan oman elinympäristön lähipaikat tärkeiksi. (Suomalainen, 2022)

Taloyhtiöiden leikkipaikkojen suunnittelussa ja toteuttamisessa niin sanotut pistemäiset toteutukset eli yksittäiset leikkipaikat ovat yleisiä, kun taloyhtiöiden hallintarajat perustuvat tonttien rajoihin tai tonteille. Mikäli leikkipaikkojen suunnittelua voitaisiin tehdä laajemmin korttelitasolla, toimintojen ja välineistön kohdentaminen voisi olla tehokkaampaa. Esimerkiksi

ketterä kaupunki -projektin kaupunkiasumisen mallissa ehdotetaan korttelipihojen muuttamista puolijulkisiksi alueiksi, joissa eri pihoilla olisi erilaisia toimintoja. Leikkipuistojen osalta muuntojoustavuus tarkoittaa alueiden suunnittelua niin, että ne palvelevat erilaisia yhteisön tarpeita eri aikoina. (Suomalainen, 2022)

2.3 Lainsäädäntö ja standardit

Samoin kuin Tampereen viherpalveluohjelmassa, myös Oriveden kaupungin leikkipaikkojen kehittämisen perustana on täyttää ne yleiset velvoitteet, jotka määritellään lainsäädännöllä, standardeilla ja viranomaisohjeistuksilla. Säädökset ohjaavat riskienhallintaa, varmistaen palveluiden ja tuotteiden turvallisuuden. Lainsäädäntö varmistaa, että yleinen turvallisuus huomioidaan viherpalveluita tarjottaessa. (Tampereen kaupunki, 2020, s. 33)

Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaavat maankäytön suunnittelua yleisesti. Maakunnissa ja kunnissa suunnittelua ohjaavat valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet, joiden lisäksi maankäytön suunnittelujärjestelmään lukeutuvat yleiskaava, asemakaava ja maakuntakaava. Maankäyttöön vaikutetaan lisäksi seutu- ja kuntastrategioilla, kunnan maapolitiikalla sekä rakennusjärjestyksellä. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista päättää valmisteluista vastaa ympäristöministeriö. (Maankäyttö ja rakennuslaki 139/1999)

Kuluttajaturvallisuuslaki velvoittaa, että toiminnanharjoittajan on olosuhteisen vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistuttava siitä, ettei kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta aiheudu haittaa eikä vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. Huolellisuusveloitteen mukaan toiminnanharjoittajalla on oltava oikeat ja riittävät tiedot kuluttajapalvelusta sekä kulutustavarasta ja arvioitava niihin liittyvät riskit. Toiminnanharjoittajan on laadittava turvallisuusasiakirjan, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi, jonka lisäksi niiden tiedottamisen palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Mikäli toiminnanharjoittajan toiminnasta, palvelusta tai tuotteesta aiheutuu vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle, on tilanteesta ilmoitettava Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. (Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011)

Leikkipuistojen turvallisuusvaatimusten tulee täyttää Suomen standardoimisliitto SFS:n julkaisemat EN 1176 ja 1177 leikkipaikkastandardit. Standardeja noudattamalla voidaan vähentää vakavia onnettomuusriskejä kuten vakavaan vammautumiseen tai hengen menettämiseen johtavia tapaturmia. Standardit sisältävät välinekohtaisia rakennevaatimuksia, yleisiä turvallisuusvaatimuksia sekä ohjeita leikkivälineiden asentamiseen, testausmenetelmiin ja kunnossapitoon. (Tampereen kaupunki, 2020, s. 33)

Tämän työn yhteydessä toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan Oriveden kaupunkia, kulutustavaralla leikkialueilla olevaa välineistöä ja kuluttajapalvelulla leikkikentän palvelun tarjoamista, suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.

Aloittaessani asiantuntijaharjoittelun huhtikuussa 2023 Oriveden kaupungilla, kaupunginpuutarhuri Katriina Vuorikivi perehdytti minua leikkipuistoturvallisuuteen. Vuorikiven mukaan (henkilökohtainen tiedonanto, 17.04.2023) Oriveden kaupunki huolehtii leikkipuistojen turvallisuudesta säännöllisin turvallisuustarkastuksin. Lisäksi leikkipuistojen kokonaisturvallisuutta ylläpidetään välineitä, kalusteita, rakenteita, turva-alustoja ja kasvillisuutta huoltaen, kunnostaen ja tarpeen mukaan uusien. Oriveden kaupungilla valvonta ja standardien mukaiset tarkastukset ovat keskeisiä toimenpiteitä leikkialueen kunnan toteamiseksi sekä tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi. Huolto- ja korjauskäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan niin, että leikkialueiden turvallisuus on kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa varmistettu. Korjaukset pyritään suorittamaan pikimmiten epäkohdan ilmetessä. Tarvittaessa koko väline tai leikkivälineen osan käyttö estetään tai väline siirretään pois leikkialueelta. Kaikista tarkastuksista ja huoltotoimenpiteistä pidetään kirjaa ja säilytetään niin, että tarvittavan tiedon saaminen on helppoa.

2.4 Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli (KESY)

Viherympäristöliitto ry:n julkaiseman (24.4.2018, s. 6) kestävä ympäristörakentamisen tavoitteellinen toimintamalli antaa vaihtoehtoisia toimintaohjeita viheralan kokonaisvaltaisiin prosesseihin aina tilaajalta kunnossapitoon saakka. KESY-toimintamallin avulla on tarkoitus välttää suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Toimintamallin avulla pyritään vastaamaan ympäristössämme kasvaviin haasteisiin, kuten ilmastonmuutoksen tuomiin ongelmiin, resurssien tehokkaampaan käyttämiseen, energiakulutuksen vähentämiseen, monimuotoisuuden turvaamiseen, ihmisten osallistamiseen ja viihtyisien elinympäristöjen monipuolisuuteen sekä saavutettavuuteen. Viheralaan liittyy lisäksi kansainvälisiä, kansallisia ja paikallisen tason haasteita, joita ovat muun muassa väestön ikääntyminen, kaupungistuminen, ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden heikentyminen ja eliöiden ympäristöjen väheneminen. Sopeuttamalla toimintaa kestävä kehityksen mukaiseksi voidaan edellä mainittuja muutoksia hidastaa tai paikallisesti jopa estää.

Kestävän kehityksen prosessien on jatkuttava aina tilaajalta kunnossapitoon saakka. Ympäristörakentamis hankkeen ja sen elinkaaren kannalta tilaajalla on merkittävä osuus. Tilaaja määrittää hankkeelle kestävä kehityksen tavoitteet ja sitouttaa hankkeen osapuolet noudattamaan niitä. Asettamalla vertailukelpoiset mittarit, voidaan mitata tarjosten

ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä. Suunnittelijan tekemillä ratkaisulla on puolestaan vaikutus muun muassa kohteen materiaalivalintoihin, toteutussuunnitelmaan, kunnossapidon intensiivisyyteen, elinkaaren aikaiseen kestävyteen sekä kustannuksiin. (Viherympäristöliitto, 24.4.2018, s. 12)

Suunnittelussa noudatetaan oman organisaation strategioita, ympäristö- ja kestävän kehityksen ohjelmia- laatu- ja toimintajärjestelmiä sekä muita toimintaohjelmia. Rakentaja varmistaa valvonnan avulla, että tilaajan asettamat kestävän kehityksen tavoitteet huomioidaan urakan aikana. Rakentamisen työmenetelmillä, käytettävillä koneilla ja hankintojen toteuttamisella on keskeinen merkitys kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen kannalta. Kunnossapidon osalta voidaan vaikuttaa työskentelymenetelmiin, työkoneiden valinnalla, kasvillisuuden hoitamisella ja kasvualustan hoito-osaamisella, joilla on keskeinen vaikutus kestävän kehityksen toteutumiseen. (Viherympäristöliitto, 24.4.2018, s. 12)

Käsittelimme harjoitteluni aikana kestävää kehitystä ja keskustelussa Vuorikivi täsmensi (henkilökohtainen tiedonanto, 08.06.2023), että Oriveden leikkipuistojen suunnittelussa ja rakentamisessa kestävä kehitys näkyy ensisijaisena pyrkimyksenä kierrättää ja hyödyntää olemassa olevat materiaalit ennen uusien hankintaa. Esimerkiksi poistetuista leikkipaikoista kierrätetään hyväkuntoisen leikkivälineet uusiin kohteisiin ja uusittavista turva-alustoista kierrätettävät turvahiekat hyödynnetään mullan valmistamisessa. Olemassa olevat maarakenteet, luonnonmuodot sekä kasvillisuus hyödynnetään leikkipuistojen suunnittelussa sekä rakentamisessa mahdollisuuksien mukaan.

3 Leikkipuistojen kehittämisen tarve

Orivesi on kaupunki Pirkanmaalla, joka haluaa panostaa lapsiystävällisyyteen ja perheiden viihtyvyyteen. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelma on keskeinen osa kaupungin strategiaa, jonka tavoitteena on luoda turvallisia, monipuolisia ja kestäviä leikkipuistoja. Talousarviossa 2023 ja taloussuunnitelmassa 2023–2025 esitetyt kehittämishankkeet kuten uusi kaupunkistrategia, elinvoimaohjelma ja hyvinvointisuunnitelma antavat suuntaviivat toiminnan kehittämiseksi. Leikkipaikkojen nykytilaan vaikuttaa merkittävästi kunnossapidon laatu ja siihen ohjattavat henkilöstöresurssit. Maankäytön ja kaavoituksen suunnittelu toimii puolestaan pohjana leikkipuistoverkoston mitoittamiselle.

Marraskuun lopussa 2020 annettiin valtuustoaloite (Liite 1) Oriveden leikkipaikkojen systemaattisesta ja osallistavasta kehittämisestä pitkän aikavälin suunnitelmalla vuoteen 2030 saakka. Taustalla aloitteen antamiselle oli Oriveden kaupungin tahtotila tarjota viihtyisiä

ja houkutteleva kaupunki lapsiperheille. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelma oli tarkoitus liittää alun perin vuoden 2022 investointisuunnitelmaan, mutta kehittämissuunnitelman laatimisen ajankohtaa viivytti kaupungin henkilökunnan muutokset ja vasta vuonna 2023 kehittämissuunnitelman laatiminen päästiin aloittamaan.

3.1 Oriveden kaupungin strategia ja tahtotila

Valtakunnallinen Agenda2030 -tiekartta on hallituksen toimeksiantama suunnitelma YK:n Agenda2030 -ohjelman toimenpiteistä, joilla yhteiskunta etenee kohti globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman tavoitteita. Valtakunnallinen Agenda 2030-tiekartta näkyy Oriveden kaupungin toiminnassa niin, että kestävä kehitys on osana kaupunkistrategiaa 2030, hyvinvointikertomusta ja hyvinvointisuunnitelmaa sekä energiatehokkuuden toimintasuunnitelmaa. (Orivesi, n.d-a)

Uusi kaupunkistrategia (Orivesi, n.d.-b) hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2021 ja sen visiona on ”Innostava Orivesi”. Kaupunkistrategian tavoitteena on kaupungin elinvoiman vahvistaminen, asukkaiden hyvinvointi sekä innovatiivinen ja kestävä johtaminen. Strategia pitää sisällään yhdessä päättäjien, henkilöstön ja kaupunkilaisten kanssa muodostetun vision, yhteisen tulevaisuuden tahtotilan, palvelulupauksen, kehittämistavoitteet vuoteen 2030 ja näitä toteuttavat valtuustokauden kärkitoimenpiteet. (Orivesi, n.d.-c, s. 2)

Elinvoimaohjelma 2022–2025 pohjautuu kaupunkistrategiaan ja tarkentaa elinvoiman säilyttämisen ja kehittämisen kannalta tärkeiksi määriteltyjä toimenpiteitä ja asettaa mittarit toiminnan tavoitteille. Elinvoimaohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 21.02.2022. (Orivesi, n.d.-d) Uudistumisella tarkoitetaan kaupungin toiminnan kestävästä kehittämistä palveluiden ja kaupungin osalta yhdessä asukkaiden, yrittäjien, yhteisöjen ja henkilöstön kanssa. Tulevaisuuden muutoksia ennakoidaan ja tavoitteena on organisaation sekä päätösten yrittäjystävällisyys. Kestävän toiminnan periaatteita ovat palveluiden ja toiminnan järjestäminen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöystävällisesti kestäväällä tavalla. Palvelut järjestetään yhdenvertaisesti, tuottavasti ja vaikuttavasti. Kaupunkilaisten tärkeiden palveluiden korkeaa laatua pidetään yllä keskittämällä voimavaroja kaupungin ydintehtäviin ja huolehtimalla henkilöstöstä. Kaupunkilaisia kannustetaan edistämään niin omaa kuin yhteisön hyvinvointia luomalla mahdollisuuksia yhteisölliselle toiminnalle. (Orivesi, n.d.-d, s. 5)

3.2 Maankäytön muutokset

Maankäyttö ja kaavoitus asettavat reunaehdot leikkipaikkojen sijoittamiseen ja kehittämiseen. Onnistuneet ratkaisut suunnittelussa edistävät kestävästä kehityksestä lisäksi asuinympäristöjen toimivuutta, eheyttä, hyvinvointia ja elinvoimaa. Samalla maankäytön suunnittelu toimii pohjana leikkipuistoverkoston mitoittamiselle. (Ympäristöministeriö, n.d.-b)

Oriveden strateginen yleiskaava on astunut voimaan 25.1.2023 ja sen tarkoituksena on ohjata kaupungin maankäytön suuria linjoja, tukea kaupungin strategisia linjauksia ja osoittaa kohti kaupungin tulevaisuuden tahtotilaa. Kaava on voimassa laadittujen ja tulevaisuudessa laadittavien osayleiskaavojen kanssa. (Oriveden kaupunki, 2023a, s. 6) Rantaosayleiskaava koskee aiemmin kaavoittamattomia ranta-alueita ja niihin liittyviä kyläalueita. Kaava tuli voimaan vuonna 2020 (Oriveden kaupunki, 2023b).

Kaupungin tavoitteena on olla haluttu asuinpaikka, kaupunkiin ollaan kaavoittamassa uusia asuinalueita, joista pyritään tehdä houkuttelevia. Kaupungin virkistysarvot ja kaupunkikuvan viihtyisyys ovat kaupungille tärkeitä. Asemanseutu on tarkoitettu kehittämään idylliseksi asumisen ja yritystoiminnan keskuksiksi. (Orivesi, n.d.-c, s. 6). Hiedan alueen käyttömahdollisuuksia selvitetään ja aluetta kehitetään valitun suunnitelman mukaisesti (Orivesi, n.d.-d, s. 7).

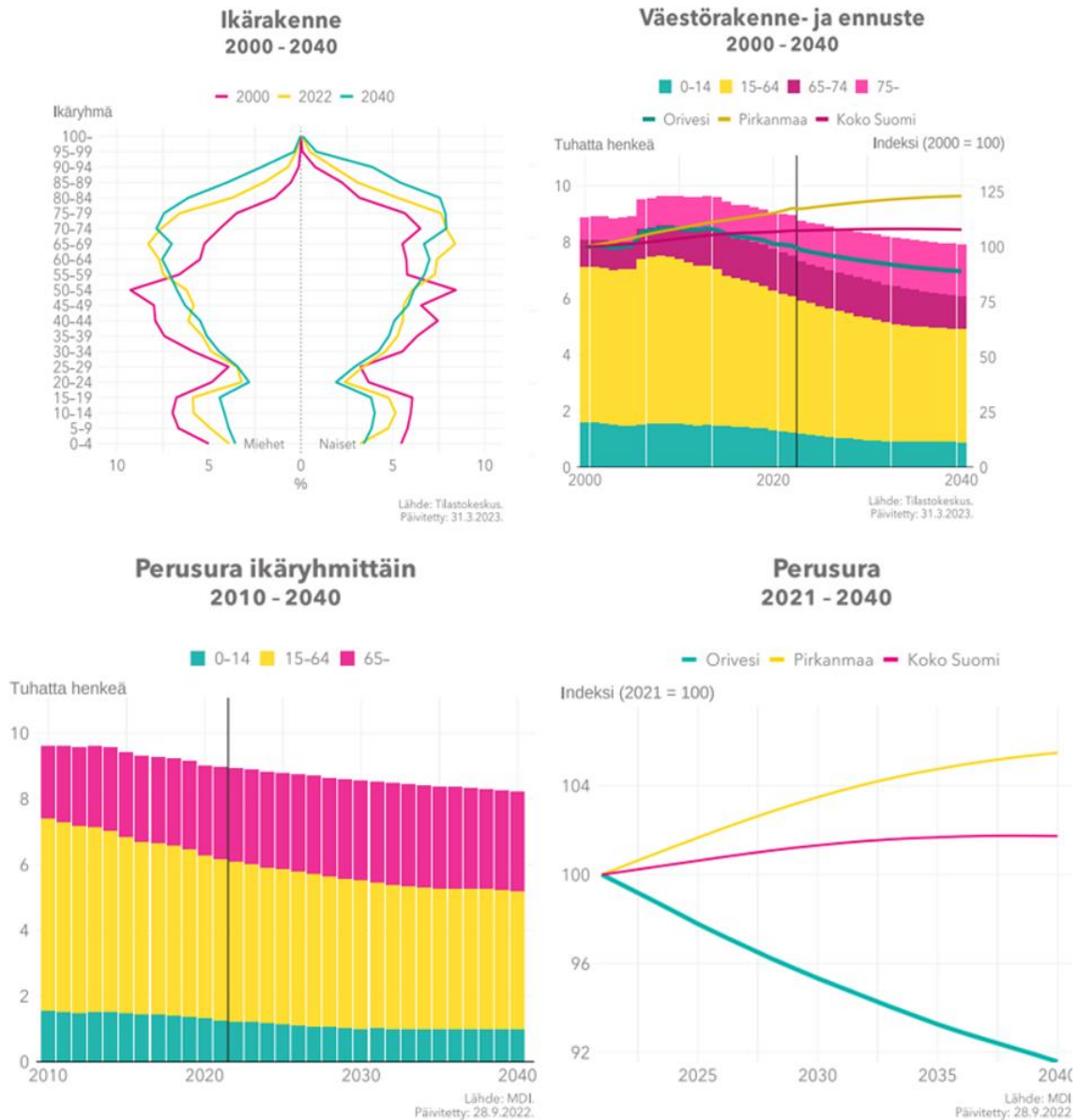
Vuorikiveä edeltävä kaupunginpuutarhuri Venla Kuusela, oli kirjoittanut rungon alustavalle kehittämissuunnitelmalle (henkilökohtainen tiedonanto, 2021), josta kävi ilmi vuoden 2021 tehtyjä havaintoja ja puutteita kehittämissuunnitelmaa varten. Asiakirjaan oli kirjattu, että alueiden kehittämissuunnitelmissa on tärkeää ottaa huomioon nykyisen leikkipaikkojen verkoston tehokkuus ja toimivuus. Vuonna 2021 Aseman ja Hirsilän päiväkotien lakkauttaminen, ja niiden toiminnan siirtäminen Riihitien yksityiseen päiväkotiin oli heikentänyt leikkipaikkatarjontaa Oriveden asemanseudulla. Asiakirjoista voi päätellä sen, että asemanseudun kehittämisen yhteydessä tulisi arvioida alueen leikkipuistojen saavutettavuus ja riittävyys uudelleen.

3.3 Väestötiedot ja käyttäjäryhmät

Oriveden kaupungin väestödynamiikkaa voi seurata Oriveden kaupungin verkkosivuilla esitetystä kuntakortista (kuva 1). Helmikuussa 2023 tilastojen mukaan kaupungissa asui 8906 henkilöä, ja sukupuolijakauma näytti, että Orivedellä on enemmän naisia kuin miehiä - 1029 naista jokaista 1000 miestä kohden. Sukupuoliero voi vaikuttaa eri palveluiden kysyntään. Tarkastelemalla luonnollista väestön lisäystä, nähdään että kuolleiden määrä (kahdeksan) ylittää syntyneiden määrän (neljä). Tällaisesta dynamiikasta voi päätellä, että

kaupungissa on ikääntyvää väestöä tai että nuoret perheet päättävät muuttaa toisaalle. (Orivesi, n.d.-e)

Kuva 1. Oriveden väestödynamikka (haettu 28.4.2023, Orivesi, n.d.-e).

Oriveden heikkenevistä väestölukutiedoista voidaan tehdä päätelmiä siitä, miksi kaupungin strategian tavoitteena on lisätä vetovoimaisuutta. Lapsisyntyvyys on matalalla tasolla, joka voi vaikuttaa leikkipuistojen tulevaisuuden tarpeeseen heikentävästi. Oriveden perusuraennuste erottuu selvästi laskusuuntaisena verrattuna Pirkanmaan ja koko Suomen ennusteisiin; väestö vähenee 756 henkilöllä vuoteen 2040 saakka. Kaupungistumisskenaariossa väestö laskee 834 henkilöllä, kun taas hajautumisskenaariossa 703 henkilöllä. Tämä ennuste osoittaa, että kaupungin on mietittävä strategioita asukasmääränsä säilyttämiseksi tai kasvattamiseksi. Samalla korostuu leikkipuistojen kehittämis-

suunnitelmasta annetun valtuustoaloitteen tärkeys, jossa Oriveden tulee olla houkutteleva paikka lapsiperheille. Kaupungin kaavoittaessa uusia alueita tulee ottaa huomioon lapsiperheet. Väestön lasku voi vaikuttaa heikentävästi kaupungin talouteen, palvelujen kysyntään ja kaupungin yleiseen elinvoimaisuuteen.

4 Leikkipuistojen nykytila

Leikkipaikkaverkoston nykytilanteen tarkasteleminen käynnistettiin selvittämällä palveluntarjoajien hallinnoimat leikkipuistot sekä osallisten vastuut. Leikkipuistojen nykytila selvitettiin Katriina Vuorikiven ja Jaana Rajantauksen kanssa käytyjen vapaamuotoisten keskusteluiden, viestien vaihdoin sekä palaverien perusteella. Keskusteluiden lisäksi vanhemmat leikkipuistoasiakirjat antoivat tärkeää tietoa leikkipuistoissa tehdyistä tarkastuksista, riskiarviosta sekä toimenpiteistä.

Oriveden kaupungin leikkipaikkaverkosto koostuu kaikkien käytössä olevista kaupungin leikkipuistoista sekä asukkaille rajallisesti käytössä olevista koulujen ja päiväkotien leikkipaikoista. Leikkipuistot ovat alueita, joissa eri-ikäisille lapsille suunnattuja leikkivälineitä. Liikuntapalveluiden hallinnoimat liikuntapaikat eivät sisälly leikkipuistojen kehittämissuunnitelmaan.

4.1 Leikkipuistojen hallinnointi

Asiantuntijaharjoitteluni alussa huhtikuussa, kävimme Vuorikiven kanssa läpi puistot ja yleiset alueet -osaston hallinnoimat leikkipuistot ja niihin liittyvät vastuut. Vuorikiven mukaan (henkilökohtainen tiedonanto, 6.4.2023) Oriveden tekniikka ja ympäristöpalvelukeskuksen alaisena toimiva puistot ja yleiset alueet- osasto ylläpitää 18 leikkipaikkaa, senioripuistoa ja Onninpolun liikuntavälinepuistoa. Leikkipuistot on jaoteltu niiden koon sekä ominaisuuksien perusteella. Leikkipaikat sijaitsevat asuinalueiden lähellä ja ovat kooltaan pienempiä, leikkikentät ovat suurempia ja leikkipuistoista löytyy laajempia kokonaisuuksia. Puistot ja yleiset alueet hallinnoimien Onninpolun liikuntapuisto ja senioripuisto on huomioitu tämän suunnitelman kustannusosiossa, koska ne sijaitsevat alueilla, joita ollaan kehittämässä. Esimerkiksi Onninpolun liikuntapuisto sijaitsee Kirkkolahden viheralueella, jota on tarkoitus kehittää kokonaisvaltaisesti.

Puistot ja yleiset alueet osasto vastaa hallinnoimiensa leikkipuistojen kunnossapidosta, huollosta, sekä leikkipaikkatarkastuksista. Tarvittaessa työ teetetään ostopalveluna tai yhteistyössä kaupungin toisen osaston kanssa. Suunnitelmia tekee Vuorikivi joko itse tai suunnitelma tilataan ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Rakennuttaminen toteutetaan omana

työnä olemassa olevien henkilöstöressurssien riittävyyden ja kiiretilanteen mukaan tai ostopalveluna ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Kunnossapidon osalta Vuorikivi määrittää leikkipuistojen korjaustoimenpiteet ja aikataulun. Kaupunginpuutarhurin lisäksi puistot- ja yleiset osastolla on kausihenkilökuntaa huhtikuusta lokakuuhun, jotka perehdytetään yleisellä tasolla turvalliseen työskentelyyn leikkipuistoissa.

Pidimme palaverin kesäkuussa 2023 kiinteistöpäällikkö Rajantauksen kanssa, jossa selvitimme kaupungin tilapalveluiden osaston hallinnoimien leikkipuistojen tilaa. Rajantauksen kertoman mukaan (henkilökohtainen tiedonanto, 5.6.2023) tilapalvelu vastaa Oriveden kaupungin koulujen piholla sijaitsevista kolmesta leikkipaikasta ja varhaiskasvatuksen neljästä leikkipaista. Tilapalvelu hallinnoi edellä mainittujen piha-alueiden viheralueita, puustoa sekä aitauksia. Rajantauksen mukaan tilapalvelu tekee asiakkaan tilauksesta suunnittelu, kunnossapito-, korjaus ja muutostöitä.

Kesäkuun palaverin jälkeen Rajantaus lähetti minulle sähköpostilla tilapalvelusopimuksia nähtäväksi, joiden mukaan koulut, varhaiskasvatus ja Orivesitalo vastaavat kiinteistöjensä leikkipuistoista tilasopimuksessa määritetyllä tavalla. Sopimukseen on eritelty tilaajan sekä palveluntarjoajan vastuut. Rajantauksen mukaan tilapalvelu tekee asiakkaan tilauksesta suunnittelu, kunnossapito-, korjaus ja muutostöitä. Sopimusten mukaan kerran vuodessa keväisin jokaisessa tilapalvelusopimukseen kuuluvassa kiinteistössä palaveri, jossa arvioidaan muun muassa sopimuskauden aikana toteutuneita toimenpiteitä sekä seuraavan vuoden huolto-, korjaus- ja parannustoimenpiteitä sekä niiden kustannuksia ja aikataulua. Oricamping Oy hallinnoi sopimuksella Säynäniemen aluetta, lukuun ottamatta liikuntapalveluille kuuluvaa uimarantaa. Sopimuksen mukaan leikkipuiston tarkastukset ja ylläpito kuuluvat palveluntuottajalle. Vähintään kerran vuodessa pidetään vuosineuvottelu, johon sisältyy muun muassa välineiden kunnon arviointi sekä mahdolliset toiminnan kehittämisehdotukset.

4.2 Turvallisuus

Turvallisuus on leikkipuistojen kehittämisen keskeisin periaate, johon Oriveden kaupungilla suhtaudutaan vaaditulla vakavuudella ja leikkipaikkaturvallisuuteen henkilökuntaa kouluttamalla. Katriina Vuorikivi perehdytti minut leikkipaikkojen tarkastamisen periaatteisiin. Valistin itseäni leikkipaikkaturvallisuuden osalta Tukesin nettisivuihin, Safe-to-play turvallisuusasiakirjaan, lakeihin, standardeihin, ohjeisiin sekä muiden kaupunkien ja kuntien laatimiin turvallisuusasiakirjoihin sekä leikkipaikkoihin perehtymällä. Lopputuloksena päivitin Puistot ja yleiset alueet osastolle uuden turvallisuusasiakirjan. Katriina Vuorikivi piti huolen siitä, että jokainen kirjoitettu asia tulee oikein ilmaistuna asiakirjaan. Leikkipuistojen

turvallisuusasiakirjat päivitettiin puistot ja yleiset alueet -osaston omavalvontajärjestelmäksi ja niiden tarkoitus on ohjata leikkikenttien välineiden ja turvallisuuteen vaikuttavien kunnossapidon sekä valvonnan suorittamista. Turvallisuusasiakirjaan määriteltiin kunnossapidon vastuutahot ja leikkipuistojen kunnossapitoon ja turvallisuuteen liittyvät työtehtävät, jonka lisäksi asiakirja sisältää ohjeet vaarojen poistamiseen, onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseen sekä leikkipaikkakohtaiset riskiarviot. Varhaiskasvatuksen ja koulujen leikkipaikkojen kunnossapidon ja siihen liittyvät vastuunjaot ovat määritelty tilapalvelusopimuksissa.

Vuorikivi perehdytti minua leikkipuistojen turvallisuuteen koko asiantuntijaharjoittelun ajan, mutta kävimme erityisesti turvallisuusasioita läpi kerran viikossa tehtävillä leikkipuistojen maastokäynneillä. Katriina Vuorikiven mukaan (henkilökohtainen tiedonanto, 24.4.2023) leikkipuistoihin tehdään säännöllisesti silmämääräiset-, toiminnalliset- ja vuositarkastukset, joiden avulla pystytään osoittamaan leikkipuistojen turvallisuudesta huolehtimisesta riittävän usein. Lisäksi leikkivälineistä, leikkipaikasta ja sen välittömän ympäristön alueesta tehdään riskiarviointia vuosittain vakavan onnettomuuden riskitason luokituksen vaatimalla tavalla. Silmämääräisiin tarkastuksiin riittävät yleiset tiedot leikkipuistojen kokonaisturvallisuudesta. Laajempien turvallisuustarkastusten tekijältä vaaditaan syvällisempää osaamista ja perehtyneisyyttä tarkastusten tekemiseen.

Keskustelimme Vuorikiven kanssa, miten osaston uudet puistot tarkastetaan. Uuteen tai saneerattuun leikkipuistoon tehdään ennen käyttöönottoa tarkastus, jolla varmistetaan leikkipaikan kokonaisturvallisuus sekä välineiden ohjeiden mukainen asentaminen. Vuositarkastuksen ja käyttöönotto tarkastuksen voi tehdä laajan leikkipaikkaturvallisuus koulutuksen hyväksytysti suorittanut henkilökunta tai ostopalveluna hankittu henkilö. Tarkastuksia varten puistot ja yleiset alueet osastolla otettiin käyttöön kesällä 2023 Buildie-sovellus, johon voi tallentaa kuvan havaitusta turvallisuuspuutteesta tai kunnossapidon tarpeesta. Sovelluksen käyttöönoton tavoitteena on saavuttaa korjaaja mahdollisimman pian ja tallentaa tarvittavat sekä tehdyt toimenpiteet sovelluksen järjestelmään, jolloin tehdystä työstä jää aika- ja paikkaleima.

Puistot ja yleiset alueet osasto kirjaa onnettomuuskirjanpitoon mahdolliset onnettomuudet, vaaratilanteet ja läheltä piti-tilanteet, jonka avulla voidaan seurata palvelun turvallisuutta (K. Vuorikivi, henkilökohtainen tiedonanto 3.4.2023). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes. n.d) ohjeistuksen mukaan heille on tehtävä ilmoitus, mikäli leikkipuistoissa tapahtuu vakava tapaturma tai läheltä piti- tilanne. Puistojen ja yleisten alueiden leikkipuistoissa varmistetaan opastekyltein, että käyttäjillä on riittävät tiedot palvelun turvallisuudesta. Lisäksi

leikkipuistoihin liittyvissä asioissa tiedotuskanava toimivat kaupungin nettisivut, paikallislehti sekä sosiaalisen median kanavat.

4.3 Leikkipuistojen suunnittelu

Leikkipuistojen suunnitteluun vaikuttaa keskeisesti niihin kohdistuvat turvallisuusvaatimukset, eri-ikäisten lasten tarpeiden huomioiminen, esteettömyys ja kunnossapito. Hyvin suunnitellut ratkaisut edistävät paitsi kestävästä myös asuinympäristön toimivuutta, eheyttä, hyvinvointia ja elinvoimaa. Uusia leikkipuistoja rakennettaessa on selvitettävä suunnittelualueen lähtökohdat, joissa huomioidaan käyttäjäryhmät ja saavutettavuus.

Turvallisuus on olennainen osa leikkipuistojen suunnittelua, jolla varmistetaan leikkipuiston turvallisuus alusta alkaen. Leikkipuistot suunnitellaan huomioimaan lasten kehitystä monipuolisesti. Esteettömyyden osalta arvioidaan sitä, miten se Oriveden kaupungilla tällä hetkellä toteutuu ja mitkä tekijät vaikeuttavat esteetöntä suunnittelua. Leikkipaikkojen laatuun vaikuttaa merkittävästi kunnossapito ja siihen ohjattavat henkilöstöresurssit. Tiedot on kerätty vapaamuotoisin keskusteluin Vuorikiven (henkilökohtainen tiedonanto, 3.4.2023-8.6.2023 välisenä aikana) kanssa huhti-kesäkuun aikana sekä merkittyyä tietolähteitä käyttäen.

4.3.1 Turvallisuusvaatimukset

Tilaaajan ja suunnittelijan vastuulla on varmistaa leikkipuistojen turvallisuus tarjous- ja suunnitteluvaiheesta lähtien ja edellyttää riittäviä turvallisuusvaatimuksia leikkipuistoon sijoitettavilta välineiltä, rakenteilta, kasvillisuudelta sekä muilta varusteilta. Suunniteltavan kasvillisuuden tulee olla myrkytöntä ja alueelle soveltuvaa, eivätkä luonnon muodot saa aiheuttaa vaaratilanteita. Leikkikentille johtavien kulkuyhteyksien turvallisuuteen kiinnitetään huomioita suunnittelu- ja rakentamisvaiheesta lähtien. Lisäksi huolehditaan, että leikkikentille johtaa esteetön pelastustie. Kulkuteiden on oltava turvallisia ja valaistuksen riittävä. Tarvittaessa leikkipaikat aidataan erilleen edellä mainituista vaaroista. Riskejä arvioitaessa huomioidaan, että leikkialueella ja sen läheisyydessä olevat luonnonmuodot, vesistöt ja kasvillisuus ovat turvallisia eivätkä aiheuta turvallisuusriskiä. Rakentamistöiden vaatimustasoa määritettäessä auttavat uusimmat Infra Ryl ja Viheralueiden yleinen työselitys erityisesti leikkialueita ja niiden aitoja sekä muita kalusteita ja varusteita koskevin osin.

4.3.2 Eri-ikäisten lasten tarpeiden huomioiminen

Leikkipaikan tarkoituksen määrittely on keskeinen osa suunnittelua. Leikkipuistoista voidaan tehdä viihdyttäviä kokonaisuuksia, mutta tärkeintä on ottaa suunnittelussa huomioon, että

leikkipuistot tukevat lasten fyysistä, luovaa, kognitiivista- ja sosiaalis-emotionaalista kehitystä. Tavoitteena on luoda ympäristö, joka houkuttelee lapsia leikkimään ja saa heidät viihtymään ja palaamaan paikalle uudelleen. Leikkipuiston suunnitelma laaditaan asetettujen vaatimusten mukaan, jotka vaihtelevat sijainnin, ikäryhmän ja käyttäjäryhmän mukaan. Erilaisilla teemoilla ja konseptilla voidaan luoda leikkipuistoihin houkuttelevaa estetiikkaa. Materiaalien sovittaminen ympäristöön on tärkeää ja valittavana on useampi vaihtoehto. Kumi-, komposiitti- ja metallimateriaalien ulkomuotoa voidaan pitää teollisempänä, kun taas puiset materiaalit voidaan mieltää luonnollisempina. (Kompan, n.d.)

1–3-vuotiaiden leikkivälineiden tulisi olla pienikokoisia, jotta niitä voidaan käyttää itsenäisesti. Tällaiset välineet rohkaisevat fyysiseen aktiivisuuteen ja tukevat motorista kehitystä. Teemaleikkivälineet, joissa on tunnusteltavia yksikohtia, auttaa kehittämään lasten maailmankuvaa ja kommunikaatiotaitoja. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten fyysiset valmiuden ja sijoittaa leikkivälineet mahdollisimman lähelle toisiaan. Läpinäkyvyyden varmistaminen lisää turvallisuuden tunnetta, kun lapset ja heidän hoitajansa voi nähdä toisensa. (Kompan. n.d.)

3–6-vuotiaiden leikkipaikkojen suunnittelussa noudatetaan periaatteita, joita noudatetaan myös 1–3-vuotiaiden osalta. Tärkeintä on painottaa motorisen kehityksen tukemista, erityisesti tasapainon, ristikkäiskoordinaation ja silmä-, käsi- koordinaation harjoittamista. Kyseisessä iässä lapset oppivat keinumaan itsenäisesti ja voidaan haastaa muita karkeamotorisia taitoja. Esittävät leikit, kuten roolileikit ovat tässä ikäryhmässä suosittuja ja edistävät lasten kielen kehitystä ja sosiaalisia taitoja. Tutkivilla leikeillä kuten hiekkaleikeillä lisätään 3–6-vuotiaiden leikin kestoa. Suunnittelussa on tärkeää sisällyttää matalia fyysisiä leikkivälineitä sekä temaattisia leikkitoimintoja, joita tarjoavat esimerkiksi leikkitalot- ja autot. (Kompan. n.d.)

6–9-vuotiaiden lasten kehityksessä korostuu fyysisten taitojen ja ymmärryksen kasvu. Heitä innostavat erityisesti liikuntaa ja kiipeilyä tukevat leikkivälineet. Keinut ja muut liikkeeseen reagoivat laitteet aktivoivat ikähaaran motorisia taitoja. Tässä iässä lapset omaksuvat yhä paremmin erilaisia sääntöpelejä, kuten pallopelejä ja ryhmäpelejä, mikä tulee samalla sosiaalisten taitojen kehittymistä. Esittävän leikin tärkeys kasvaa ja tematisoidut leikkivälineet, kuten kiipeilytelineet ja liukumäet tukevat fyysistä sekä sosiaalista leikkiä. Hiekkalaatikon kaltaiset tutkivat leikkivälineet ovat vielä suosiossa ja pitävät vielä toistaiseksi lasten mielenkiintoa yllä. (Kompan. n.d.)

9–12-vuotiaiden leikissä korostuu fyysinen leikki ja sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys sekä esipuberteetti-ikä. Tämän ikäryhmän motoriset taidot ovat kehittyneitä, ja he haastavat

itseään ketteryydessä, tasapainoilussa ja koordinaation testaamisessa. Lapsia houkuttelee erityisesti vauhdikkaat ja haastavat leikkivälineet, kuten pyörivät laitteet, kiipeilytelineet ja hyppyalueet. Sosiaalinen vuorovaikutus kuuluu keskeisenä osana leikkiin. Yhteistyöhön ja kilpailuun perustuvat sääntöpelit kuten erilaiset pallopelit ovat suosiossa. (Kompan. n.d.)

4.3.3 Esteettömyys

Tutkin miten esteettömyys näkyy Oriveden leikkipuistojen suunnittelussa. Esteettömyys kartoitusraportin 2019 mukaan (ProSolve Oy, Henkilökohtainen tiedonanto, 2019) esteettömyyttä arvioitiin viimeksi koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta. Keskustelin asiasta Vuorikiven kanssa useampaan kertaan ja tulimme kesäkuussa 2023 lopulta siihen tulokseen, että leikkipuistojen kehittämisessä ja suunnittelussa on tavoitteena huomioida esteettömyys mahdollisuuksien ja resurssien mukaan. Yksi esteettömien puistojen suunnittelun haasteeksi nousi se, että leikkipuistojen pintamateriaalin on oltava pyörällisellä kulkuvälineellä kuljettavia. Esteettömään kulkuun ei sovellu esimerkiksi pehmeä turvasora. Esteettämiä pintamateriaaleja ovat tekonurmipintaiset ja synteettiset turva-alustat. Valmistajat vakuuttavat tuotteidensa pitkäaikaisen kestävyuden, käytäntö on kuitenkin osoittanut tekonurmipintaisten ja synteettisten turva-alustojen todellinen käyttöikä jää lyhyeksi, sillä ne kovettuvat odotettua nopeammin menettäen kykynsä vaimentaa iskuja standardien vaatimalla tavalla. Turva-alustojen tehokkuutta mitataan HIC-menetelmällä (Head Injury Criterion), joka on kriittinen turvallisuusindeksi. Tämän vuoksi nämä pintamateriaalit ovat yleisesti ottaen poissuljettuja yleisten leikkipuistojen osalta, turvallisuusriskien ennaltaehkäisyssä noudatettavan varovaisuusperiaatteen mukaisesti. Mikäli esteettömien rakenteiden suunnittelua halutaan edistää leikkipuistojen suunnittelussa, on se huomioitava myös vuositasolla investoimalla niiden kunnossapitoon ja peruskunnostukseen riittävästi.

Esteettömien rakenteiden suunnittelu leikkipuistoissa herätti minulle ajatuksia siitä, että jos resurssien puute vaikeuttaa esteettömyyden huomioimisen leikkipuistoissa, voisi esteettömän suunnittelun ja rakentamisen kohdentaa esimerkiksi yhteen uuteen suunniteltavaan leikkipuistoon. Mielestäni on hyvä ottaa huomioon myös se, että koko puiston ei tarvitse välttämättä olla esteetön, vaan siellä voi olla esteettämiä pienempiä alueita. Tämänkaltainen suunnittelu mahdollistaisi yhdenvertaisuutta ihmisille, joilla on erityistarpeita. Vuorikivi suunnitteli ja toteutti kesällä 2023 esimerkiksi yhden esteettömän puistosuunnitelman Niittykukan leikkipuiston vieressä sijaitsevaan Ruusupuistoon, joka kunnostettiin esteettömäksi yleiseksi puistoksi. Suunnittelussa on otettu huomioon erityisesti senioreiden liikkuminen. Lisäksi Vuorikivi suunnitteli, että Ruusupuisto ja Niittykukan leikkipaikka on mahdollista yhdistää esteettömällä kivituhkapolulla. Toteutus mahdollistaa vaivattoman ja esteettömän pääsyn molempien puistojen välillä. Alueella sijaitseva laajempi

puistoalue tarjoaa myös potentiaalia jatkokehitykselle, jossa esteettömien välineiden lisääminen voisi olla yksi tulevaisuuden suunnittelukohteista.

4.4 Hoitoluokituksesta kohti kunnossapitoluokitusta

Oriveden kaupungista on käytössä viheralueiden hoitoluokitus (ABC-luokitus), josta Vuorikiven mukaan ollaan siirtymässä RAMS-kunnossapitoluokitukseen. Leikkipaikat ovat hoitoluokaltaan käyttöviheralueita A2, jonka vastaavuus RAMS-luokituksessa on toimintaviheralue R2. Hoitoluokan alueet ylläpidetään yleisilmeiltään siistinä, viihtyisinä ja toimivina. Välineiden, rakenteiden, kalusteiden ja kasvillisuuden turvallisuutta sekä alueen siisteyttä tarkkaillaan säännöllisesti. Leikkipaikkojen välineet ja kalusteet pidetään turvallisina, käyttökunnossa ja siisteinä. Pintakäsittelyt tehdään säännöllisesti ja tarpeen mukaan. Välineet ja niiden osat tarkastetaan ja huolletaan standardien vaatimalla tavalla. Vaarallisen välineen käyttö estetään ja mikäli välinettä ei voida korjata väline poistetaan. Helposti tehtävät hoitotoimenpiteet tehdään muun kunnossapidon yhteydessä ja havaitut puutteet pyritään korjaamaan pian. Turvallisuutta vaarantavat vauriot ja viat korjataan välittömästi. (Viherympäristöliitto, 2020, ss. 37–40)

Käsittelimme työni aloitettua huhtikuussa 2023 kunnossapidon haasteita. Vuorikivi kertoi, että asukkaat yleisesti ovat toivoneet, että leikkipuistoja olisi mahdollisuus käyttää myös talvella. Talvikunnossapitoa tai kauden ulkopuolisia korjaustöitä ei voida järjestää ympärivuotisen kunnossapidon henkilökunnan puutteen vuoksi. On otettava huomioon myös, että leikkialueiden turvastandardit ovat voimassa myös talvisin. Suomen talven ilmasto-olosuhteissa turvanormien edellyttämän turvallisuustason saavuttaminen on mahdotonta leikkivälineiden ja muiden rakenteiden osalta, koska ne eivät täytä niille asetettuja turvastandardeja pakkasen, lumen ja jään takia.

Ilkivalta aiheuttaa kunnossapidon osalta kustannuksia, joiden suuruutta on vaikea ennakoida. Leikkivälineiden ja kalusteiden sotkeminen, rikkominen ja kaivertaminen ovat yleistä ilkivallasta leikkipaikoilla. Ilkivallasta aiheutuvia vaaratekijöitä havainnoidaan kunnossapidon yhteydessä ja leikkipaikan käyttäjiä pyydetään ilmoittamaan havaitusta ilkivallasta kaupunginpuutarhurille. Ilkivallasta aiheutuneet vaaratekijät pyritään korjaamaan välittömästi.

5 Leikkipuistojen kehittäminen

Leikkipuistojen kehittämistä koskevassa osiossa kuvataan itse työprosessin toteutuksen eri vaiheita. Kehittämissuunnitelman laatimistyö ajoittui kokonaisuudessaan asiantuntijaharjoittelujaksoni ajalle 3.4 – 13.6.2023. Työprosessissa tietoa kerättiin kolmella

eri tutkimusmenetelmällä, joita olivat kirjallinen tutkimusmenetelmä, vapaamuotoisiin haastatteluihin perustuva menetelmä ja havaintotutkimus maastokäynneillä. Työprosessin eri vaiheiden tarkoituksena oli luoda kokonaiskäsitys Oriveden kaupungin leikkipuistoverkoston nykytilasta ja hahmottaa leikkipuistojen kehittämistarpeita.

Leikkipuistojen kehittämistyö aloitettiin kartoittamalla nykytilaa ja kehittämistarpeita vuosille 2023–2030. Kehittämissuunnittelussa pyrittiin vastaamaan kuntalaisten tarpeisiin sekä valtuustaloitteessa (Liite 1) määritettyihin tavoitteisiin. Kehitystyössä korostuu kuntalaisten osallistaminen, joka on huomioitu kyselytutkimusten tulosten analysoimisella.

Lähestymistapa mahdollistaa erilaisten käyttäjäryhmien kuten lasten, vanhempien sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisten tarpeiden ja toiveiden huomioimisen.

5.1 Työprosessin kuvaus

Ensimmäinen vaihe perustui kirjalliseen tutkimusmenetelmään, jonka avulla kokosin tietopohjan leikkipuistojen kehittämisestä, analysoin Vuorikiveltä saamiani asiakirjoja ja purin kuntalaiskyselyn tulokset. Samalla kävi myös ilmi, että leikkipuistojen turvallisuusasiakirjojen päivittäminen oli tullut ajankohtaiseksi. Laadin leikkipuistojen turvallisuusasiakirjan samalla perehtyen leikkipuistojen turvallisuuteen. Päivitin leikkipuistokortistolle uuden pohjan ja sen laatiminen puolestaan auttoi hahmottamaan kokonaiskuvaa leikkipuistojen sijainneista, määrästä sekä tuntemaan leikkipuistot nimeltä. Kävin läpi leikkipuistoja koskevan kuntalaiskyselyn tulokset, kirjoitin tulokset auki sanallisesti ja laadin kehittämissuunnitelmaa varten tärkeimmistä tiedoista uudet kaaviot Oriveden tunnusvärein.

Toisessa vaiheessa toteutettiin haastattelututkimuksen vapaamuotoisempia menetelmiä. Leikkipuistojen kehittäminen kahden osaston kanssa on laaja-alainen prosessi tiedon kannalta. Kävimme Vuorikiven kanssa joka viikko vapaamuotoisia keskusteluita, jonka lisäksi pidimme kolme paraveria Rajantauksen kanssa. Keskustelut auttoivat minua syventämään ymmärrystäni leikkipuistojen historiasta, nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä.

Kolmannessa vaiheessa tein havaintotutkimusta maastokierroksin itsenäisesti sekä yhdessä Vuorikiven ja puistopuutarhuriksi oppisopimuksella opiskelevan agrologin Hanna Lehdon kanssa. Leikkipuistojen maastokäynnit ja valokuvaus toteutettiin huhti-toukokuussa. Vuorikivi perehdytti minut silmämääräisiin tarkastuksiin ja opin tekemään havaintoja itsenäisesti. Silmämääräisiä tarkastuksia tehdään Oriveden kaupungilla kesän aikaan useita kertoja leikkipuistokierrosten yhteydessä ja havaitut puutteet korjataan sitä mukaan, kun niitä havaitaan. Yhteisiä puistokierroksia teimme Vuorikiven kanssa kerran viikossa ja

toukokuussa kävin kuvaamassa leikkipuistoja itsenäisesti. Puutteita havaittuani raportoin tiedot kunnossapitoon, jonka jälkeen puutteet korjattiin.

Koko tutkimusprosessin ajan kirjoitin Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittämissuunnitelmaa, johon Vuorikivi antoi korjausehdotuksia viimeisen työviikkoni aikana, jonka perusteella kehittämissuunnitelma viimeisteltiin. Lopputuloksena kehittämistyöstä syntyi Oriveden leikkipuistojen kehittämissuunnitelma (Liite 2), joka kokoaa perusteellista tietoa leikkipuistoverkoston ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Tulokset on esitelty harjoittelunjakson kymmenen viikon aikana toteutuneen kehittämissuunnitelman pohjalta, jonka jälkeen kehittämissuunnitelma siirtyi tarkistettavaksi Katriina Vuorikivelle ja siitä eteenpäin tekniselle johtajalle. Valmiin suunnitelman sisällön esittämisen päivämääräksi varattiin 14.12.23. Valtuustolle suunnitelma esitellään myöhemmin suunniteltavana ajankohtana.

5.2 Materiaalit ja dokumentointi

Vuorikivi toimitti minulle leikkipuistojen kehittämistä varten materiaalit tulosteina sekä muistitikulla. Asiakirjoja vertaamalla pyrin hahmottamaan leikkipuistojen ja niiden välineiden ikää, mahdollisia riskitekijöitä sekä aiempia toimenpiteitä. Vaikka suurin osa tiedoista oli johdonmukaisia, vanhemmissa asiakirjoissa oli joitakin ristiriitoja. Tämä korosti asiakirjojen päivittämisen ajankohtaisuutta. Kyseiset ristiriidat johtuivat esimerkiksi siitä, ettei poistettuja tai uusia välineitä välttämättä löytynyt kaikilta listoilta. Asiakirjojen uusiminen ja leikkipuistojen uudelleen dokumentointi oli yksi avaintekijöistä leikkipuistojen nykytilan kartoittamisessa.

Leikkipaikkakortiston päivittämisen avulla tehtiin omaisuuden hallinnasta helpompaa ja keskitetympää. Laadin uuden kortiston Powerpointilla, joka mahdollisti helpon navigoinnin eri leikkipaikkakorttien välillä. Leikkipuistokorteissa on kaksi sivua, ja niistä löytyy kuva ja tietoa leikkipuistosta. Jokaisen leikkipuiston osalta on korttiin taulukoitu osoite, kuvaus alueesta, käyttöaste, hoitoluokka, pinta-ala, pintamateriaali, kasvillisuus sekä rakenteiden ja välineiden tiedot ikäluokkineen. Kortit sisältävät kuvaamiani valokuvia leikkipuistoista sekä Leikkiturvan turvallisuustarkastus raportin (2022) kuvia leikkivälineistä, joiden käyttämiseen Vuorikivi oli saanut luvan.

Työstämäni asiakirjat tallennettiin Oriveden kaupungin OneDrive-kansioon, jotka oli jaettu Vuorikivelle. Tämä mahdollisti töiden etenemisen seuraamisen reaaliajassa ja tallentamisen Oriveden tietokonejärjestelmän O-asemalle. Työstäessäni kehittämissuunnitelmaa sekä opinnäytetyötä tallensin asiakirjat oman koneeni C-asemalle varmuuskopioineen. Asiakirjat

on varmuuden vuoksi siirretty myös muistitikulle. Kirjalliset materiaalit säilytetään Vuorikiven työhuoneessa kaupungin talolla ja minulle toimitetut kirjalliset materiaalit säilytän kotini työhuoneessa omissa kansioissaan.

5.3 Leikkipuistojen monipuolisuus ja välineiden kunto

Tässä luvussa esitetyt leikkipuistohavainnot perustuvat toteuttamiini maastokäynteihin ja leikkipuistoista kirjaamiin tietoihin. Leikkipuistokierroksilla tarkastelin puistot ja yleiset alueet osaston leikkipuistojen kokonaiskuvaa, leikkivälineiden kuntoa ja etsin tunnistelataoista valmistajan tietoja. Itsenäisillä kierroksilla valokuvasin puistoja ja raportoin havaituista vioista leikkivälineissä tai ympäristössä joko Lehdolle tai Vuorikivelle ja puuteet korjattiin kunnossapidon toimesta välittömästi. Suuria puutteita kierroksilla ei puistoissa ilmennyt ja leikkipuistot olivat yleisilmeeltään siistejä ja hyvin hoidettuja. Vertasin leikkipuistojen nykyistä varustetasoa aikaisempaan leikkivälineluetteloon ja riski-arvioon ja päivitin luettelot ajan tasalle uuteen leikkivälinekortistoon sekä riskiarvio-pohjaan.

Välineiden ikäluokitusta tarkastelin leikkivälineiden tunnisteista sekä puistojen leikkiväline luetteloon kirjatusta tiedoista. Tein päätelmiä puistokohtaisten välineiden perusteella, minkä ikäisille lapsille puistot parhaiten soveltuvat. Välineiden suositusikä oli viidessä leikkipuistossa oli 1–3-vuotiaille, neljässä 1–4-vuotiaille, neljässä 1–6-vuotiaille, kolmessa 1–(tai 4–) 8-vuotiaille ja kolme 1–12-vuotiaille. Leikkipuistojen välineet ovat pääosin valmistajilta Kompan, Lappset ja Hags. Lisäksi leikkipuistoissa on muidenkin valmistajien leikkivälineitä sekä omaa tuotantoa kuten esimerkiksi hiekkalaatikoita.

Puistot ja yleiset alueen hallinnoimien leikkipuistojen välineet ovat toistaiseksi pääosin hyväkuntoisia. Leikkipuistoissa välineet ovat melko samankaltaisia ja joistakin puistoista löytyy samoja leikkivälineitä. Suuremman käyttöasteen leikkipuistot olivat selkeästi sellaisia, joista löytyy monipuolisempaa välineistöä. Kysyin Vuorikiveltä mihin perustuu leikkipuistojen nimissä esiintyvät termit leikkipaikka, leikkipuisto ja leikkikenttä. Keskustelumme tuloksena Vuorikivi kertoi, että aikaisemmalla kaupunginpuutarhurilla oli ollut jokin ajatus leikkipuistojen nimeämiseen, mutta puistot ovat voineet muuttua vuosien varrella. Tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että leikkipaikat ovat asuinalueiden lähellä sijaitsevia, kooltaan pienempiä leikkipaikkoja, jotka tarjoavat mahdollisuuden lasten perusleikkeihin. Leikkipaikat palvelevat pääasiassa lähiasukkaita. Leikkikentät ovat kooltaan taas suurempia ja leikkivälineet ovat monipuolisempia ja puistojen lähetyvillä on esimerkiksi nurmialueita. Leikkikentät sijaitsevat asuinalueilla ja leikkipuistot ovat puolestaan monipuolisempia ja sijoittuvat puistojen tai lähiliikuntapaikkojen yhteyteen. Lisäksi leikkipuistossa voi olla edustettuna jokin teema.

5.3.1 Hirsilän leikkikenttä

Hirsilän leikkikenttä (kuva 3) sijaitsee osoitteessa Kangastie 2, 35320 Hirsilä. Tämä leikkikenttä rakennettiin 80-luvulla ja välineitä on uusittu viimeksi 2000-luvulla. Kyseessä on vanha, väljästi rakennettu leikkikenttä, jonka puusto luo varjoisaa ja viihtyisää ympäristöä. Kentän käyttöaste on ollut melko vähäistä. Leikkikentän varustukseen kuuluu leikkivälineitä, joita valmistaa Kompan, kuten leikkitorni, linnunpesäkeinu, hiekkalaatikko ja jousiväline. Lisäksi puistossa on sadekatos penkeillä, opastekyltti, roska-astia, kiintopenkki ja opaste. Leikkivälineistö soveltuu n. 1–6 vuotiaille. Havaitsin, että turva-alusta ja hiekkalaatikko olivat neulaspeitteisiä. Lisäksi leikkitornin kiipeilyverkon kiinnike oli irronnut ja jousivälineestä puuttuivat tunnistetiedot. Ympäröivä puusto aiheuttaa roskien kertymistä turva-alustalle ja hiekkalaatikkoon. Ilmoitin havaintoni kunnossapitoon, viat korjattiin ja alue siistittiin kesän aikana useamman kerran.

Kuva 2. Hirsilän leikkikenttä sijaitsee metsän siimeksessä (Karttunen, 2023).

5.3.2 Siltaojan leikkipuisto

Siltaojan leikkipuisto (kuva 4) sijaitsee osoitteessa Enokunnantie 67, 35300 Orivesi. Leikkipuiston kenttä on rakennettu 80-luvulla, leikkivälineitä on myöhemmin vaihdettu ja lisätty. Käyttöaste vaikuttaa satunnaiselta ja melko vähäiseltä. Leikkipuistossa on melko vanhat ja kuluneet välineet ja suppea valikoima. Leikkivälineet ovat eri valmistajilta, Lappset, Puuha ja Kompan. Jousivälineestä puuttui tunnistetiedot, mutta tarpeellinen tieto leikkivälineestä oli kirjattu leikkivälineluetteloon (Puuha, moottoripyörä). Puistosta löytyy keinu, hiekkalaatikko, liukumäki, jousiväline, rekkitanko, sadekatos penkeillä ja opastekyltti. Leikkivälineiden ikäluokka on 1–3-vuotiaille ja kenttä tarjoaa tilaa pallopeleille vanhemmille lapsille. Leikkipuistossa on potentiaalia kehittää houkuttelevammaksi. Saavutettavuutta ajatellen vieressä on parkkipaikka ja alueen puistoinen miljöö tarjoaa aktiviteettia koko perheelle. Turvallisuuden kannalta huomioitavia seikkoja ovat 80 km nopeusrajoituksen tie lähetyvillä ja lampi sekä vettä keräävä oja. Leikkikentän ympärille on tarkoitus asentaa aidat vuoden 2023 aikana.

Kuva 3. Siltaojan leikkipuisto sijaitsee puistoisessa miljöössä (Karttunen, 2023).

5.3.3 Lehdistön leikkipuisto

Lehdistön leikkipuisto (kuva 5) sijaitsee osoitteessa Lehdistöntie 20, 35300 Orivesi. Leikkipuisto on perustettu alun perin 90-luvun alussa, jonka jälkeen leikkivälineitä ja koko leikkikenttä on poistettu (2014) ja rakennettu uudelleen. Puisto on rauhallinen, pienehkö ja siellä on vähän leikkivälineitä. Leikkipuiston käyttö on melko vähäistä, mutta edellisestä riskiarviosta löytyi tieto, että käyttö on ollut aikaisemmin runsaampaa. Lehdistön leikkipuistosta löytyy linnunpesäkeinu, hiekkalaatikko, leikkikeskus ja katos pöytäryhmällä, roska-astia ja kiintopenkki. Leikkivälineiden ikäsuositukset sijoittuvat 1–6-vuotiaille, josta vain hiekkalaatikko soveltuu 1–vuoden ikäisille lapsille. Leikkipuiston vieressä on autotie, mutta liikenne on rauhallista. Leikkipuistossa ei ole parkkipaikkaa.

Kuva 4. Lehdistön leikkipuisto sijaitsee aurinkoisella paikalla, puistomaisessa miljöössä (Karttunen, 2023).

5.3.4 Haaran leikkipuisto

Haaran leikkipuisto (kuva 6) sijaitsee osoitteessa Haaranankuja 4, 35300 Orivesi. Pienehkö leikkipuisto sijaitsee omakotitaloalueella. Haastellessani maastokäynnillä puistossa lastensa kanssa olevaa perheenäitiä, hän kertoi perheen käyttävän puistoa aktiivisesti. Pintamateriaalina puistossa on turva-hiekka ja kasvillisuus pensaita ja puustoa. Välineet ovat hyväkuntoisia ja puistosta löytyy keinu, liukumäki, kiipeilyteline, hiekkalaatikkoa, opastekyltti, kaksi kiintopenkkiä ja roska-astia. Leikkivälineet ovat valmistajalta Puuha ja soveltuvat ikäluokaltaan yli 1–3-vuotiaille. Turvallisuuden riskitekijöitä ovat viereinen parkkipaikka ja pihatie. Leikkipuisto on avara ja siellä on tilaa niin sanotusti temmeltää, mutta parkkipaikan läheisyys vaatii valppautta lasten hoitajilta. Liikenne on kuitenkin vähäistä, joten välitöntä vaaraa ei ole. Lähettyvillä sijaitsee Lehdistön- ja Kaupinrinteen leikkikentät, joiden ensisijaisempi käyttö voi heikentää tulevaisuudessa Haaran leikkipuiston käyttöastetta.

Kuva 5. Haaran leikkipuisto sijaitsee omakotitaloalueen välittömässä yhteydessä (Karttunen, 2023).

5.3.5 Pohjoiskaaren leikkipuisto

Pohjoiskaaren leikkipuisto (kuva 7) sijaitsee osoitteessa Pohjoiskaari 18a, 35300 Orivesi. 80-luvulla rakennetun leikkipuiston leikkivälineitä on lisätty ja vaihdettu myöhemmin. Leikkipuisto on väljästi sijoiteltu, viihtyisä ja puistomainen. Pääsy tielle on kuitenkin ojitettu ja pengerreretty voimakkaasti. Aitaus parantaa leikkipuiston turvallisuutta entisestään. Alue sijaitsee omakotitaloalueen keskellä ja käyttö on melko runsasta. Pintamateriaaleina puistossa ovat turva-hiekka ja nurmikko. Puistosta löytyy Kompanin valmistamat keinut, liukumäki, hiekkalaatikko sekä puuhan jousivälineitä. Lisäksi alueella on sadekatos penkeillä, opaskyltti ja roskalaatikko. Alueelle on suunniteltu aitaus toteutettiin vuoden 2023 aikana. Perusteena aitaamiselle on 100 m päähän sijoittuva VT 9 tien ramppi, jonka nopeusrajoitus on 80 km ja tiellä liikkuu raskasta liikennettä. Lisäksi kesän aikana leikkipuistoon uusittiin hiekkalaatikko.

Kuva 6. Pohjoiskaaren leikkipuisto sijaitsee puistoisessa miljöössä omakotitaloalueen välittömässä läheisyydessä. Leikkipuisto on lähiasukkaiden aktiivisessa käytössä (Karttunen, 2023).

5.3.6 Mäkelänrinteen leikkikenttä

Mäkelänrinteen leikkikenttä (kuva 8) sijaitsee osoitteessa Puistolankuja 7a, 35300 Orivesi. Leikkipuisto on rakennettu alun perin 80-luvulla ja peruskorjattu 90-luvulla, jonka jälkeen välineitä on vaihdettu ja korjattu myöhemmin. Käyttö on melko runsasta ala puistoa käyttävät perhepäivähoitajat ajoittain. Leikkivälineet soveltuvat yli 1–4-vuotiaille lapsille ja puistosta löytyy valmistajalta Puuha keinu, linnunpesäkeinu, jousiväline ja liukumäki sekä Kompan jousiväline ja kiipeilyväline. Hiekkalaatikko on puistot ja yleiset alueet osaston omaa tuotantoa. Lisäksi alueelta löytyy kalusteita kuten opaste-kyltti, roska-astia ja kiintopenkki. Leikkikentän pintamateriaali on turva-hiekka ja nurmikko, joka jatkuu leikkialueen ulkopuolella. Kasvillisuuden osalta leikkipuistossa on pensaana norjanangervoa, kuusia (mm. surukuusiakin) ja pihlajia. Mahdollisia turvallisuusriskejä ovat hiekkalaatikon suojan kiinnittämiseen asennetut ruuvit sekä kiipeilyverkon vaijerien paljastuminen. Kiipeilytelinestä puuttui tulppia, joka voisivat aiheuttaa mahdollisen sormen kiinnijuuttumisen riskin. Raportoin havainnot kunnossapitoon, puutteet arvioitiin ja korjattiin pikimmiten.

Kuva 7. Mäkelänrinteen leikkikenttä sijaitsee kerrostaloalueiden välittömässä läheisyydessä, puistomaisessa miljöössä (Karttunen, 2023).

5.3.7 Hanhenkujan leikkipuisto

Hanhenkujan leikkipuisto (kuva 9) sijaitsee osoitteessa Hanhenkuja 6, 35300 Orivesi. Leikkipuiston ala on pienehkö ja se sijoittuu puistomaiselle alueelle, josta löytyy myös pelikenttä. Kasvillisuuden osalta alueella on nurmikko ja puustossa havaiten mäntyjä, vaahteroita, kuusia. Keinujen etäisyys männystä on mitattava, mäntyjen kasvu voi aiheuttaa turvallisuusriskin. Mäntyjen kasvua seurataankin aktiivisesti kunnossapitotoimien yhteydessä. Pintamateriaaleina puistossa on turvahiekka- ja sora sekä ympäröivä nurmikko. Korte leviää voimakkaasti turvahiekalle, joka työllistää kunnossapitoa Leikkivälineitä löytyy eri valmistajilta ja valikoima on melko monipuolinen. Keinut ja liukumäki ovat valmistajalta Lappset, Kiipeilyteline ja aurinkovaaka keinu valmistajalta Puuha. Toisesta jousivälineestä tunnistelevy puuttuu, mutta se on mahdollisesti valmistajalta Hags tai Kompan, hiekkalaatikon valmistaja ei ollut tunnistettavissa, samoin karusellista puuttui valmistajan tiedot (mahdollisesti Kompan tuote). Kalusteita alueella ovat sadekatos, pöytä penkeillä, kaksi kiintopenkkiä, roska-astia ja leikkiväline laatikkoa. Yleisilme leikkipuistossa on melko siisti. Viereinen parkkipaikka voi aiheuttaa lievän riskin, vilkkaammalle tielle on pidempi matka. Keskustelimme Vuorikiven kanssa vaihtoehtoista hidastaa tai estää lasten pääsyt tielle esimerkiksi pensasistutuksilla, mutta niissäkin piilee lapsen piiloutumisen riski, jolloin hoitaja ei kerkeä havaita lapsen siirtymistä tien puolelle. Avoimessa tilassa on helpompi havaita lasten liikkuminen, viereisen parkkipaikan liikenne on vähäistä, joten välitöntä riskiä ei ole.

Kuva 8. Hanhenkujan leikkipuisto sijaitsee puistomaisella alueella, puiston yhteydessä on pensasaidalla rajattu kenttä (Karttunen, 2023).

5.3.8 Moision leikkipuisto

Moision leikkipuisto (kuva 10) sijaitsee osoitteessa Moisionraitti 4, 35300 Orivesi. Vuonna 2011 perustettuun leikkipuistoon on lisätty välineitä vuonna 2012. Pieni viihtyisä kenttä sijaitsee kävelyteiden risteyksessä ja on melko turvallinen. Autotielle on matkaa n. 10–100 metriä. Rivitaloalueille liittymä sijaitsee noin 10 metrin päässä leikkipuistosta, joka muodostaa pienen turvallisuusriskin. Rivitaloalueelle autoileva liikenne täytyy huomioida leikkivien lasten valvonnassa. Puiston käyttö on runsasta ja perhepäivähoitajat ovat käyttäneet puistoa. Pinta-materiaalina leikkialueella on turvahiekka ja aluetta ympäröi nurmikot ja pensaat. Varjostavaa puustoa ei ole. Leikkivälineitä on monipuolisesti pienessä tilassa. Keinut ovat valmistajilta Puuha ja Kompan, Liukumäki, Kiipeilyteline ja lentokone jousiväline on Puuhan. Tunneli, karuselli ja jousikeinut Dino ja Kirahvi ovat Lappset tuotteita. Leikkivälineet soveltuvat yli 1–3-vuotiaille lapsille. Päivänkakkara jousiväline on valmistajalta Kompan. Kalusteita alueelta löytyy opastekyltti, katos ja penkit 2 kpl sekä leikkivälineiden säilytyslaatikot 2 kpl. Yleisilme leikkipuistossa siisti, havaitsin hiekkalaatikon reunan irronneen, josta tein ilmoituksen kunnossapitoon, joka hoiti korjaamisen.

Kuva 9. Moision leikkipuisto sijaitsee rivitaloalueen välittömässä läheisyydessä (Karttunen, 2023).

5.3.9 Kääjäntien leikkipuisto

Kääjäntien leikkipuisto (kuva 11) sijaitsee osoitteessa Kaupinraitti 3, 35300 Orivesi. Leikkipuisto on iso, monipuolinen ja se on käyttöasteeltaan suuri. Peruskorjattu uudelleen 2010–2011. Viihtyisä, iso ja monipuolinen leikkipuisto. Käyttö erittäin runsasta, suosituin leikkikenttä keskusta-alueella. Päivähoito hyödyntää puistoa päivittäin ja Orivarsan päiväkotikäyttää leikkipuistoa läheisen sijainnin vuoksi. Aita ei rajaa koko aluetta, koska osan aidasta muodostaa olemassa oleva naapurinrajan pensasaita. Leikkipuisto vaatii aitaamisen. Alueella on hyvin varjoa antavaa puustoa, mutta koivujen viat ja lahot voivat aiheuttaa turvallisuusriskin, alueelta on tarkoitus poistaa heikkokuntoiset puut. Keskustelin paikalla olleen lapsiperheen äidin kanssa, ja hän esitti toiveen lasten koripallotelineestä, ehdotus voisi sopia liikuntapalveluiden koripallokentälle toteutettavaksi. Leikkipuiston välineet ovat usealta eri valmistajalta. Lappset tuotteita ovat toinen keinu, hiekkalaatikko, jousivälineet Dino ja Hevonen, leikkikeskus laiva, Kiipeilypyramidi, tasapainoleikki ja leikkikeskus liukumäellä. Puuhan tuotteita on toinen keinu ja keinulauta. Jousivälineet Käärme ja Poni ovat Kompan tuotteita ja karusellit Hags tuotteita. Puiston kalusteina ovat kolme kiintopenkkiä, opaste ja kaksi leikkivälinelaatikkoa.

Kuva 10. Kääjäntien leikkipuisto on kooltaan suuri ja välineistöltään monipuolinen (Karttunen, 2023).

5.3.10 Niittykukan leikkipuisto

Niittykukan leikkipuisto (kuva 12) sijaitsee osoitteessa Eerolantie 6, 35300 Orivesi. 90-luvulla rakennettuun puistoon on myöhemmin lisäilty välineitä. Alue on rauhallisella sijainnilla, autotielle on matkaa n. 100 m. Ympärillä on paljon asutusta ja leikkipuiston käyttö on runsasta. Leikkipuistossa on useampien valmistamia välineitä, joiden soveltuvat 1–12 vuotiaille. Keinut ovat valmistajilta Puuha, Hags ja Lappset. Jousivälineet valmistajilta Lars Laj (auto), Hags (Pandy) ja Ledon (Perhonen). Muita leikkivälineitä ovat puuhan kiipeilyteline ja liukumäki sekä Hags valmistajalta laivaleikki. Leikkipuistosta löytyy lisäksi hiekkalaatikko, karuselli ja Lappset rekkitanko. Kalusteita ovat sadekatos, pöytä ja penkit ja roska-astia. Leikkipuistoa ympäröi alle 120 cm matala puuaita, joka ei täytä leikkipuiston aitojen kriteereitä. Leikkipuistoa olisi mahdollista monipuolistaa sen korkean käyttöasteen mukaan. Omien havaintojen mukaan puiston välineet ovat hieman levällään, puistoa voisi kehittää toimivammaksi.

Kuva 11. Niittykukan leikkipuisto sijaitsee asutuksen ja kahden päiväkohdin lähellä. Vieressä on puisto, jossa on hyvät kehittämismahdollisuudet (Karttunen, 2023).

5.3.11 Kaupinrinteen leikkikenttä

Kaupinrinteen leikkikenttä (kuva 13) sijaitsee osoitteessa Ilmarintie 15, 35300 Orivesi. Leikkipuisto on perustettu 80-luvulla, jonka jälkeen välineitä on lisätty ja vaihdettu. Leikkipuisto sijaitsee puistomaisella alueella, jonka vieressä menee pieni puroalue. Käyttö on runsasta, puistoa käyttää lähialueen päivähoidopaikat sekä asukkaat. Käyttäjiä saapuu leikkipuistoon myös kauempaa. Leikkivälineet ovat pääosin valmistajalta Kompan ja välineiden ikäjakauma on 1–8-vuotiaille. Keinut, leikkikeskus, hiekkalaatikko ja jousiväline (tunnistelaatta puuttuu) ovat Kompan tuotteita ja vaakakeinu sekä liukumäki ovat Puuhan leikkivälineitä. Puiston kalusteita ovat opaste, kiintopenkki, leikkivälinelaatikko, katos ja pöytäryhmä. Mahdollisia huomioitavia seikkoja turvallisuuden osalta on ottaa huomioon aidattu lampi n. 10 m päässä puistosta ja viereisen tien nopeusrajoitus 40 km. Kesän 2023 aikana toteutettiin leikkipuiston aitaaminen ja viereisen lampi ruopattiin ja sen ympärillä olevat huonokuntoiset aidat poistettiin.

Kuva 12. Kaupinrinteen leikkipuisto sijaitsee miellyttävällä puistoalueella, jota on potentiaalia kehittää kokonaisvaltaisesti. Puistoon on ajateltu esimerkiksi frisbeegolf rataa (Karttunen, 2023).

5.3.12 Hautakankaantien leikkipuisto

Hautakankaantien leikkipuisto (kuva 14) sijaitsee osoitteessa Hautakankaantie 14 a, 35100 Orivesi as. Kenttä rakennettu 80-luvulla, leikkivälineet asennettu vähitellen viimeisen kerran vuonna 2010. Perhepäivähoitajat käyttävät puistoa aktiivisesti. Leikkivälineet voisi asentaa väljemmin. Hautakankaantielle matkaa on 10 metriä. Kenttä rajoittuu kahdelta sivulta kallioiseen metsään. Leikkivälineitä on useammalta valmistajalta ja ne soveltuvat yli 1–3-vuotiaiden leikkiin. Vaakakeinu, liukumäki, leikkiväline, ja skootteri jousivälineet ovat Puuha tuotteita. Lautaj- ja vauvaistuin keinu, moottoripyörä ja kana jousivälineet ovat Kompan tuotteita sekä hiekkalaatikko Lappset tuote. Puistossa on kaksi roska-astiaa, katos pöytäryhmällä sekä leikkiväline laatikko. Puisto tuo mukavaa metsäistä vaihtelevuutta ja puusto antaa varjostusta leikkiville lapsille. Hautakankaanleikkipuisto aidattiin kesän 2023 aikana.

Kuva 13. Hautakankaantien leikkipuiston miljöö houkuttelee leikin lisäksi metsäseikkailuun (Karttunen, 2023).

5.3.13 Majurinkujan leikkipaikka

Majurinkujan leikkipaikka (kuva 15) sijaitsee osoitteessa Majurinkuja 6, 35100 Orivesi as. Leikkipuisto on perustettu 80-luvulla, jonka jälkeen välineitä on lisätty ja vaihdettu viimeksi vuonna 2011. Puisto sijaitsee metsäisellä ja rauhallisella alueella. Kalusteissa ja välineissä on havaittavissa ilkivaltaa, kuten sotkemista. Leikkipaikka palvelee melko laajaa aluetta ja sen saavutettavuus kävelyteitä pitkin on hyvä. Parkkipaikkaa leikkipuiston lähellä ei ole. Puisto antaa hyvin varjostusta leikkiville lapsille hellepäivinä. Leikkipuistosta löytyy melko paljon luonnonkiviä ja luonnollisia maastonmuotoja sekä metsäistä miljöötä lapsen luontosuhteen vahvistamiseen. Leikkiväline valikoima on melko vähäinen ja koostuu eri valmistajien leikkivälineistä, jotka soveltuvat ikävuosista 1–3 ylöspäin. Keinu ja kiipeilyteline ovat Lappset tuotteita, Liukumäki Kompan tuote ja Jousiväline sekä lautakeinu (istuin) Puuha tuote sekä mahdollisesti Puistot ja yleiset alueet omana tuotantona valmistettu hiekkalaatikko. Leikkipuistossa on katos, roska-astia ja penkki. Puisto on muuten siisti ja kunnossapito siivoaa ilkivallasta aiheutuvia sotkuja.

Kuva 14. Majurinkukan leikkipuisto sijaitsee hieman syrjässä, mutta metsäisessä miljöössä (Karttunen, 2023).

5.3.14 Heinätien leikkipaikka

Heinätien leikkipaikka (kuva 16) sijaitsee osoitteessa Heinätie 4, 35100 Orivesi as. leikkipaikka on rakennettu 90-luvulla, joitakin välineitä on vaihdettu ja lisätty myöhemmin. Autotie menee leikkipaikan vierestä, mutta liikenne on vähäistä, koska kadut päättyvät. Alueen aitaus voisi olla tarpeellinen, muttei välttämätön. Lähiasukkaat ja perhepäivähoitajat käyttävät puistoa säännöllisesti. Miljöö on puistomainen ja avara. Puistoa ympäröi sopivasti puustoa, joka antaa sekä valoa että varjoa. Liukumäki ja leikkivälinelaatikko oli sotkettu. Leikkivälineitä tässäkin puistossa on usealta eri valmistajalta ja välineet soveltuvat pääosin yli 1–2-vuotiaille ja karuselli 6–12-vuotiaille. Puistossa on opaste, kaksi kiintopenkkiä, roska-astia ja säilytyslaatikko. Pintamateriaali on turvahiekkaa ja ympäröivällä alueella nurmikko. Puiston reunoilla on hoidettavaa pensaskasvillisuutta. Leikkipuiston kehittämistä ja välineiden kuntoa seurataan.

Kuva 15. Heinätien leikkipaikka sijaitsee asutuksen läheisyydessä. Leikkipaikoilla tehdään harmittavan paljon ilkeävaltaa muun muassa leikkivälineitä ja kalusteita töhrimällä (Karttunen, 2023).

5.3.15 Ampujantien leikkipaikka

Ampujantien leikkipaikka (kuva 17) sijaitsee osoitteessa Ampujantie 22, 35100 Orivesi as. Kenttä rakennettu 2009, ympäristön puisto syksyllä 2010. Leikkivälineet asennettu pääosin syksyllä 2009 ja keväällä 2010. Kentän ohi kulkee Ampujantie, noin 10 m etäisyydeltä leikkialueen reunasta. Autotie läheisyydessä on riskinä, että lapsi juoksee tielle. Toistaiseksi liikenteen riskiä pitää välttää tarpeellisella valvonnalla. Aidan rakentamista tulee harkita. Pintamateriaalina leikkipaikalla on turvahiekka. Leikkivälineet ovat useammalta eri valmistajalta ja soveltuvat ikäluokille 1–12. Keinut, kiipeilyteline, karuselli ja liukumäki ovat Puuhan leikkivälineitä. Jousivälineet ovat Lars Laj tuotteita ja hiekkalaatikko mahdollisesti Puistot ja yleiset alueet osaston omaa tuotantoa. Kalusteina alueella on katos, roska-astia, kaksi penkkiä ja pöytäryhmä. Leikkipuisto sijaitsee puistoisessa miljöössä, jossa on myös istutuksia, kuten havuryhmä ja rodo-pensaita. Aluetta on mahdollista kehittää viihtyisäksi puistoksi, joka tarjoaa mahdollisuuksia oleskeluun kaikenikäisille.

Kuva 16. Ampujantien leikkipaikan puistoinen miljöö ja välineistö kutsuu viettämään aikaa koko perheen voimin (Karttunen, 2023).

5.3.16 Isovainion leikkikenttä

Isovainion leikkikenttä (kuva 18) sijaitsee osoitteessa Isovainionkaari 17, 35100 Orivesi as. Pieni leikkipaikka perustettu 90-luvulla. autotielle on matkaa noin 100 m, liikenne melko vähäistä ja nopeudet melko alhaisia, aitaus ei kovin tarpeellinen. Lähialueen asukkaat käyttävät leikkipuistoa kohtalaisesti. Puiston leikkivälineet soveltuvat 1–6 vuotiaille. Keinut ja toinen jousivälineistä on Kompan valmistajalta, jousiväline Jumbo on Hags tuote. Lapsetin tuotteita ovat kiipeilyteline ja rekkitanko. Hiekkalaatikko on Puistot ja yleiset alueet osaston omaa tuotantoa. Leikkipuistossa on opaste, katos, penkki ja roska-astia. Puiston käytön ollessa kohtalaista riittää todennäköisesti, että leikkivälineet ja puiston pitää hyvässä kunnossa. Leikkipuistolla ei ole omaa parkkipaikkaa.

Kuva 17. Isovainion leikkikenttä sijaitsee omakotitaloalueen vieressä (Karttunen, 2023).

5.3.17 Saarentien leikkikenttä

Saarentien leikkikenttä (kuva 19) sijaitsee osoitteessa Saarentie 11, 35100 Orivesi as. 90-luvulla perustetun leikkikentän välineitä on uusittu ja lisätty myöhemmin. Puisto on melko siisti ja vaikuttaa hieman ahtaalta. Turvallisuusriskin muodostaa kevyenliikenteen väylä, joka leikkaa leikkivälineiden turva-alueen kanssa, puutteet korjattava ensitilassa. Päivähoitajat käyttävät puistoa lähes päivittäin. Kohtasin puistossa päivähoitajia, he toivoivat, että aronia pensaat vaihdettaisiin. Lapset sotkevat helposti marjoilla itsensä ja leikkivälineet. Perhepäivähoitajat toivoivat puistoon pyöriviä välineitä, kuten karusellia. Leikkivälineet soveltuvat yli 1–4 vuotiaalle lapsille. Puistossa on Puuha valmistajan keinu, leikkikeskus ja vaakakeinu. Linnunpesäkeinu on Kompan tuote, hiekkalaatikko ja jousiväline Hevonen Lappset tuotteita ja Jousiväline Jänis Lars Laj tuote. Moottoripyöräjousivälineen valmistajaa en tunnistanut. Kalusteita puistossa ovat katos ja pöytäryhmä, roska-astia ja leikkivälinelaatikko. Puisto on hieman sotkuisen näköinen ilkevallan takia. Useita välineitä ja katosta oli sotkettu. Ilkevalta vähentää puistojen viihtyvyyttä ja aiheuttaa ikäviä kustannuksia kunnossapidon osalta.

Kuva 18. Saarentien leikkikenttään kohdistuu ilkeivaltaa töhrimisen merkeissä.

Perhepäivähoitajat toivoivat aronia pensaiden poistoa (Karttunen, 2023).

5.3.18 Eräjärven leikkipuisto

Eräjärven leikkipuisto (kuva 20) sijaitsee osoitteessa Eerolanmutka 535220 Eräjärvi. Leikkipuisto on rakennettu 80-luvulla ja kunnostettu 2022. Kentän käyttö on melko vähäistä. Tontille kulkevaa autotietä suojaa pensasistutus, ja tien käyttö on satunnaista. Tien läheisyys vaatii kuitenkin lasten valvojilta valppautta. Vilkkaammalle kadulle matkaa on noin 50 m, aitausta on syytä harkita. Leikkipuiston välineet soveltuvat yli 1–3 vuotiaalle. Keinu, kiipeilyteline ja vaakakeinut ovat Puuha tuotteita, jousivälineet Hags ja Kompan tuotteita sekä hiekkalaatikko Lappset tuote. Pintamateriaali on turvahiekkaa, jossa havaittavissa puustosta aiheutuvaa roskaantumista sekä rikkaruohojen leviämistä.

Kuva 19. Eräjärven leikkipuisto on kompakti ja siisti pieni leikkipuisto (Karttunen, 2023).

5.4 Leikkipaikkojen määrä ja saavutettavuus

Edellinen kaupunginpuutarhuri Venla Kuusela oli aloittanut hahmottelemaan runkoa leikkipuistojen kehittämissuunnitelmalle 17.3.2021. Kuusela oli verrannyt vuoden 2021 leikkipuistojen lukumäärää suhteessa 1000 asukasta kohden. Orivedellä vertailuluku oli 1,97 ja vastaavasti Mänttä-Vilppulassa 2,1, Parkanossa 1,88 ja Akaan kaupungissa 1,77. Edellä

mainituista luvuista saadaan näin ollen keskiarvoksi 1,93, jolloin voidaan todeta Oriveden leikkipaikkatilanteen olevan hyvä. Tampereen leikkipaikkaohjelmaan 2021–2030 tehdyssä vastaavassa kuntavertailussa suhteutettujen vertailuluku Tampereella oli vuonna 2019 0,93 ja Helsingissä 0,47 (Tampereen kaupunki, 2020). On kuitenkin otettava huomioon, että suuremmissa kaupungeissa suuremmat luvut ovat huomattavasti alhaisempia tiheämmän asutuksen takia. Asukasluku ei kuitenkaan anna tietoa siitä, ketkä ovat leikkipuistojen todellisia käyttäjiä, jolloin suhdelukua tulisi ennemmin verrata leikkivien lasten määrään.

Leikkipuistojen saavutettavuuden arviointia suoritettiin tutkimalla, millainen matka 0–12-vuotiailla lapsilla on 300 metrin ja 500 metrin etäisyydeltä. Kehittämissuunnitelman (Liite 2) yhteydessä 300 m säteellä saavutettavaa leikkipaikkaa kutsutaan lähileikkipaikaksi ja 500 m säteellä saavutettavaa leikkipaikkaa alueleikkipaikaksi. Etäisyyksiä on havainnoitu laatimalla karttapohjaista aineistoa leikkipaikkojen saavutettavuudesta. Paikkatiedon asiantuntija Harri Lehen laati pyynnöstäni kehittämissuunnitelmaan kartat, joista voidaan havainnoida verkoston riittävyttä. Asiantuntijaharjoittelun aikana suoritin paikkatiedon hyödyntäminen kehittämisessä ja suunnittelussa-kurssia, jossa opettelini laatimaan karttapohjaista tietoa myös itse QGIS-ohjelmalla. Karttojen perusteella voitiin havaita, ettei verkosto saavuta kaikkia Oriveden kaupungin alueita. Leikkipaikat sijaitsevat 743:lle 0–12-vuotiaalle 300 m etäisyydellä ja 1609:lle 0–12-vuotiaalle 500 m etäisyydellä. Lukujen erotuksesta voidaan päätellä, ettei 866 lapselle ole 300 m etäisyydellä leikkipuistoa saavutettavissa. Tietojen esittäminen on kriittistä siinä suhteessa, ettei niitä ole verrattu ikäjakauman todelliseen lukemaan koko Oriveden alueella. Uusien leikkipaikkojen rakentamisen tarvetta ei voida pelkästään arvioida etäisyyksiä mittaamalla vaan sitä on arvioitava suhteessa alueiden leikki-ikäisten lasten määrä, odotettavaan käyttöasteeseen sekä alueellisen maankäytön muutoksiin.

5.5 Kuntalaiskyselyn tulosten analysointi

Vuoden 2022 Oriveden kaupunki järjesti verkkosivuillaan leikkipaikkoja koskevan kyselyn, jonka tavoitteena oli saada ymmärrys leikkipaikkojen nykytilasta ja mahdollisista kehittämistarpeista. Kysely avattiin vuoden 2022 marraskuun lopulla ja siihen oli mahdollista vastata joulukuun loppuun saakka. Tulokset on analysoitu ja raportoitu kyselystä saatujen prosentuaalisten tulostaulukoiden, diagrammien ja sanallisten kysymysten avulla. Kysely koostui monivalintakysymyksistä, joissa vastaajilla oli mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja, sekä avoimista kysymyksistä, joihin vastaajat saivat kirjoittaa vapaasti.

Kyselytutkimuksen tuloksissa on tuotu esiin keskeiset havainnot ja suositukset, jotka ovat nousseet esille vastaajien antamista vastauksista. Kyselytutkimuksesta analysoitiin

osallistujien profiilia, leikkipuistojen saavutettavuutta ja mielipiteitä leikkipuistojen varustelusta, teemoista ja turvallisuudesta. Analysoimalla tuloksia saadaan käyttäjänäkökulmaa korostavaa tietoa leikkipuistojen nykytilasta, mikä on arvokasta tulevien kehittämis- ja rakennushankkeiden kannalta.

5.5.1 Osallistujien profiili

Kyselyyn osallistui yhteensä 116 henkilöä edustaen itseään tai perheen lapsia. Vastaajien ikä jakautui niin, että 68 % oli merkinnyt olevansa 18-vuotiaita tai vanhempia, kun taas 32 % oli merkinnyt olevansa 4–15-vuotiaita. Merkittävä huomio oli, ettei 16–17-vuotiaiden joukosta saatu yhtään vastausta. Suurin osa vastaajista edusti huoltajia, jotka leikkivät 0–3-vuotiaiden lasten kanssa leikkipuistossa. Lisäksi vastaajien joukossa on itsenäisesti tai ystävien kanssa leikkiviä lapsia tai nuoria sekä henkilöitä, jotka viettävät aikaa leikkipuistolla työnsä takia tai muista syistä.

5.5.2 Leikkipuistojen käyttö ja saavutettavuus

Kyselyn tulosten mukaan leikkipuistojen käyttö on aktiivista. Vastaajista noin 16 % ilmoittavat viettävänsä aikaa puistossa päivittäin, n. 47 % 2–3 kertaa viikossa, n. 27 % kerran viikossa ja n. 10 % harvemmin. Talvikauden aikana käyttö näyttää jakautuvan tasaisesti niiden kesken, jotka käyttävät leikkipaikkoja säännöllisesti ja niiden, jotka käyttävät niitä harvemmin.

Suurin osa, 47 % leikkipuistojen käyttäjistä saapuu puistoihin kävellen, kun taas 30 % käyttää autoa ja 23 % pyöräilee. Suurin osa arvioi leikkipuistojen saavutettavuuden ja siisteyden hyväksi tai kohtalaiseksi. Autoilevien käyttäjien osuus korostaa tarvetta harkita parkkipaikkojen suunnittelua leikkipuistojen yhteyteen, jolloin leikkipuistot olisivat paremmin saavutettavissa kauempaa saapuville.

5.5.3 Leikkivälineet, teemat ja toiveet

Valtaosa, 85 % vastaajista pitävät leikkivälineitä hyvinä tai kohtalaisina. Vastaajista vain 13 % pitää niitä huonoina. Kiipeily, keinuminen ja liukuminen nousivat mieluisimmaksi tekemiseksi leikkipuistoissa. Kyselyn antoi mahdollisuuden lisäksi ehdottaa uusia välineitä ja parannuksia, joista vastauksissa nousivat esiin useita ehdotuksia kuten kiipeilytelineet, vaijeriliuku ja trampoliini.

Vastaajat toivovat leikkipuistoihin erilaisia teemoja, kuten eläimet, luonto, erilaiset satuhahmot, tarinat, sekä urheiluun ja kiipeilyyn liittyviä aiheita. Lisäksi vastauksissa liikenne,

autot ja jopa hieman jännittävämmät teemat nousivat esiin. Kymmenen vastaajaa 59:tä ei pitänyt teemoittamista merkityksellisenä. Yleisellä tasolla vastaajat korostivat eri ikäryhmien tarpeiden huomioimisen tärkeyttä ja toivoivat leikkivälineiden osalta monipuolisuutta.

Turvallisuuteen liittyen vastaajat pitivät tärkeänä leikkipuistojen aitaamista. Tämä huoli on otettu huomioon leikkipuistojen riskiarvioinneissa ja aitaaminen nostettu yhdeksi ensisijaisista ja kiireellisimmistä toimenpiteistä leikkipuistojen kehittämissuunnitelmassa. Kesän 2023 aikana toteutettiin kehittämissuunnitelmassa esitettyjen Siltaojan, Hautakankaantien, Pohjoiskaaren- ja Kaupinrinteen-leikkipuistojen aitaus. Tuloksista käy ilmi myös vastaajien huoli ilkivaltaan liittyen ja toivomus paremmasta tiedotuksesta muun muassa puistojen hallinnollisesta muutoksesta, joka vaikuttaa leikkipuistojen yleiseen käytettävyyteen. Kyselyyn vastanneet toivovat leikkipuistoa Oripohjan alueelle, Kirkkolahteen ja syrjäisimmille alueille. Leikkipuistoihin liittyvien asioiden lisäksi kyselyssä toivottiin toiminta-, urheilu- sekä kuntoilupuistoja sekä ohjatun toiminnan järjestämistä.

6 Oriveden leikkipuistojen kehittämissuunnitelman tulokset

Kehittämissuunnitelman linjauksen pääpainona oli osoittaa kaikki, mikä liittyy leikkipuistojen tilaamisesta kunnossapitoon ja aina leikkipuiston poistamiseen asti. Leikkipuistojen kehittäminen on laaja-alainen prosessi eikä leikkipuistohanke pääty vain siihen, että leikkipuisto rakennetaan, vaan puiston hoitamiseen on sitouduttava. Leikkipuiston tilaaminen, suunnitteleminen, rakentaminen ja kunnossapitäminen vaatii systemaattista suunnitelmallisuutta. On osattava ajatella leikkipuiston elinkaarta sen rakentamishetkestä lähtien. Orivedellä leikkipaikkojen peruskunnostusväli on noin 15 vuotta ja leikkivälineet pidetään kunnossa niiden elinkaaren ajan. Paikoitellen runsas leikkipuistoihin kohdistuva ilkivalta lyhentää peruskunnostusväliä sekä nostaa kunnossapidon kustannuksia. Kehittämissuunnitelma auttaa suunnittelemaan ja ajoittamaan vaadittavia toimenpiteitä. Huomion arvoinen seikka on se, että puistot ja yleiset alueet sekä tilapalveluiden vastuualueisiin kuuluu leikkipuistojen lisäksi myös muita vastuualueita. Sama koskee kausihenkilökunnan toimenkuvaa. Olen aikaisemmissa luvuissa pyrkinyt esittämään ja perustelevaan resursseja perusteellisesti, jotta voidaan ymmärtää, mistä tässä luvussa esitetyt kustannusarviot koostuvat. Tuloksissa esitetään toimenpiteet säilytettävälle, kehitettävälle ja rakennettaville leikkipaikoille.

Kehittämistyössä on huomioitu kuntalaiskyselyn tulokset leikkipuistoihin soveltuvin osin sekä leikkipaikkojen kokonaisturvallisuus. Eri ikäisten lasten osallistuminen leikkipuistojen suunnitteluun antaa lapsille mahdollisuuden olla mukana oman ympäristönsä kehittämisessä ja tuoda mukaan nuorempien sukupolvien näkemyksiä ja ideoita. Kuntalaiskyselyn esitetyt

toiveet huomioidaan Puistot ja yleiset alueet osaston leikkipuistojen kehittämisessä ja suunnittelemisessa. Laajempien toiminnallisten toteuttaminen ei ole täysin yksiselitteistä, sillä niiden toteuttaminen vaatii tilaa ja enemmän resursseja. Kuntalaiskyselyn vastauksissa nousivat esiin esimerkiksi toiveet monipuolisemmista ja eri-ikäluokat huomioivista leikkipuistoista. Uusien leikkipaikkojen suunnittelussa pyritään monipuolistamaan leikkivälineitä ja huomioimaan entistäkin paremmin eri-ikäisiä käyttäjiä. Vuorikiven mukaan leikkipuistojen teemoitus ja vaijeri liukuradan suunnitteleminen voisivat olla varteenotettavia kehittämissideoita. Yksi kehityskohde on leikkipuistojen sadekatosten maalaaminen eri teemoilla.

Leikkipuistojen kehittämissuunnitelma keskittyy kunnostettaviin, kehitettäviin ja rakennettaviin leikkipuistoihin. Muut puistot säilytetään ja kunnossapidetään normaalisti. Tulevaisuudessa leikkipaikkaverkoston tiheys ja leikki-ikäisten lasten määrä sekä leikkipuistojen käyttöaste voivat vaikuttaa päätökseen poistaa leikkipuistoja. Oriveden leikkipuistoverkostossa ei ole vuosille 2023–2030 esitetty leikkipuistoja poistettavaksi. Yleisesti leikkipuiston poistoa voidaan harkita siirtämisperiaatteella, jolloin puiston sijainti siirrettäisiin keskeisemmälle paikalle. Poistettavan leikkipuiston osalta päätökset ovat tehtävä harkiten, sillä asuinalueiden ikäjakauma saattaa muuttua, jonka jälkeen leikkipuisto voi olla tarpeen palauttaa entiselle paikalleen.

6.1 Kustannusarvioiden muodostuminen Oriveden leikkipuistojen peruskunnostuksissa ja rakennushankkeissa

Tutkin Oriveden talousarviota ja taloussuunnitelmaa vuosille 2023–2025 (Oriveden kaupunki, 2022). Leikkipuistojen investointeihin on varattu 30 000 e, joka ei ole aikaisempien kaupunginpuutarhurien ja Vuorikiveltä vahvistetun tiedon mukaan ollut riittävä kaikkien 18 leikkipuiston säännölliseen peruskorjaukseen. Turvallisuuden ylläpitämiseksi huonokuntoiset leikkivälineet on poistettu, mikä toimenpiteenä lisää korjausvelkaa ja alentaa palvelun tasoa. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa puistoille ja leikkikentille on varattu vuosille 2023–2027 yhteensä 670 000 euroa, josta leikkikenttien osuus on 175 000 euroa. Vanhojen leikkipuistojen peruskorjaamiseen on varattu vuosille 2023–2025 30 000 euroa per vuosi ja 25 000 euroa pohjoiskaaren leikkikenttää varten vuodelle 2023. Kultavuoren pihan-alueen kunnostukseen, sekä päiväkotien leikkipihan kunnostukseen yhteensä 200 000 euroa.

Puistot ja yleiset alueet osaston hallinnoiminen leikkipuistojen kustannusarviot perustuvat Vuorikiven arvioon, jonka hän perustaa aikaisempien kaupunginpuutarhurien lausuntoihin, muistiinpanoihin, omaan asiantuntijanäkemykseensä. Marraskuussa 2023 tehtiin vielä muutoksia lopullisiin kustannusarvioihin ja päivitetty kehittämissuunnitelma toimitettiin

opinnäytetyön liitteeksi. Suunnitelmaan arvioidut kustannukset jakautuvat seuraavasti: nykyisen leikkipuiston peruskunnostus on noin 40 000–55 000 euroa, pienen uuden puiston rakentaminen on 100 000–200 000 euroa ja suuremman, monipuolisemmin varustellun puiston rakentaminen voi olla 200 000–500 000 euroa riippuen sen varustelun tasosta ja välineiden monipuolisuudesta. Lisäksi leikkipaikkojen suunnittelu aiheuttaa kuluja 10 000–20 000 euroa.

Jaana Rajantaus kävi palaverissa läpi koulujen ja varhaiskasvatuksen leikkipuistojen kunnostamiseen sekä kunnossapitoon on varattava resursseja sekä alustavaa toteutusaikataulua. Hän lähetti minulle koulujen ja varhaiskasvatuksen suunnitelmia nähtäväksi. Koulujen ja päiväkotien tavoiteaikataulun tarkentuminen siirtyy vuodelle 2024. Tarkempi aikataulu koulujen ja päiväkotien osalta odotetaan valmistuvan vuonna 2024. Tähän liittyen kuntoarvioita on tähän mennessä tehty vain kolmeen leikkipuistoon, eivätkä vuoden 2023 määrärahat kata lisäarvioita. Vuokkokujan päiväkodin pihan kunnostuksesta on vastaanotettu tarjous 2023, jonka kustannukset ovat noin 140 000 €. Lisäksi hankkeissa voi tulla vastaan lisätöitä, joihin on syytä varautua. Kultavuoren koulun pihan kunnostuksesta ei ole vielä tarjousta, mutta edellisen kaupunginpuutarhurin arvio kustannuksista on 200 000 €. Urakoiden aikana palveluiden käyttäjien turvallisuus varmistetaan toimenpidealueet turvallisuusmääräyksiä noudattaen. Vuokkokujan päiväkotia on suljettuna urakan aikaan, kun taas Kultavuoren koulu ja Niittykukan päiväkotia ovat urakan aikana käytössä.

6.2 Kunnostettavat ja kehitettävät leikkipuistot

Koostin koko asiantuntijaharjoitteluni aikana purkamieni materiaalien ja keskusteluiden perusteella kokonaiskäsityksen millaisia kehittämistarpeita Oriveden leikkipuistoissa on. Asiantuntijoiden Vuorikiven ja Rajantauksen suunnitelmien mukaan syntyi aikataulut ja kustannusarviot leikkipuistojen kunnostus- ja kehittämistarpeille. Puistojen ja yleisten alueiden 18 leikkipuistoa ovat hyvässä kunnossa, mutta kehittämistarpeita löytyy turvallisuuden parantamiseen ja leikkipuistojen monipuolistamiseen liittyen. Kunnostettavien leikkipuistojen tarve on usein se, että ne tarvitsevat parannuksia ja uudistuksia. Tämä tarkoittaa esimerkiksi vanhentuneiden välineiden korjaamista, uusimista tai muita peruskorjauksia, joiden tavoitteena on parantaa puiston turvallisuutta, toiminallisuutta ja vetovoimaa.

Puistot ja yleiset alueet osaston hallinnoimien puistojen kunnostamiseen ja kehittämiseen on esitetty alustavat kustannusehdotukset. Vuoden 2024 Saarentien leikkipuiston aitaamisen ja kehittämisen kustannusarvioksi määriteltiin 25 000 euroa. Vuoden 2025 Mäkelänrinteen peruskunnostukseen esitettiin investoitavaksi 45 000 euroa. Vuodelle 2026 on suunniteltiin

kolme kunnostushanketta. Niittykukan leikkipuiston ja Hanhenkukan leikkikentän peruskunnostukseen on esitetty investoitavaksi 50 000 euroa puistoa kohden. Ampujantien leikkipuiston peruskunnostuksen ajankohdaksi esitettiin vuotta 2027 ja 45 000 euron investoinnilla. Vuoden 2028 Isovainion ja Moision leikkikenttien peruskunnostuksiin on kustannusarvioksi määriteltiin 40 000 euroa puistoa kohti.

Tilapalveluiden hallinnoimista koulujen ja varhaiskasvatuksen leikkipaikoista useampi on kunnostuksen tarpeessa. Leikkipaikkojen kunnostusten suunnittelu vaikutti olevan hyvässä vaiheessa huhti-kesäkuussa 2023. Oriveden keskustassa sijaitsevan Vuokkokujan päiväkodin piha rakennettiin vuonna 2011 ja se on nyt peruskunnostuksen tarpeessa. Kaikki leikkipaikan aluerakenteet ja välineet ovat alkuperäisiä ja vaatii uudistamista. Keskusta-alueella ja päiväkodissa on eri-ikäisiä lapsia, joka huomioidaan kunnostuksen suunnittelemisessa. Oriveden kaupunki on pyytänyt tarjouksen Vuokkokujan päiväkodin kunnostuksesta, joka on tarkoitus jakaa kahteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaihe, pienempien käyttäjien leikkipaikka toteutetaan 2023 aikana. Toinen sekä kolmas vaihe on tarkoitus toteuttaa vuoden 2024 aikana, jos tarvittavat määrärahat saadaan. Aikataulu on toistaiseksi vielä alustava ja leikkivälineiden hankinnasta vastaa tilaaja. Uudistettavien leikki- ja oleskelualueiden lisäksi työ pitää sisällään pintarakenteiden muutokset ja istutusalueiden kunnostamisen. Vuokkokujan päiväkodin pihakunnostus on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2023–2024.

Kultavuoren koulun oleskelupiha-alue on määritelty peruskorjattavaksi. Urakka pitää sisällään liikunta- ja oleskelualueiden uudistamisen, sekä piha-alueen pintarakenteiden ja istutusten kunnostuksen ja uudistamisen. Urakan aikana huomioidaan lukukauden aikainen käyttö, jolloin toimenpidealueet rajataan välituntialueen ulkopuolelle. Kultavuoren päiväkodin leikkipiha on suunniteltu kunnostettavaksi viimeistään vuoteen 2030 mennessä.

Niittykukan päiväkodin pihan kunnostuksessa uudistetaan leikki- ja oleskelualueet, parannetaan pintarakenteita ja istutusalueita. Päiväkodin piha on suunniteltu liittää viereisen tontin virkistysalueeseen. Niittykukan päiväkodin kunnostusta varten on laadittu suunnitelma vuosille 2024–2025, mutta kustannusarviota ei vielä ole. Niittykukan kunnostettava piha-alue on pienempi kuin Vuokkokujan piha-alue, mikä voi antaa osviittaa mahdollisista kustannuksista.

6.3 Rakennettavat leikkipuistot

Rakennettavat eli uudet leikkipuistot suunnitellaan ja rakennetaan joko kokonaan uusina tai leikkivälineitä ja materiaaleja kierrättämällä. Kierrättämällä hyväkuntoiset leikkivälineet

poistetuista puistoista säästetään resursseja ja kustannuksia. Lisäksi leikkivälineiden kierrättäminen edistää ympäristöystävällisyyttä ja kestävästä kehitystä. Yhdistelemällä uusia ja kierrätettyjä välineitä voidaan puistoista tehdä sekä monipuolisia että ympäristötietoisia. Uusia leikkivälineitä valittaessa, otetaan huomioon leikkipuiston kokonaisuus ja välineiden eri toiminnot. Uusien leikkivälineiden lisääminen perustuu arvioituun tarpeeseen sekä käytettävissä oleviin resursseihin. Puiston valaistuksella ja pelastusteillä on keskeinen rooli leikkipaikan turvallisuuden varmistamisessa.

Suunnitteleamalla erilaisia puistoteemoja inspiroidaan lapsia ja aikuisia eri tavoin ja tehdään leikkipuistoista kiinnostavampia. Virtuaalisilla elementeillä on mahdollista lisätä interaktiivisuutta ja tehdä leikkipuistoista paikkoja, joissa oppiminen ja leikki yhdistyvät. Edellä mainitut tekijät voivat kannustaa perheitä viettämään enemmän aikaa ulkona ja tutustumaan eri leikkipuistoihin. Muiden kaupunkien tavoin, myös Oriveden leikkipuistoihin voisi tehdä esimerkiksi tarina- ja runopolkuja. Leikkipaikoille voisi sijoittaa myös QR-koodeja, joilla voidaan ohjata kaiken ikäisiä informatiivisten materiaalien tai opetus materiaalien ääreen.

Uotilantien leikkipuiston palauttaminen on hyvä esimerkki alueen ikärakenteen muutoksesta. Puisto poistettiin aikaisemmin, mutta nyt se on ajankohtaista palauttaa takaisin. Suunnittelua ja rakentamista helpottaa se, että leikkipuiston pohjarakenteet ovat edelleen paikoillaan. Lisäksi puistosta voidaan muodostaa kulkuyhteys Kaupinrinteen leikkipuistoon, joka palvelee leikkipuistoverkoston toimivuutta entisestään ja leikkipuistojen käyttäjät voivat helposti siirtyä puistosta toiseen. Uotilantien leikkipuiston suunnitteleminen toteutettiin asiantuntijaharjoitteluni jälkeen ja se eteni marraskuussa 2023 lautakuntaan. Alustavat kustannus ja toteutusajankohdat kaikille esitetyille toimenpiteille on esitetty koostetusti taulukossa 2.

Vuosille 2025 ja 2026 on määritelty Senioripuiston ja Onnipolun liikuntapuistojen uudelleen rakentaminen, vaikka ne eivät ole leikkipuistoja ne huomioitiin osana puistojen ja yleisten alueiden hallinnoimaa puistoverkostoa. Edellä mainittuihin puistoihin on esitetty kustannusarvioon 40 000–55 000 euroa. Vuodelle 2027–2028 on esitetty Kirkkolahden leikkipuiston suunnitteleminen ja rakentaminen. Kustannusarvio Kirkkolahden leikkipuistolle on 250 000–300 000 euroa. Sijaintinsa ja viihtyisän ympäristönsä puolesta Kirkkolahden leikkipuistolla on mahdollisuus nousta vetomaisimmaksi leikkipuistoksi Oriveden kaupungissa. Uuden puiston rakentamista on ehdotettu myös vuosille 2029–2030, keskeisiä sijainteja uuden leikkipuiston suunnittelulle ovat Aseman seutu, Oripohjan alue sekä sairaalan alue. Uuden leikkipuiston rakentamiseen on kustannusarvio riippuu toteuttavan puiston suunnittelusta ja kokoluokasta sekä käytettävistä materiaaleista.

Taulukko 2 Alustava leikkipuistojen kehittämisen kustannukset ja toteutusaikataulu.

Leikkipuisto(t)	Toimenpide	Vuosi	Kustannukset €
Uotilantien leikkikenttä	rakentaminen	2023–2024	
Kultavuoren päiväkot	Peruskunnostus	2023–2024	arviolta 200 000
Vuokkokujan päiväkot	Kunnostus	2023–2024	140 000
Niittykukan päiväkot	Kunnostus	2024–2025	Ei kustannusarviota.
Saarentien leikkipuisto	Aitaaminen ja kehittäminen	2024	25 000
Mäkelänrinteen leikkikenttä	Peruskunnostus	2025	45 000
Seniorpuisto	Uudisrakentaminen	2025	55 000
Niittykukan leikkipuisto	Peruskunnostus ja kehittäminen	2026	50 000
Hanhenukujan leikkikenttä	Peruskunnostus ja kehittäminen	2026	50 000
Onninpolun liikuntapaikka		2026	40 000
Ampujantien leikkipuisto	Peruskunnostus	2027	45 000
Kirkkolahti	Suunnittelu ja rakentaminen	2027–2028	250 000–300 000
Isovainion leikkikenttä	Peruskunnostus	2028	40 000
Moision leikkikenttä	Peruskunnostus	2028	40 000
esim. Aseman seutu, Oripohjan alue tai Sairaalan alue	Uudisrakentaminen	2029–2023	Ei arviota
Eräjärven päiväkot	Peruskunnostus	2030	Ei arviota

6.4 Kehittämissuunnitelman seuranta ja päivittäminen

Leikkipuistojen kehittämissuunnitelmaan on voinut tulla muutoksia tämän opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen. Viimeiset muutokset opinnäytetyöhön tehtiin ennen sen valmistumista marraskuussa. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelman seuraavan päivitysajankohta on vuonna 2030, joka kattaa vuodet 2030–2040. Seuraavan päivityksen yhteyteen suosittelen kehittämissuunnitelmassa laadittavaksi selonteko, jolla tarkistetaan kehittämissuunnitelmasta

esitettyjen toimenpiteiden toteutuminen. Lisäksi lisäsin suosituksen yhteyteen ehdotuksen mahdollisen korjausvelan laskemista varten, joka liitetään seuraavan kehittämissuunnitelman yhteyteen. Oman käsitykseni mukaan kuntalaiskyselyyn olisi toivottu enemmän vastauksia, joten suosittelen etsimään ratkaisuja saada enemmän vastauksia keskitetysti. Kyselyiden tehoa Oriveden leikkipuistojen käyttäjille voidaan parantaa esimerkiksi kohdistamalla kyselyt suoraan alueille, missä leikkipuiston käyttäjät ovat aktiivisia, kuten päiväkoteihin, kouluihin ja leikkipuistoihin. Lisäksi kyselyn visuaalisen suunnittelun ja selkeän kielenkäytön avulla voidaan tehdä siitä kutsuvampi ja helpommin ymmärrettävä. Palkintojen tai arvontojen tarjoaminen vastaajille voi myös motivoida lisää vastauksia. Perhepäivähoitajien ja päiväkoitien kanssa tehty tiivis yhteistyö puistojen suunnittelun ja kehittämisen osalta on myös tärkeää ja kehittämisen arvoista.

7 Johtopäätökset

Leikkipuistojen säännöllinen kehittäminen ja kunnostaminen turvallisuusnormien mukaisesti on tärkeää leikkipuistoverkoston ylläpitämisen kannalta. Orivedellä pyritään lisäämään leikkipuistoja kehittämällä niiden vetovoimaisuutta, jolloin erityisesti kannattaa panostaa nykyisten leikkipuistojen laadun ja vetovoimatekijöiden parantamiseen.

Kehittämissuunnitelmassa korostetaan, että leikkipuistojen kehittämiseen tulisi varata riittävästi resursseja, jotta kaikille ehdotetuille parannuksille ja kunnostuksille on saatavilla riittävä rahoitus ja henkilöstöresurssit. Resurssien osalta on erityisesti otettava huomioon leikkipuistojen turvatarkastukset, kunnossapito ja huolto, jotta leikkipuistot pysyvät turallisina ja houkuttelevina. Investoimalla esimerkiksi kaupungin ympärivuotiseen huoltohenkilökuntaan on mahdollista panostaa leikkipuistoihin liittyvään riittävään osaamiseen ja tiedon säilymiseen.

Leikkipuistojen saavutettavuuden ja riittävän määrän arvioiminen ei ole yksiselitteinen asia, ja sen tulee perustua usean näkökulman huomioiviin laskentamenetelmiin. Tampereen mallin mukaisesti vertailuluvun esittäminen ei mielestäni riitä kuvaamaan leikkipuistojen todellista tarvetta. Lapsiperheiden vertaaminen tai leikki-ikäisten lasten vertaaminen leikkipuistojen määrään antaa todellisemman kuvan nykytilanteesta. Haastavampi kysymys on miten tavoitemitoitus määritellään lukemien perusteella. Verkoston saavuttamista on arvioitava muun muassa tarkasteltavan alueen ikäjakauman perusteella. Leikkipuistoverkoston toimivuutta tulee tarkastella myös heti kaavoituksesta lähtien ja maankäytön muutosten yhteydessä. Tampereen mallissa on olemassa leikkipuistojen pisteyttämisjärjestelmä, jota ei tässä työssä tilaajan osalta koettu tarpeelliseksi. Mielestäni pisteyttämisjärjestelmää kannattaisi hyödyntää omaisuudenhallinnan näkökulmasta. Puistoja on toisaalta pienempi määrä kuin esimerkiksi Tampereella, jolloin leikkipuistojen omaisuudenhallinta on

helpompaa. Pisteyttämisyjärjestelmällä saataisiin kuitenkin vielä yksityiskohtaisempaa tietoa, jokaisen puiston elinkaaresta.

Leikkipaikkojen suunnittelussa ja kehittämisessä on tärkeää kuunnella kuntalaisten palautetta. Kuntalaiskyselyn tulokset osoittivat, että leikkipaikat ovat arvostettuja ja niitä käytetään aktiivisesti. Tämä palaute antaa kaupungille suuntaviivoja siitä, miten se voi parantaa leikkipuistojensa laatua ja saavutettavuutta. Kaiken kaikkiaan Oriveden leikkipuistojen kehittäminen vaatii jatkuvaa arviointia ja päivitystä. Tämä edellyttää sekä asukkaiden aktiivista osallistumista että kaupungin sitoutumista laadukkaiden ja saavutettavien leikkipaikkojen tarjoamiseen.

Havaintoni leikkipuistojen vähäisistä parkkipaikoista herättää myös kysymyksen siitä, tulisiko leikkipuistoja suunnitella enemmän paikallisyhteisön tarpeita silmällä pitäen vai pitäisikö niiden palvella laajempaa yleisöä? Jos tavoitteena on houkuttaa kävijöitä kauempaa, on tarkistettava leikkipuistojen pysäköinti mahdollisuudet. Leikkipuistojen käyttöastetta voidaan lisätä myös huomioimalla suunnittelusta lähtien julkisen liikenteen yhteydet, pyörätiet ja jalankulkureitit. Lisäksi panostamalla leikkipuistojen monipuolisuuteen sekä toisistaan poikkeaviin teemoihin, voi olla mahdollista parantaa yksittäisten puistojen käyttöastetta. Interaktiiviset ja muut uudet ideat, ovat hyviä keinoja lisäämään koko perheen aktiivisuutta.

Leikkipuistojen ajankohtainen ja tehokas kehittäminen on keskeistä niiden turvallisuuden, saavutettavuuden ja vetovoiman säilyttämiseksi. Orivedellä on selkeä pyrkimys vahvistaa leikkipuistojen verkostoa ja lisätä kaupungin houkuttelevuutta lapsiperheiden näkökulmasta. Tämä korostaa entisestään tarvetta investoida olemassa olevien leikkipuistojen laatuun ja monipuolisuuteen. Leikkipuistojen suunnittelussa tulisi huomioida Oriveden kaupungillakin tulevaisuudessa paremmin esteettömyys, joka ei pelkästään tarkoita liikuntarajoitteisten ihmisten huomioimista vaan käsittää laajemmin kaiken ikäisten ja- kuntoisten pääsyn leikkipuistoihin. Suunnittelun periaatteet tuntuvat korostavan nykypäivänä yhä nousevissa määrin esteettömän suunnittelun merkitystä ja sen tuomia mahdollisuuksia rakennetuissa ympäristöissä. Nykyään on tarjolla esteettömiä leikkivälineitä ja ratkaisuja, jotka mahdollistavat erilaisten käyttäjien osallistumisen ja tukevat yhteisöllisyyttä. Kestävän suunnittelun ja rakentamisen tulee kulkea käsi kädessä esteettömän suunnittelun kanssa, jotta leikkipuistot voivat palvella mahdollisimman laajaa käyttäjäkuntaa. Tällaisessa kehityksessä yhteistyö asukkaiden ja kaupungin välillä on avainasemassa. Säännöllisen kunnossapidon ja riittävän resursoinnin varmistaminen takaa leikkipuistojen pitkäikäisyyden ja suosion. Oriveden tulisi myös arvioida leikkipuistojen saavutettavuutta monipuolisesti, ottaen huomioon paitsi esteettömyys ja ympäristön kestävyys, myös esimerkiksi parkkitilat ja julkisen liikenteen yhteydet. Lopulta leikkipuistojen tulevaisuus Orivedellä riippuu siitä, kuinka

hyvin kaupunki pystyy vastaamaan moninaisiin tarpeisiin ja odotuksiin samalla kun se pyrkii säilyttämään ja parantamaan leikkipuistojen laatua ja saavutettavuutta.

Kehittämissuunnitelman toteutuminen riippuu siitä, miten valtuusto siihen vastaa.

Lähteet

Finér, P. (2020). *Tuusulan kunnan leikkipuistojen kehittämissuunnitelma* [opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020051812166>

Kompan. (n.d.) *Näin suunnittelet ja toteutat leikkipuistoprojektin*.

<https://www.kompan.com/fi/fi/suunnittelu/nain-suunnittelet-ja-toteutat-leikkipuistoprojektin>

Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>

Kuntalaki 410/2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2015/20150410>

Maan käyttö- ja rakennuslaki 132/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Oriveden kaupunki. (2022). *Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025*.

Kaupunginhallitus 14.11.2022. Kaupunginvaltuusto 28.11.2022. https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2022/12/Talousarvio-2023-ja-taloussuunnitelma_hyv_kvalt_28112022.pdf

Oriveden kaupunki. (2023a) *Kaavoituskatsaus 2023*. <https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2023/04/Kaavoituskatsaus-2023.pdf>

Oriveden kaupunki. (2023b) *Rantayleiskaava*. <https://orivesi.fi/asukkaalle/asuminen-rakentaminen-ja-ymparisto/kaavoitus-ja-maankaytto/rantaosayleiskaava/#:~:text=,nojalla%20kuulutettu%20kyl%C3%A4alueiden%20osalta>

Orivesi. (n.d.-a) *Kestävä kehitys ja energiatehokkuus*. <https://orivesi.fi/asukkaalle/asuminen-rakentaminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-puhtaus/kestava-kehitys-ilmasto-ja-energiatehokkuus>

Orivesi. (n.d.-b). *Strategiat ja toimintaohjelmat*. <https://orivesi.fi/kaupunkimme/talous-ja-strategiat/strategiat-ja-toimintaohjelmat/>

Orivesi. (n.d.-c). *Orivesi strategia*. <https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2021/12/Oriveden-kaupunkistrategia-2030-1.pdf>

Orivesi. (n.d.-d). *Oriveden kaupungin elinvoimaohjelma 2022–2025*. https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2022/03/Oriveden-kaupungin-elinvoimaohjelma-2022_2025.pdf

Orivesi. (n.d.-e). *Tilastotietoa Orivedestä/Kuntakortti*.

<https://orivesi.fi/kaupunkimme/kaupunki/orivesi-tieto/tilastotietoa-orivedesta-kuntakortti/>

Suomalainen. S. (2022). *Leikkipaikkaverkoston mitoitus ja muuntojoustavuus*.

Viherympäristöliitto, *Viherympäristölehti* VY 1/2022.

<https://www.vyl.fi/viherymparisto/lehdet/jutut/vy-1-2022/leikkipaikkaverkoston-mitoitus-ja-muuntojoustavuus/>

Suomalainen. (2022) *Esimerkkejä kaupunkien leikkipaikka mitoituksesta [taulukko]*.

Viherympäristöliitto, *Viherympäristölehti* VY 1/2022.

<https://www.vyl.fi/viherymparisto/lehdet/jutut/vy-1-2022/leikkipaikkaverkoston-mitoitus-ja-muuntojoustavuus/>

Tampereen kaupunki. (2020). *Viherpalveluohjelma, leikkipaikat 2021–2030*.

Kaupunkiympäristön julkaisu 2/2020. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-06/leikkipaikkaohjelma_raportti_final.pdf

Tukes. (n.d.) *Kuluttajapalvelun valvonta*. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. <https://tukes.fi/teenain/valvonta/valvontakeinot#kuluttajapalvelujen-valvonta>

Viherympäristöliitto ry. (2000) *Viheralueiden hoitoluokitus*. Viherympäristöliitto ry julkaisu 16.

Viherympäristöliitto. (24.4.2018). *Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli-*

toimintaperiaatteet kestävän kehityksen toteuttamiseksi ympäristörakentamisen hankkeissa. KESY.

https://www.vyl.fi/site/assets/files/2319/kesy_toimintamalli_web_1_26_4_2018.pdf

Ympäristöministeriö. (1974) *01.03.1974 Kaavoitusohjeita 1/1978*. Ympäristöministeriö:

Asemakaavan selostuksen malli Kumottu.

<https://finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/700001/1907>

Ympäristöministeriö. (n.d.). *Maankäytön suunnittelu*. Valtioneuvosto ja ministeriöt.

<https://ym.fi/maankayton-suunnittelu>

ORIVEDEN KAUPUNKI**OTE PÖYTÄKIRJASTA**

Kaupunginvaltuusto	§ 75	30.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 290	14.12.2020

Valtuustoaloite leikkipuistojen kehittämissuunnitelmasta

Kaupunginvaltuusto 30.11.2020 § 75

Kaupunginvaltuuston esityslistalla olleiden asioiden tultua käsitellyksi puheenjohtaja totesi, että allekirjoittaneet valtuutetut ovat jättäneet valtuustoaloitteen leikkipuistojen kehittämissuunnitelmasta.

Aloite kuuluu seuraavasti:

"Leikkipuistojen kehittämissuunnitelma

Orivesi haluaa olla viihtyisä ja houkutteleva kaupunki myös lapsiperheille. Osa viihtyisää asuinympäristöä ovat leikkipuistot, joissa lapsiperheet viettävät aikaa ympäri vuoden. Leikkikenttien tulee olla turvallisia ja laadukkaita, sijainniltaan ja varustelutasoltaan houkuttelevia sekä eri ikäluokat huomioivia.

Tämän aloitteen tarkoituksena on käynnistää Oriveden leikkipuistojen systemaattinen ja osallistava kehittäminen pitkän aikavälin suunnitelman avulla. Suunnitelma tulisi liittää osaksi investointiohjelmaa ja sen tavoitteena on lisätä houkuttelevuutta, lasten ja perheiden viihtyvyyttä sekä monipuolistaa ja nykyaikaistaa leikkipuistoja. Monivuotinen kehittämissuunnitelma on pohja, jonka avulla leikkipuistoja jatkossa Orivedellä kehitetään, suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään. Tavoitteena on kehittää leikkipuistoja ympäristöiksi, jonka luomiseen myös käyttäjät itse voivat vaikuttaa.

Kehittämissuunnitelmassa tulee tarkastella ainakin leikkipuistojen sijainteja, määrää suhteessa asuinalueiden lapsimäärään, varustelun laatuun ja rakennuskannan ikään, leikkipuistojen elinkaareen sekä kaupungin houkuttelevuuden lisäämiseen. Suunnitelmassa tulee vähintään huomioida leikkipuistoverkosto kokonaisuutena (normaalit leikkipuistot, koulujen ja päiväkotien pihat, Säynäniemen leikkipuistoalue jne.), leikkipaikan käyttöaste, kartoittaa nykytilanne, sopivuustaso eri ikäluokille, monipuolisuus/teemat eri kenttien varustelujen välillä, laatia tavoiteaikataulu sekä kustannusarvio korjaus- ja kehittämistoimenpiteille. Myös varustelu- ja laatutason pohjautuva tasoluokittelu voisi olla hyödyllinen lisä kehittämistoimien suunnittelussa ja aikataulutuksessa.

Tärkeä osa suunnitelmaa on myös käyttäjien itsensä eli lasten osallistaminen eri keinoin suunnittelu- ja ideointityöhön (esim. varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä "unelmien leikkipuiston" visiointi). Kehittämistyössä voisi lisäksi huomioida esimerkiksi luontoaiheita, pinnanmuotojen monipuolisen hyödyntämisen varustelutason lisäksi ja vaikkapa Oriveden bränditeemoja.

Elinvoiman ja houkuttelevuuden näkökulmasta myös vähintään yhden leikkipuiston (esimerkiksi Liikuntahallin puisto) tulisi olla varustelutasoltaan vetonaularoolissa.

Kaupunginvaltuusto
Kaupunginhallitus

§ 75
§ 290

30.11.2020
14.12.2020

Kehittämissuunnitelma tulee olla laadittuna vuoden 2022 talousarvion valmisteluvaiheessa eli viimeistään syksyllä 2021.

Orivedellä 30.11.2020

Sini Kahilaniemi
Sami Kymäläinen
Ulla Eronen
Juha Haikka
Jussi Ketola
Jussi Viljanen
Ilkka Hjerppe
Marjo Mäkinen-Aakula
Matti Koppanen
Anne Kahelin
Touko Sikala
Reijo Kahelin"

Anna Manner
Kai Linkopuu
Jari Järvenpää
Kaarina Jokinen
Timo Raita-aho
Kimmo Vihusaari
Tarmo Viskari
Jyrki Tuomaala
Matti Saario
Markus Hannila
Eliisa Suhonen

Puheenjohtaja otti valtuustoaloitteen vastaan ja totesi, että aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 14.12.2020 § 290

Kaupunginjohtajan ehdotus: Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen tekniselle lautakunnalle valmisteltavaksi siten, että valmistelu toimitetaan kaupunginhallitukselle 30.4.2021 mennessä.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Orivedellä 18.12.2020

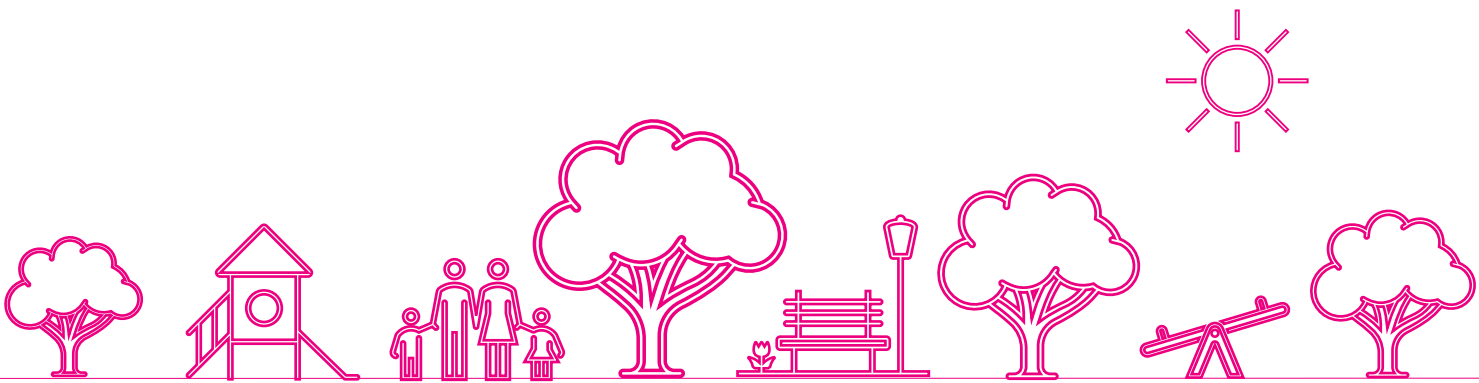
HELENA LAPPI
pöytäkirjanpitäjä

Jakelu

tekninen lautakunta
johtoryhmä
Kahilaniemi Sini ja Manner Anna

Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittämissuunnitelma 2023–2030

ORIVEDEN KAUPUNGIN
LEIKKIPUISTOJEN
KEHITTÄMISSUUNNITELMA
2023–2030

SISÄLLYS

Leikkipuistosuunnitelma.....	1
Työprosessi ja osallistaminen	1
Seuranta ja päivittäminen.....	2
Työryhmä, Oriveden kaupunki.....	2
Leikkipaikkaverkoston nykytilanne.....	4
Palvelun tuottaminen	4
Koulujen ja päiväkotien leikkipaikat	4
Yleiset leikkipaikat	4
Muut leikkipaikat/lähiliikuntapaikat.....	4
Leikkipaikkojen määrä ja saavutettavuus	5
Leikkipaikkojen tarkastukset.....	9
Vuositarkastus	10
Toiminnallinen tarkastus	10
Silmämääräiset tarkastukset.....	10
Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden kirjaaminen	10
Palvelun käyttäjien tiedottaminen	11
Kunnosapito	11
Kunnossapidon järjestäminen	11
Hoitoluokitus	11
Talvikunnossapito	11
Ilkivalta 12	
Leikkipaikkojen monipuolisuus ja välineiden kunto.....	12
Leikkipuistojen nimet.....	12
Leikkivälineet	12
Leikkipaikkaverkoston kehittäminen.....	16
Kehittämisen periaatteet	16
Lainsäädäntö ja standardit.....	16
Suunnittelu.....	17

Kaupunkistrategia ja tahtotila.....	17
Maankäytön muutokset.....	21
Väestötiedot ja käyttäjäryhmät	21
Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli (KESY)	23
Kuntalaiskyselyn tulokset.....	24
Resurssit.....	27
Peruskunnostusten ja rakentamisen kustannukset.....	28
Kehittämissuunnittelutyön tulokset.....	31
Aitaustarve.....	31
Esteettömyys	31
Puistot ja yleiset alueet.....	32
Puistot ja yleiset alueet Säilytettävät leikkipaikat	32
Kunnostettavat ja kehitettävät leikkipaikat	37
Rakennettavat leikkipaikat.....	40
Rahoitus ja toteutusaikataulu.....	40
Tilapalvelu	41
Säilytettävät leikkipaikat.....	41
Kunnostettavat ja kehitettävät leikkipaikat.....	41
Rahoitus ja toteutusaikataulu.....	41
Poistettavat leikkipaikat.....	42
Lähteet	45

LEIKKIPUISTOSUUNNITELMA

Vuosille 2023–2030 laadittava kehittämissuunnitelman tarkoitus on olla monivuotinen pohja Oriveden leikkipuistojen kehittämiseen, suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Leikkipuistosuunnitelma on laadittu mahdollisimman suunnitelmallisesti ja leikkipuistoverkoston ylläpitämiseen tarvittavia resursseja arvioimalla. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelmassa määritetään nykytilanteen pohjalta palveluverkoston kattavuus, yksittäisten leikkipuistojen laatu, kehittämistarpeet, tavoitetoitus sekä peruskunnostuksen tarve sekä ehdotukset uusille leikkipuistoille. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteutumiseen vaikuttavat suurelta osin resurssit eli toteutukseen tarvittavien määrärahojen suuruus. Kehittämissuunnitelma on laadittu yhteistyössä teknisten palveluiden Puistot- ja yleiset alueet sekä tilapalvelut- osastojen kanssa ja se valmistuu ja esitellään valtuustolle 2023.

TYÖPROSESSI JA OSALLISTAMINEN

Vuonna 2020 marraskuussa hyväksyttiin valtuustoaloite, joka aloitti Oriveden leikkipuistojen systemaattisen ja osallistavan kehittämisen pitkän aikavälin suunnitelmalla. Aloitteen taustalla on Oriveden tahtotila olla viihtyisä ja houkutteleva kaupunki myös lapsiperheille. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelma oli tarkoitus liittää osaksi investointiohjelmaa vuonna 2022. Suunnitelman laatimisen ajankohtaa viivytti kaupungin henkilöstön muutokset ja suunnitelmaa päästiin laatimaan keväällä 2023.

Vuonna 2022 kaupunginpuutarhurin toimeen palkattu Katriina Vuorikivi keräsi vuoden aikana leikkipuistosuunnitelmaa varten tarvittavat materiaalit ja teetti leikkipuistoja koskevan kuntalaiskyselyn. Leikkipuistojen kehittämissuunnitelman laatimista varten palkattiin keväällä 2023 rakennetun ympäristön hortonomi (AMK) opiskelija Tiina Karttunen. 10 viikon mittaisen harjoittelujakson aikana Karttunen laati kehittämissuunnitelman, josta hän laatii lisäksi opinnäytetyön aiheesta ”Oriveden kaupungin leikkipuistojen kehittäminen.” Opinnäytetyön on tarkoitus toimia työkaluna leikkipuistojen kehittämiseen ja siinä käsitellään leikkipuistoihin liittyvää taustatietoa, prosessin vaiheet sekä tulokset.

Leikkipuistojen käyttäjille annettiin mahdollisuus osallistua suunnittelutyöhön Oriveden kaupungin nettisivuilla julkaistuun kuntalaiskyselyyn vastaamalla. Kysely antoi mahdollisuuden osallistua leikkipaikkojen kehittämiseen varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen sekä muiden käyttäjäryhmille, henkilöille ja edustajille. Kuntalaisilta saadaan kyselyn lisäksi aktiivisesti leikkipuistoihin liittyvää palautetta sähköpostitse ja puhelimitse.

Suunnitelman laatimisen työprosessi käynnistyi lähtöaineiston ja kuntalaiskyselyn purkamisella, turvallisuusasiakirjojen ja leikkipuistokortiston päivittämisellä. Oriveden leikkipuistoverkoston lähtöaineistoina toimi aikaisempien kaupunginpuutarhurien laatimat leikkipuistoja koskevat asiakirjat, jotka päivitettiin nykytiedon tasolle. Vuorikivi kävi työn alkuvaiheessa päivittämässä leikkipuistojen turvallisuuskoulutuksen, jonka ansiosta leikkipuistojen kokonaisturvallisuutta on tarkasteltu uusimman tiedon pohjalta. Karttunen hyödynsi lähdemateriaaleina leikkipuistoihin liittyvää kirjallisuutta ja verkkojulkaisuja kuten ohjeita, määräyksiä ja lakeja sekä muiden kaupunkien leikkipuisto-ohjelmia ja kehittämissuunnitelmia.

Leikkipuistojen maastokäyntien yhteydessä kaikki puistot kuvattiin ja leikkivälineluettelot päivitettiin. Maastokäynneillä tarkastettiin leikkipuistojen välineet ja kalusteet verraten niitä aikaisempiin raportteihin. Omaisuudenhallinnan kannalta oleelliset asiat, kuten leikkivälineiden ajantasaiset määrä-, tuote- ja kuntotiedot päivitettiin vastaamaan nykytilannetta. Leikkipuistoista laaditut kohdekohtaiset riskiarviot toimivat leikkipaikkakortiston lisäksi pohjana peruskunnostusten ja muiden toimenpiteiden arvioimiseen.

SEURANTA JA PÄIVITTÄMINEN

Leikkipuistojen kehittämissuunnitelman seuraava päivitysjankohta on vuonna 2030, joka kattaa vuodet 2030–2040. Seuraava päivitys käynnistetään selonteolla, jossa tarkastellaan nyt julkaistavan leikkipuistojen kehittämissuunnitelman toteutumista. Päivityksen yhteydessä 2030 on suositeltavaa varata aikaa ja resursseja korjausvelan laskemista varten. Korjausvelkalaskelman antaa tietoa siitä kuinka paljon leikkipaikat jäävät niille asetetuista kuntotavoitteista ja kuinka paljon niihin on vuosien varrella jäänyt investoimatta. Leikkipuistoja koskevat toimenpiteiden tarvetta ja leikkipuistojen verkoston toimivuutta on arvioitava vuosittain väestönkehityksen ja maan käytön muutosten mukaisella tavalla.

TYÖRYHMÄ, ORIVEDEN KAUPUNKI

Tilaja: Oriveden kaupunki

Laatija: Rakennetun ympäristön (Hortonomi) AMK Asiantuntijaharjoittelija Tiina Karttunen 6/2023

Ohjaus ja moderointi: Kaupungin puutarhuri Katriina Vuorikivi, Puistot ja yleiset alueet

Kuvat: Tiina Karttunen

Paikkatietoaineisto/Kartat: Harri Lehen ja Tiina Karttunen

Yhteistyössä: Tilapalvelut, Jaana Rajantaus.

LEIKKIPAIKKAVERKOSTON NYKYTILANNE

PALVELUN TUOTTAMINEN

Leikkipuistot ovat leikkimiseen tarkoitettuja alueita, joissa on eri-ikäisille lapsille tarkoitettuja leikkivälineitä. Oriveden kaupungin leikkipuistoverkosto koostuu yleisesti kaikkien käytössä olevista kaupungin leikkipuistoista ja asukkaille rajallisesti käytössä olevista koulujen ja varhaiskasvatuksen pihalla sijaitsevista leikkipaikoista. Leikkipuistojen tilaajan, suunnittelijan, rakennuttajan ja kunnossapitäjän on toimittava aina vastuullisesti.

KOULUJEN JA PÄIVÄKOTIEN LEIKKIPAIKAT

Oriveden kaupungin koulujen pihalla on yhteensä kolme leikkipaikkaa ja varhaiskasvatuksen pihalla neljä leikkipaikkaa. Tilapalvelu hallinnoi koulujen ja varhaiskasvatuksen piha-alueiden viheralueita, puita ja aitoja. Koulut ja varhaiskasvatus ja Orivesitalo vastaavat kiinteistöjensä leikkipuistoista tilasopimuksen mukaan, jossa on määritetty tilaajan ja palveluntarjoajan vastuut. Tilapalvelu tekee asiakkaan tilauksesta suunnittelu, kunnossapito-, korjaus ja muutostöitä. Sopimusten mukaan kerran vuodessa keväisin pidetään kussakin tilapalvelusopimukseen kuuluvassa kiinteistössä yhteinen pala-veri, jossa arvioidaan vuoden aikana toteutunutta toimintaa muun muassa seuraavan vuoden aika tarvittavista huolto-, korjaus ja perusparannustoimenpiteistä sekä niiden kustannuksista ja aikatauluista. Tilapalvelusopimuksia ollaan päivittämässä.

YLEISET LEIKKIPAIKAT

Tekniikka ja ympäristöpalvelukeskuksen alainen Puistot ja yleiset alueet -yksikkö ylläpitää Orivedellä 18 leikkipuistoa, senioripuistoa ja Onninpolun liikuntavälinepuistoa. Puistot ja yleiset alueet vastaavat hallinnoimiensa leikkipuistojen kunnossapidosta, huollosta ja leikkipaikkatarkastuksista. Kaupunginpuutarhurina toimiva Katriina Vuorikiven tehtävänä on kunnostusten, tarkastusten ja huoltotoiminnan suunnittelu. Asennus- ja huoltotyöt toteutetaan ensisijaisesti omana työnä, tarvittaessa ostopalveluna tai yhteistyössä kaupungin toisen osaston kanssa. Suunnitelmat laaditaan kaupunginpuutarhurin tai ulkoisen palveluntarjoajan toimesta. Leikkipaikkojen osalta suunnittelijalta vaaditaan perehtyneisyyttä leikkipaikkasuunnitteluun. Rakennuttaminen toteutetaan joko osittain omana työnä henkilöstön riittävyyden sekä kiireen mukaan tai ostopalveluna ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Kone- ja kaivutyöt ostetaan aina ulkopuoliselta palveluntarjoajalta.

MUUT LEIKKIPAIKAT/LÄHILIIKUNTAPAIKAT

Puistot ja yleiset alueiden osastolle kuuluu yleisen leikkipuistojen lisäksi Onninpolun liikuntapuisto ja senioripuisto. Molemmat puistot sijaitsevat alueella, joita ollaan kehittämässä ja jonka vuoksi puistot ovat huomioitu tässä suunnitelmassa.

Säynäniemen leirintäalueen leikkipaikka kuuluu tilapalvelun alueisiin. Oricamping Oy hallinnoivat sopimuksella Säynäniemen aluetta, liikuntapalveluille kuuluvaa uimarantaa lukuun ottamatta. Leikkipuistojen tarkastukset ja ylläpito kuuluvat sopimuksen mukaisesti palveluntuottajalle. Vähintään kerran vuodessa pidettävässä vuosineuvotteluihin sisältyy muun muassa laitteiden kunnan arviointi sekä

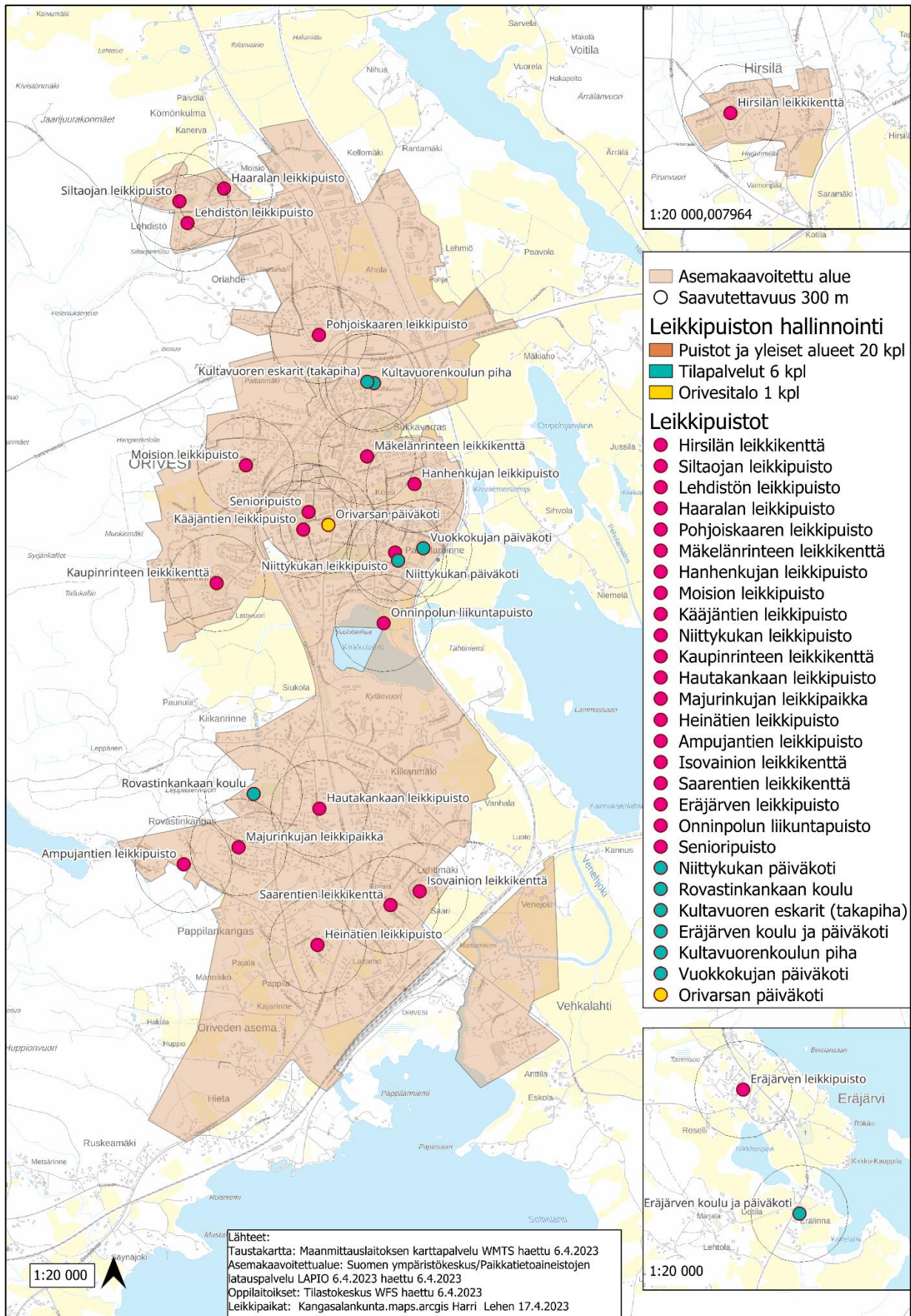
mahdolliset toiminnan kehittämisehdotukset. Lisäksi Oriveden kaupungilla on liikuntapalveluiden osasto, joka hallinnoi liikuntapaikkoja, jotka eivät sisälly leikkipuistojen kehittämissuunnitelmaan.

LEIKKIPAikkoJEN MÄÄRÄ JA SAAVUTETTAVUUS

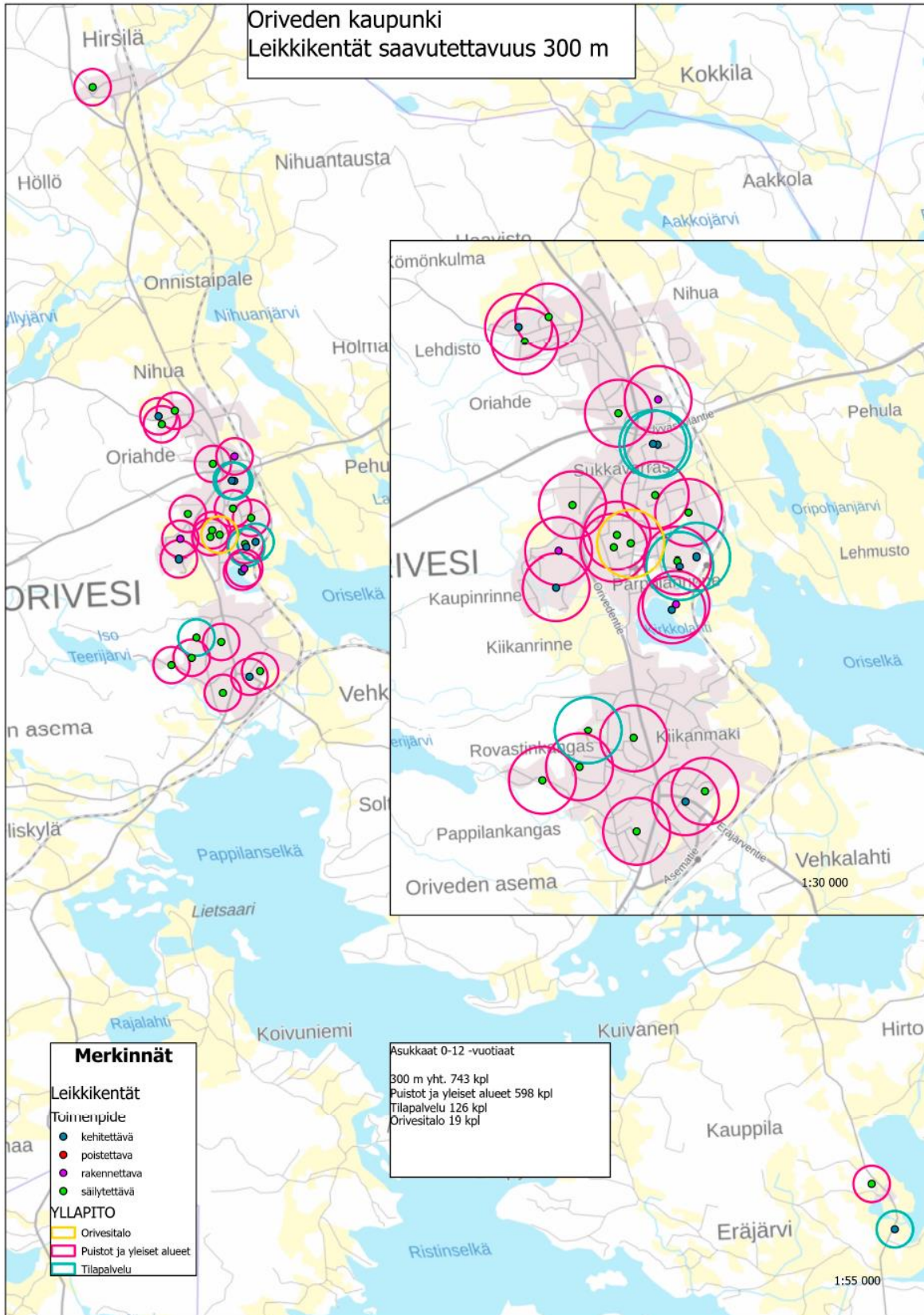
Puistot ja yleiset alueet hallinnoimien Leikkipuistojen määrää verrattiin vuonna 2021 suhteessa 1000 asukasta kohden, jolloin vertailuluku oli **1,97**. Nykytilanteen pohjalta vuonna 2023 vertailuluvuksi saatiin 2,02. Laskelman perusteella voidaan todeta, että leikkipaikkojen määrä suhteutettuna asukasluvuun on hyvä. Tilapalveluiden hallinnoimia kouluilla ja päiväkodeilla olevia leikkipaikkoja ei ole laskettu edellä mainittuun vertailulukuun, sillä niiden käyttömahdollisuudet ovat käyttäjille rajalliset.

Vastaavasti vertailuluku vuonna 2021 oli Mänttä-Vilppulassa 2,1, Parkanossa 1,88 ja Akaan kaupungissa 1,77. Suurimmissa kaupungeissa vertailuluvut ovat huomattavasti alhaisempia tiheämmän astutuksen vuoksi. Tampereen leikkipaikkaohjelmaan 2021–2030 tehdyssä vastaavassa kuntavertailussa suhteutettujen vertailuluku Tampereella oli vuonna 2019 0,93 ja Helsingissä 0,47.

Saavutettavuutta on tarkasteltu etäisyyksiä mittaamalla niin, että lähileikkipaikaksi kutsutaan käyttäjälle 300 metrin säteellä saavutettavaa leikkipaikkaa ja alueleikkipaikaksi käyttäjälle 500 m säteellä saavutettavaa leikkipaikkaa. Leikkipaikkaverkosta (kuvat 1 ja 2) voidaan havaita, ettei verkosto saavuta kaikkia alueita. Uusien leikkipuistojen rakentaminen on suhteutettava tarpeellisuuden mukaan, huomioiden alueiden leikki-ikäisten lasten määrä sekä käyttöaste. 300 m etäisyydessä saavutetaan 0–12 vuotiaita yhteensä 743 kpl ja 500 m etäisyydellä yhteensä 1609 kpl.

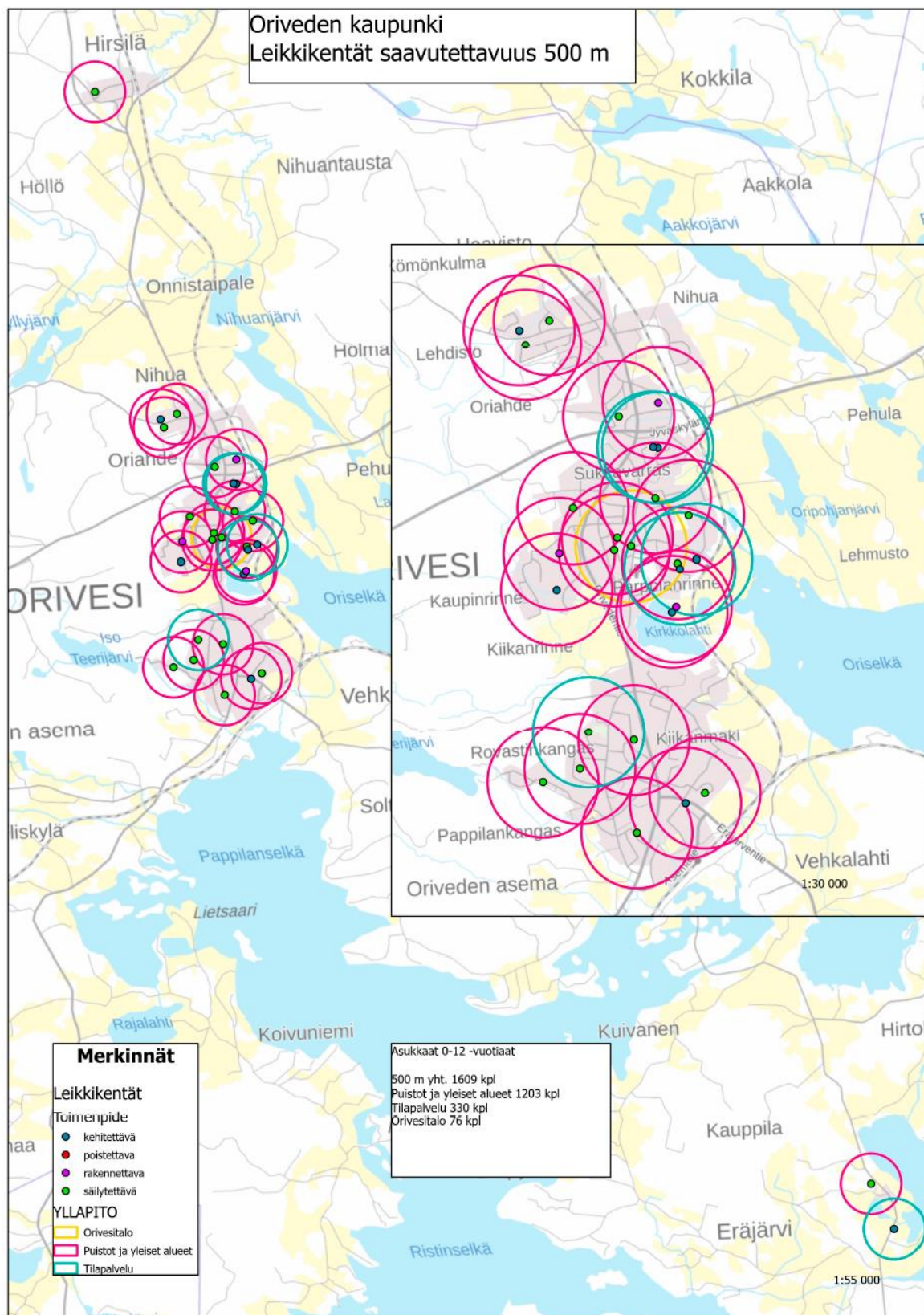

Kuva 1 Leikkipaikkaverkoston hallinnointi kartalla. (Karttunen, 19.5.2023)

24.5.2023 Taustakartta C Maanmittauslaitos

Kuva 2 Lähileikkipaikat. (Lehen, 24.5.2023)

Kuva 3 Alueleikkipaikat (Lehen, 24.5.2023)

OMAVALVONTAJÄRJESTELMÄ JA TURVALLISUUSASIAKIRJA

Turvallisuusasiakirjat päivitettiin leikkipuistojen omavalvontajärjestelmäksi keväällä 2023 vastaamaan nykytilannetta. Vastuu leikkipaikkojen turvallisuudesta määräytyy johtosäännön mukaisesti. Puistojen ja yleisten alueiden leikkipaikkojen turvallisuus kuuluu teknisen toimialan vastuualueeseen, josta vastaa tekninen johtaja. Turvallisuusasiakirja ohjaa leikkikenttien välineiden sekä turvallisuuteen vaikuttavien kunnossapidon ja valvonnan suorittamista. Turvallisuusasiakirjat laadittiin puistot- ja yleiset alueet osaston osalta. Turvallisuusasiakirjan tehtävänä on määritellä kunnossapidon vastuutahot ja leikkikenttien kunnossapitoon ja turvallisuuteen liittyvät työtehtävät. Turvallisuusasiakirja sisältää lisäksi ohjeet vaarojen poistamiseen, onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseen sekä leikkipaikkojen riskinarvioinnin. Turvallisuusasiakirjan sisältö päivitetään vuosittain. Varhaiskasvatuksen ja koulujen leikkipaikkojen osalta kunnossapito ja siihen liittyvät seikat on määritelty sopimuksissa.

Palvelun turvallisuuden varmistaminen

Turvallisuusasiakirja ja muut asiakirjat

Turvallisuusasiakirja on laadittava lain edellyttämällä tavalla. Lisäksi muut asiakirjat on huolehdittava kuntoon, kuten esimerkiksi huoltokirjanpito.

Tunnista vaarat

Tukesin ohjeita ja työvälineitä hyödyntäen huomioidaan palvelukohtaiset vaarat ja riskit.

Suunnittelu

Palvelu suunnitellaan alusta alkaen mahdollisimman turvalliseksi.

Turvallisuuden hyvät käytännöt

Turvalliset toimintatavat osaksi arkea.

Välineiden vaatimukset

On varmistettava, että palvelussa käytettävät välineet täyttävät vaatimukset.

Tietojen antaminen kuluttajille

Asiakkaille on annettava riittävät tiedot turvalliseen toimintaan.

Onnettomuuskirjanpito

Onnettomuus ja läheltä piti-tilanteista pidetään kirjaa ja pyritään estämään tapausten toistuminen.

Vakavat tapaturmat tai läheltä piti-tilanteet

Vakavat tapaturmat ja läheltä piti-tilanteet ilmoitettava Tukesiin.

Jatkuva parantaminen

Turvallisuustilannetta tulee aina seurata ja ajoissa puuttua vaaralliseen tilanteeseen ja korjata se.

Kuva 4 Palvelun turvallisuuden varmistaminen (Mukaiillen Tukes.fi)

LEIKKIPAikkojen tarkastukset

Kuluttajaturvallisuuslain 920/2011 mukaan leikkipuistoista ei saa aiheutua vaaraa kuluttajille. Laki ei kuitenkaan suoraan määrää, kuinka usein leikkipaikan turvallisuus pitäisi tarkastaa. Riittävän usein tehtyjen tarkastusten avulla pystytään osoittamaan leikkipuistojen turvallisuudesta huolehtiminen

asianmukaisella tavalla. Vakavan onnettomuuden riskitason luokituksen mukaan leikkivälineistä, leikkipaikan ja sen välittömän ympäristön alueesta tehdään riskiarviointia vuosittain.

Leikkipuistoissa tehdään säännöllisesti erilaisia turvallisuustarkastuksia. Silmämääräiseen tarkastamiseen riittävät yleiset perustiedot leikkipuistojen turvallisuudesta. Laajempien turvallisuustarkastusten tekijältä vaaditaan syvällisempää tietoa ja osaamista aiheesta. Ennen uuden tai saneeratun leikkipaikan käyttöönottoa tehdään tarkastus, jolla varmistetaan leikkipaikan kokonaisturvallisuus, välineiden ohjeiden mukainen kokoaminen ja pystytys. Tarkastusten perusteella laaditaan lista kuluvan kauden aikana tehtävistä korjaus- ja purkutoimenpiteistä.

Käyttöönottotarkastuksen ja vuositarkastuksen voi tehdä laajan leikkipaikkaturvallisuuden hyväksytyksi suorittanut kaupungin henkilöstö, tai ostopalveluna hankittu henkilö. Toiminnallisia ja silmämääräisiä tarkastuksia voi suorittaa tarkastuksien tekemiseen perehdytetty kaupungin työntekijä tai kausihenkilökunta. Palveluntarjoajat sopivat keskenään yhteistyönä järjestettävistä tarkastuksista. Tarkastuksia varten Puistot ja yleiset alueet osastolla on otettu kokeellisesti käyttöön Buildie-sovellus, johon tallennetaan tiedot ja kuvat tarkastuksista ja niissä havaituista turvallisuuspuutteista tai kunnossapidon tarpeesta. Viesti korjaustarpeesta tavoittaa sovelluksen kautta huoltohenkilön, joka kuittaa sovellukseen, kun korjaustyö on suoritettu. Kaikki tiedot päivämäärineen tallentuvat pilvipalveluun.

VUOSITARKASTUS

Vuositarkastuksessa tutkitaan välineen, perustusten ja turva-alustojen ja leikkipaikan kokonaisuusturvatasoa. Lisäksi tarkastetaan mahdolliset sään aiheuttamat vauriot, lahoamisen tai korroosion seuraukset sekä mahdolliset muutokset välineen turvallisuustasossa osien korjauksen, vaihdon tai lisäämisen jälkeen.

TOIMINNALLINEN TARKASTUS

Toiminnallinen tarkastus suositellaan tehtäväksi sulan maan aikaan kaksi- neljä kertaa, joista yhden yhteydessä on mahdollista tehdä samalla vuositarkastus. Toiminnallisia tarkastuksia suorittavalla henkilöllä tulee olla tehtävään vaadittava pätevyys. Toiminnallisessa tarkastuksessa tarkastelun kohteina ovat välineiden toiminta ja stabiliteetti.

SILMÄMÄÄRÄISET TARKASTUKSET

Silmämääräisiä tarkastuksia tehdään normaalikäytöstä, ilkevallasta ja sääolosuhteista johtuvien puutten ja vikojen havaitsemiseksi. Tarkastus suositellaan tehtäväksi noin 1–4 x kk leikkipuistojen tavanomaisten kunnossapitotöiden yhteydessä. Silmämääräisessä tarkastuksessa kiinnitetään huomiota leikkikentän alueen yleissiisteyteen ja kokonaisturvallisuuteen. Silmämääräisiä tarkastuksia tehdään useammin leikkipaikoilla, joissa on suurempi käyttöaste ja joihin kohdistuu paljon ilkivaltaa.

ONNETTOMUUKSIEN JA VAARATILANTEIDEN KIRJAAMINEN

Onnettomuudet, vaaratilanteet ja läheltä piti-tilanteet kirjataan puistot- ja yleiset alueet yksikön leikkipuistojen onnettomuuskirjanpitoon, jonka avulla kehitetään ja seurataan palvelun turvallisuutta.

Ajantasaisesta kirjanpidosta voidaan todentaa, mitä palvelussa on tapahtunut. Leikkipuistoissa tapah-
tuneesta vakavasta tapaturmasta tai läheltä-piti tilanteesta ilmoitetaan Turvallisuus- ja kemikaalisvi-
rastoon (Tukes).

PALVELUN KÄYTTÄJIEN TIEDOTTAMINEN

Puistojen ja yleisten alueiden hallinnoimissa leikkipuistoissa varmistetaan infotauluin, että palvelun
käyttäjillä on riittävät tiedot palvelun turvallisuudesta. Leikkipuistoihin liittyvissä asioissa tiedotuska-
navana käytetään kaupungin nettisivuja ja tarvittaessa paikallislehteä sekä puistot- ja yleiset alueet
sosiaalisen median kanavia.

KUNNOSAPITO

KUNNOSSAPIDON JÄRJESTÄMINEN

Kunnossapito järjestetään koulujen ja varhaiskasvatuksen pihoilla sopimusten mukaisesti. Tilapalvelu
tekee asiakkaan tilauksesta kunnossapito-, korjaus ja muutostöitä ja laskuttaa asiakasta erikseen niistä
toimenpiteistä, jotka asiakkaan vastuulle kuuluvat. Jatkossa kunnossapitotyöt on tarkoitus teettää ul-
kopuolisella palveluntarjoajalla.

Puistot ja yleiset alueet osastolla vakituksessa toimessa on kaupunginpuutarhuri, joka määrittää puis-
tojen ja yleisten alueiden hallinnoimien leikkipuistojen korjaustoimenpiteet ja aikataulun. Muuta vaki-
tuista henkilökuntaa ei ole, joten puistopuutarhurin/tiiminvetäjän, kunnossapidon ja hoidon töitä
suorittavat huhtikuusta lokakuuhun kausityöntekijät. Leikkipuistoissa työskentelevät kausityöntekijät
perehdytetään yleisellä tasolla turvalliseen työskentelyyn leikkipuistoissa.

HOITOLUOKITUS

Kunnossapidon tavoitteena on huolehtia leikkipuistojen kokonaisturvallisuudesta ja ylläpitää niitä
hoitoluokituksen mukaisena. Leikkipuistot ovat hoitoluokaltaan käyttöviheralueita A2. Hoitoluoki-
tusta ollaan päivittämässä viheralueiden RAMS-luokitukseen, jossa vastaava hoitoluokka on toiminta-
viheralue R2. Leikkipaikkoja ylläpidetään yleisilmeiltään siistinä, viihtyisinä ja toimivina. Välineiden,
rakenteiden, kalusteiden ja kasvillisuuden turvallisuutta sekä alueen siisteyttä tarkkaillaan säännöllis-
esti. Leikkipaikkojen välineet ja kalusteet pidetään turvallisina, käyttökunnossa ja siisteinä. Pintakä-
sittelyt tehdään säännöllisesti ja tarpeen mukaan. Välineet ja niiden osat tarkastetaan ja huolletaan
standardien vaatimalla tavalla. Vaarallisen välineen käyttö estetään ja mikäli välinettä ei voida korjata
väline poistetaan. Helposti tehtävät hoitotoimenpiteet tehdään muun kunnossapidon yhteydessä ja
havaitut puutteet pyritään korjaamaan pian. Turvallisuutta vaarantavat vauriot ja viat korjataan välit-
tömästi.

TALVIKUNNOSSAPITO

Laki ei velvoita kuntia järjestämään talvikunnossapitoa yleisille puistoalueille, kunnat päättävät toimin-
nastaan itse. Talvikunnossapitoa tai kauden ulkopuolisia korjaustöitä ei voi järjestää ympärivuotisen
kunnossapidon henkilökunnan puutteen vuoksi. Leikkialueiden turvastandardit ovat voimassa myös
talvisin. Suomen talven ilmasto-olosuhteissa turvanormien edellyttämän turvallisuustason

saavuttaminen on mahdotonta leikkivälineiden ja muiden rakenteiden osalta. Leikkivälineet ja turvalustat eivät täytä niille asetettuja turvastandardeja pakkasen, lumen sekä jään vuoksi. Talvella 2023 on tarkoitus kokeilla ja jättää keinut yleisillä leikkipaikoilla talveksi paikoilleen. Talvesta aiheutuvista turvallisuuspuutteista ilmoitetaan käyttäjille leikkikenttien infotauluissa.

ILKIVALTA

Ilkivalta aiheuttaa kunnossapidon osalta kustannuksia, joiden suuruutta on vaikea ennakoida. Leikkivälineiden ja kalusteiden sotkeminen, rikkominen ja kaivertaminen ovat yleistä ilkivaltaa leikkipaikoilla. Ilkivallasta aiheutuvia vaaratekijöitä havainnoidaan muun kunnossapidon yhteydessä ja leikkipaikan käyttäjiä pyydetään ilmoittamaan havaitusta ilkivallasta kaupunginpuutarhurille. Ilkivallasta aiheutuneet vaaratekijät pyritään korjaamaan välittömästi.

LEIKKIPAIKKOJEN MONIPUOLISUUS JA VÄLINEIDEN KUNTO

LEIKKIPUISTOJEN NIMET

Leikkipuistot

Leikkipuistojen nimissä esiintyvät leikkipaikka, -kenttä ja -puisto on ajateltu lähtökohtaisesti kuvaamaan puiston ominaisuuksia ja välineiden monipuolisuutta. Leikkivälineluettelot on esitetty leikkipuistokohteisesti taulukossa 1. Leikkipuistoja kehitetään, välineitä lisätään ja poistetaan tarpeen mukaan, mikä puolestaan voi vaikuttaa ristiriitaisesti nykyisten puistojen nimiin.

LEIKKIPAIKAT

Leikkipaikat sijaitsevat asuinalueen lähellä ja ovat kooltaan pienempiä ja tarjoavat mahdollisuuden lasten perusleikkiin. Leikkipaikat palvelevat pääasiassa lähiasukkaita.

LEIKKIKENTÄT

Leikkikentät ovat kooltaan suurempia leikkialueita, jotka ovat perusvälineistöltään monipuolisempia. Leikkikenttien yhteydessä on vapaita nurmialueita. Leikkikentät sijaitsevat asuinalueilla.

LEIKKIPUISTOT

Leikkipuistot ovat monipuolisempia ja sijoittuvat puistojen sekä lähiliikuntapaikkojen yhteyteen. Leikkivälineistö on monipuolisempaa ja puistossa voi olla edustettuna jokin teema.

LEIKKIVÄLINEET

Leikkivälineiden kuntoon vaikuttavat niiden elinkaari, käytöstä aiheutuva kuluminen sekä välineisiin kohdistettu ilkivalta ja olosuhteiden aiheuttamat vauriot. Leikkivälineet ovat suurilta osin samoilta valmistajilta, joita ovat Kompan, Lappset ja Hags. Leikkipuistoissa on muidenkin valmistajien leikkivälineitä sekä omaa tuotantoa. Varhaiskasvatuksen ja päiväkotien leikkipaikkojen välineiden ja turvalustojen päivittäminen on ajankohtaista. Puistot ja yleiset alueen hallinnoimilta leikkipuistoilta löytyy kaikista välineistä 1–4-vuotiaasta alkaen, siitä vanhemmille suunnattuja laitteita löytyy muutamista leikkipaikoista. Puistossa yleisesti esiintyviä varusteita ja välineitä ovat aidat, infotaulut tai opasteet,

penkit, roska-astia, leikkivälinelaatikot ja sadekatokset. Leikkipaikkojen välineet ovat melko samankaltaisia kaikissa leikkipaikoista, joista suuremman käyttöasteen Kääjäntien leikkikenttä erottuu edukseen monipuolisemman välinevalikoimansa takia.

Eri ikäluokkien suosimat leikit ja toiminta

0-4 v.

- Ympäristöön ja materiaaleihin tutustumisleikit
- Hiekka- rakkenusleikit, keinut ja liukumäet.

4-6 v.

- Juoksu-, hyppy, tasapaino- riippumis- ja kiipeämisleikit.

6-10v.

- Pitkäjänteisyys ja kyvyt taitoa vaativiin leikkeihin ovat kehittyneet.
- Yhteistoiminta muiden lasten kanssa.
- Pelit ja leikit isossa roolissa.

yli 10 v.

- Liikunnallisesti aktiivinen, monipuoliset liikunta aktiviteetit, harrastukset.

Yli 12-15 v.

- Leikkipaikkojen käyttö leikkimiseen vähenee.
- leikkipaikat sosiaalisia kohtamispaikkoja

Yleiset leikkipuistot	Leikkivälineet	Ikäsuositus
Hirsilän leikkikenttä	Leikkitorini liukumäellä ja kiipeilyverkolla, linnunpesäkeinu, jousiväline ja hiekkalaatikko.	1-6 + v.
Siltaojan leikkipuisto	Keinu, hiekkalaatikko, liukumäki, jousiväline ja rekkitanko.	1-3 + v.
Lehdistön leikkipuisto	Keinu, hiekkalaatikko ja leikkikeskus.	1-3 + v.
Haaralan leikkipuisto	Keinu, liukumäki, kiipeilyteline, jousiväline ja hiekkalaatikko.	1-8 + v.
Pohjoiskaaren leikkipuisto	Keinut 2 kpl, jousivälineet 3 kpl, hiekkalaatikko, liukumäki ja kiipeilyteline	1-8 + v.
Mäkelänrinteen leikkikenttä	Keinut 2 kpl, jousivälineet 2 kpl, hiekkalaatikko, liukumäki ja kiipeilyteline.	1-4 + v.
Hanhenukujan leikkipuisto	Keinut 2 kpl, kiipeilyteline, jousivälineet 2 kpl, liukumäki, vaakakeinu, hiekkalaatikko ja karuselli.	1-4 + v.
Moision leikkipuisto	Keinut 2 kpl, liukumäki, tunneli, kiipeilyteline, jousivälineet 4 kpl ja karuselli.	1-3 + v.
Kääjäntien leikkipuisto	Keinut 3 kpl, hiekkalaatikko, jousivälineet 5 kpl, karusellit 2 kpl, keinu-lauta, leikkikeskus, leikkitorni liukumäellä ja kiipeilytelineellä	1-4 + v.
Niittykukan leikkipuisto	Keinut 2 kpl, jousivälineet 3 kpl, kiipeilyteline, laiva, liukumäki, karuselli, hiekkalaatikko ja rekkitanko.	1-12 + v.
Kaupinrinteen leikkipuisto	Keinut, vaakakeinu, leikkikeskus, kiipeilyväline liukumäellä, jousiväline ja hiekkalaatikko	4-8 + v.
Hautakankaantien leikkipuisto	Keinu, vaakakeinu, liukumäki, kiipeilyteline, jousivälineet 3 kpl, tasapainopuomi ja hiekkalaatikko.	2-6 + v.
Majurinkukan leikkipaikka	Keinu, liukumäki, kiipeilyteline, jousiväline ja hiekkalaatikko.	1-3 + v.
Heinätien leikkipaikka	Keinu, jousivälineet 2 kpl, tasapainopuomi ja karuselli.	1-12 v.
Ampujantien leikkipaikka	Keinut 2 kpl, tasapainopuomi, kiipeilyteline, karuselli, liukumäki, hiekkalaatikko, jousivälineet 2 kpl.	1-12 v.
Isovainion leikkikenttä	Keinu, jousivälineet 2 kpl, kiipeilyteline, rekkitanko ja hiekkalaatikko.	1-12 v.
Saarentien leikkikenttä	Keinut 2 kpl, hiekkalaatikko, leikkikeskus, jousivälineet 3 kpl, kiipeilyteline ja vaakakeinu.	1-6 + v.
Saarentien leikkikenttä	Keinut 2 kpl, hiekkalaatikko, leikkikeskus, jousivälineet 3 kpl, kiipeilyteline ja vaakakeinu.	1-6 + v.
Eräjärvenleikkipuisto	Keinu, jousivälineet 2 kpl, kiipeilyteline, vaakakeinu ja hiekkalaatikko.	1-4 + v.
Onnipolun liikuntapuisto	Tasapainopuomi	1-3 + v.
Koulujen ja päiväkotien leikkipaikat		
Vuokkokujan päiväkoti	Keinut 3 kpl, hiekkalaatikko ja katos 2 kpl, liukumäki, leikkikeskus, vaakakeinu, palloseinä ja leikkilaiva.	
Niittykukan päiväkoti	Keinut 2 kpl, hiekkalaatikko, leikkikeskus	
Eräjärven päiväkoti	Keinu, hiekkalaatikko, liukumäki, jousivälineet 2 kpl, leikkikeskus, palloseinä.	
Eräjärven koulu	Keinut 2 kpl, jousiväline 2 kpl, leikkikeskus, leukapuomi, ulkoliikuntalaite, tasapainopuomi 2 kpl, koripalloteline.	
Kultavuoren koulunpiha	Keinut 5 kpl, liukumäki, kiipeilyteline, liikuntalaite.	
Kultavuoren eskarit (takapiha)	Keinu 2 kpl, liukumäki, kiipeilyteline, hiekkalaatikko	
Rovastikankaan koulu	Keinu, ulkoliikuntalaite 6 kpl, pallot, leikkikeskus, keinut 2 kpl, kiipeilypyramidi, koripalloteline.	
Orivesitalo		
Orivarsan päiväkoti	Keinut 2 kpl, hiekkalaatikko, juoksuesteaita, tasapainoväline, jousiväline, leikkikeskus, liukumäki ja leikkimökki.	

Kuva 5 Leikkipaikkojen välineluettelo.

LEIKKIPAIKKAVERKOSTON KEHITTÄMINEN

Oriveden Leikkipuistojen kehittämisen ensisijaisena tarkastelukohteena on kokonaisturvallisuus. Leikkipuistojen tilanteen määrittelyn mittareina toimivat turvatarkastukset, kuntalaiskyselyn tulokset, sekä leikkipuistojen määrä suhteessa väestönmäärään. Leikkipuistoverkoston tiheyteen vaikuttaa nyt ja tulevaisuudessa kaavoitussuunnitelmat, muuttovoitto- ja tappioalueet sekä taajamien elinvoimaisuus. Leikkipuistojen kehittämisen tarvetta seurataan vuosittain. Verkoston mitoitus on väestönmäärään nähden hyvä, verkoston toimivuutta on arvioitava uudelleen väestönmäärän kasvaessa ja asuin alueita kehitettäessä sekä uusia asuinalueita suunniteltaessa.

KEHITTÄMISEN PERIAATTEET

LAINSÄÄDÄNTÖ JA STANDARDIT

Leikkipuistojen kehittämisen vähimmäistavoite on täyttää yleiset velvoitteet, jotka määräytyvät lainsäädännön, standardien ja viranomaisohjeistusten perusteella. Säädösten avulla ohjataan riskienhallintaa ja varmistetaan tuoteturvallisuus. Lainsäädännön avulla ohjataan yleisestä turvallisuudesta huolehtimista sekä ohjataan viherpalveluiden tuottamista.

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ohjaavat alueiden käyttöä ja rakentamista. Maakunnissa ja kunnissa suunnittelua ohjaavat valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet, joiden lisäksi maankäytön suunnittelujärjestelmään lukeutuvat yleiskaava, asemakaava ja maakuntakaava. Maankäyttöön vaikuttaa lisäksi seutu- ja kuntastrategioilla, kunnan maapolitiikalla sekä rakennusjärjestyksellä. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista päättää ympäristöministeriö ja valmistelusta vastaa ympäristöministeriö.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin mukaan vastuu leikkikentän turvallisuudesta on leikkivälineiden valmistajalla, leikkikentän ylläpitäjällä ja omistajalla. Palveluntarjoajaa sitovat lakisääteiset velvollisuudet, joilla varmistetaan asiakkaan turvallisuus palvelua käyttäessään. Kaikkia palveluntarjoajia koskee yleinen huolellisuusvelvollisuus, mutta turvallisuusasiakirjan laatimista edellytetään tietyistä palveluista. Tukesilla on valvontakeinoja- ja valtuuksia kuluttajapalveluiden turvallisuuteen, joita tehdään riskiperusteisesti ja pistokokeen omaisesti.

Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011 velvoittaa, että toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistettava siitä, ettei kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta aiheudu haittaa tai vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. Toiminnanharjoittajalla on oltava riittävät tiedot kuluttajapalvelusta ja -tavarasta hänen on arvioitava niihin liittyvät riskit. Toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan tämän asiakirjan yhteydessä Oriveden kaupunkia, kulutustavaralla leikkialueella olevaa välineistöä ja kuluttajapalvelulla leikkipuistojen suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa.

Tarjouspyyntövaiheesta lähtien on joka vaiheessa edellytettävä riittäviä turvallisuusvaatimuksia välineiltä ja sen rakenteilta sekä muilta varusteilta. Leikkipuistojen turvallisuusvaatimusten tulee täyttää Suomen Standardisoimisliitto SFS:n julkaisemat EN 1176 ja 1177 leikkipaikkastandardit, joita noudattamalla vähennetään vakavia onnettomuus-riskkejä kuten tapaturmia, jotka johtavat vakaviin

vammautumisiin tai hengen menettämiseen. Pienet ruhjeet ja mustelmat kuuluvat normaaliin oppimiseen ja ne sallitaan leikkipuistoissa. Standardeihin sisältyy välinekohtaisia rakennevaatimuksia, yleisiä turvallisuusvaatimuksia sekä ohjeita leikkivälineiden asentamiseen, testausmenetelmiin ja kunnossapitoon. Rakentamistöiden vaatimustasoa määritettäessä auttavat uusimmat Infra RYL ja Viheralueiden yleinen työselostus.

SUUNNITTELU

Puistoihin ja muille virkistysalueille rakennettavien leikkipuistojen turvallisuus varmistetaan jo suunnitteluvaiheessa. Kaikkien leikkivälineiden ja rakenteiden tulee täyttää leikkipuistojen turvallisuudeksi laaditut standardit sekä normistojen ja säädösten määräykset. Uusien leikkipuistojen rakentamista varten selvitetään suunnittelualan lähtökohdat. Selvityksessä huomioidaan käyttäjäryhmien ja saavutettavuuden kannalta kulkuyhteydet ja saapumissuunnat. Lapset, nuoret ja perheet voidaan osallistaa suunnitteluun erilaisin tavoin.

Leikkipuistojen suunnittelun tavoitteena on tukea lasten ja nuorten oppimista, kasvua ja kehitystä tarjoamalla mahdollisuuksia aistien käyttöön, toimintaan ja vuorovaikutukseen. Ympäristön suunnittelussa huomioidaan kaikenikäiset ja taitoiset, jotta kaikilla on mahdollisuus myönteiseen liikkumisen kokemukseen.

Leikkipuistoihin suunniteltavien pintamateriaalien, välineiden ja kalusteiden valintaan vaikuttavat resurssien lisäksi niiden kestävyys, korjattavuus ja kierrätettävyys. Alueilla, joissa esiintyy runsaasti ilki-valtaa, tulee kiinnittää erityistä huomiota leikkivälinemateriaalien valintaan. Leikkipuistoihin ei suunnitella Irtovälineitä, joita on mahdollista siirtää niille kuulumattomille paikoille, kuten toisen välineen turva-alueelle. Korkea kasvillisuus antaa näkösuojaa ilkivallan teoille, jonka vuoksi kasvillisuusvalinnoissa suositaan matalia tai alas leikkauksen kestäviä pensaslajeja.

Luonnonmukaiset viheralueet ja lähiluonto ovat tärkeitä lapsen luontosuhteen vahvistamiseksi. Metsäiset ja puistoiset ympäristöt tuovat leikkipaikoille toivottua varjostusta paahteelta sekä ylläpitää ja parantaa pienilmastoa. Säännöllinen luontokosketus edistää lasten sekä nuorten psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Oriveden kaupungilla monet leikkipaikat sijoittuvat puustoisille ja metsäisille alueille, joiden yhteydessä lapsella on aikuisten valvoessa mahdollisuus tutustua myös leikkipuistoa ympäröivään luontoon.

Leikkipuistoja ohjaavien standardien ja ohjeistuksien vuoksi leikkipuistoja ei voida kuitenkaan suoraan rakentaa niin, että luonnonelementit toimisivat leikkivälineinä. Leikkipuistoja koskevien lakien, standardien ja ohjeiden on täytyttävä leikkipuistojen suunnittelemisessa ja rakentamisessa. Lähiympäristö voi kuitenkin tarjota lapselle ja koko perheelle mahdollisuuden nauttia luonnosta leikkipuiston yhteydessä.

KAUPUNKISTRATEGIA JA TAHTOTILA

Oriveden kaupungin strategian visiona on ”Innostava Orivesi”. Kaupunkistrategian tavoitteena on kaupungin elinvoiman vahvistaminen, asukkaiden hyvinvointi sekä innovatiivinen ja kestävä johtaminen. Strategia pitää sisällään yhdessä päättäjien, henkilöstön ja kaupunkilaisten kanssa muodostetun vision,

yhteisen tulevaisuuden tahtotilan, palvelulupauksen, kehittämistavoitteet vuoteen 2030 ja näitä toteuttavat valtuustokauden kärkitoimenpiteet. Uudistumisella tarkoitetaan toiminnan kaupungin kestävä kehittämistä palveluiden ja kaupungin osalta yhdessä asukkaiden, yrittäjien, yhteisöjen ja henkilöstön kanssa. Tulevaisuuden muutoksia ennakoitaan ja tavoitteena on organisaation ja päätösten yrittäjäystävällisyys.

Kestävän toiminnan periaatteita ovat palveluiden ja toiminnan järjestäminen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöystävällisesti kestävällä tavalla. Palvelut puolestaan järjestetään yhdenvertaisesti, tuottavasti ja vaikuttavasti. Kaupunkilaisten tärkeiden palveluiden korkeaa laatua pidetään yllä keskittämällä voimavaroja kaupungin ydintehtäviin ja huolehtimalla henkilöstöstä. Kaupunkilaisia kannustetaan edistämään niin omaa kuin yhteisön hyvinvointia luomalla mahdollisuuksia yhteisölliselle toiminnalle.

Kaupungin strategiaan pohjautuva hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2022–2025. Hyvinvointisuunnitelman painopisteet pohjautuvat alueelliseen hyvinvointikertomukseen huomioiden Oriveden omat painotukset. Suunnitelmat pää- ja alatavoitteita ovat: edistää elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia, osallisuus ja vaikuttaminen, turvallinen ympäristö ja vaikuttavat palvelut.

Elinvoimaohjelma 2022–2025 pohjautuu kaupunkistrategiaan ja tarkentaa elinvoiman säilyttämisen ja kehittämisen kannalta tärkeiksi määriteltyjä toimenpiteitä ja asettaa mittarit toiminnan tavoitteille. Kaupunginvaltuusto arvioi strategian toteutumista muun muassa asukas- ja asiakas-tyytyväisyyskyselyillä, arvioimalla toteutusohjelmien toteutumista ja strategiassa määriteltyjen arvioin kriteerien avulla.

Tavoite 2030 Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki.	Tavoite 2030: Kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle
Valtuustokaudella 2021–2025	Valtuustokaudella 2021–2025
<ul style="list-style-type: none"> • Edistämme laadukkaita asumisen vaihtoehtoja tulevaisuuden tarpeisiin • Teemme Orivettä tunnetuksi ja markkinoimme innovatiivisesti kaupunkiamme. • Teemme aktiivista työtä joukkoliikenteen kehittämiseksi a valtatie9:n välityskyvyn parantamiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme asemanseutua kiinnostavaksi asumisen ja yritystoiminnan keskittymäksi sujuvien joukkoliikenneyhteyksien äärellä. • Edistämme työpaikka-alueen syntyä valtatie 9:n varteen, Oritupa-Yliskylä alueelle elinkeinoelämän vetonaulaksi. • Toimimme ennakoivasti ja aktiivisesti uusien yritysten sekä investointien hankinnassa ja innostamme yrityksiä kehittymään.

Kuva 6 Oriveden kaupungin elinvoimaohjelmasta 2022–2025 kaupungin elinvoimaa vahvistavia tavoitteita.

MAANKÄYTÖN MUUTOKSET

Maankäyttö ja kaavoitus asettavat reunaehdot leikkipuistojen sijoittelulle ja leikkipuistoverkoston kehittämiseen. Maankäytön suunnittelu antaa edellytykset hyvälle asuinympäristölle toimien samalla pohjana palveluverkostojen mitoittamiselle. Onnistuneet ratkaisut suunnittelussa edistää kestävä kehityksen lisäksi asuinympäristöjen toimivuutta, eheyttä, hyvinvointia ja elinvoimaa. Asemakaava on perusta leikkipuistojen yksikohtaiselle sijoittamiselle, jonka vuoksi asemakaavassa on hyvä olla riittävästi varauksia leikkipuistoille, jotta leikkipuistoverkostoa on mahdollista kehittää pitkällä aikavälillä.

Oriveden kaupungin tavoitteena on olla haluttu asuinpaikka ja kaupunkiin kaavoitetaan uusia asuinalueita. Kaupungin virkistysarvot ja kaupunkikuvan viihtyisyys ovat kaupungille tärkeitä. Asemanseutu on tarkoitus kehittää idylliseksi asumisen ja yritystoiminnan keskuksiksi. Hiedan alueen käyttömahdollisuuksia selvitetään ja aluetta kehitetään valitun suunnitelman mukaisesti. Talousarviossa 2023 ja taloussuunnitelmassa 2023–2025 esitetyt kehittämishankkeet kuten uusi kaupunkistrategia, elinvoimaohjelma ja hyvinvointisuunnitelma antavat suuntaviivat toiminnan kehittämiseksi.

Oriveden strateginen yleiskaavan tarkoituksena on ohjata kaupungin maankäytön suuria linjoja, tukea kaupungin strategisia linjauksia ja osoittaa kohti kaupungin tulevaisuuden tahtotilaa. Kaava on voimassa laadittujen ja tulevaisuudessa laadittavien osayleiskaavojen kanssa.

Alueiden kehittämishankkeiden yhteydessä tulisi arvioida nykyisen leikkipaikkaverkoston toimivuutta sellaisenaan. Vuonna 2021 Aseman ja Hirsilän päiväkotien lakkauttaminen, ja niiden toiminnan siirtäminen Riihitien yksityiseen päiväkotiin on heikentänyt leikkipaikkatarjontaa Oriveden Asemanseudulla. Saarentien leikkipaikka on asemanseudulta saavutettavissa, mutta maankäytöllisesti sen laajentaminen suurempaa käyttäjämäärää ei ole mahdollista. Vireillä olevan asemanseudun kehityshankkeen yhteydessä tulisi ottaa huomioon leikkipaikkaverkosto. Asemanseudun kehittämisen yhteydessä arvioidaan leikkipaikkojen toimivuutta nykyisellään, jonka pohjalta ehdotetaan toimenpiteitä olemassa olevien puistojen kehittämiseksi tai uuden puiston suunnittelua varten, mikäli kaavoituksesta leikkipaikalle löytyy paikka.

VÄESTÖTIEDOT JA KÄYTTÄJÄRYHMÄT

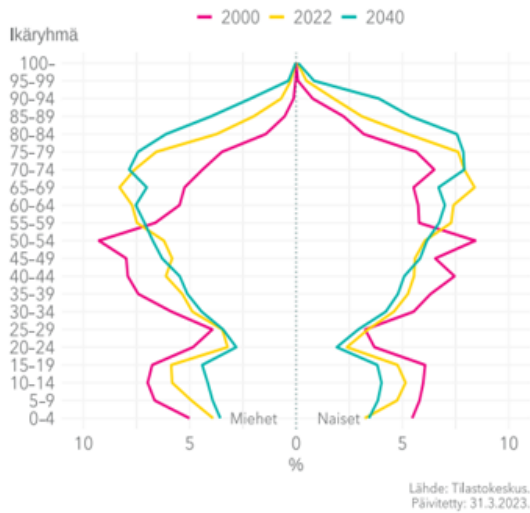
Oriveden kaupungin väestöennusteet ovat tärkeitä tietoja leikkipuistoverkoston mitoittamista arvioitaessa. Leikkipuistoverkoston tiheyteen vaikuttaa eri alueilla leikki-ikäisten lasten määrä. Väestöennusteiden avulla voidaan ennakoida tarvetta investoinneille ja kehittää leikkipuistoverkostoa tulevaa tilannetta vastaavaksi. Verkoston kannalta erityisesti oleellisia ovat väestömuutoksesta aiheutuvat palvelutarpeet.

Eri käyttäjäryhmien tarpeet vaihtelevat ikäryhmien mukaan. Leikkipuistojen suunnittelussa tärkein käyttäjäryhmä on 0–12-vuotiaat leikki-ikäiset lapset. Eri ikäryhmien suosimat leikit ja toiminnot vaihtelevat ikäryhmien välillä. 0–4-vuotiaiden leikit liittyvät ympäristöön ja materiaaleihin tutumiseen, jonka lisäksi keinuminen ja liukuminen on suosittua. 4–6-vuotiaiden suosiossa ovat juoksu-, hyppy, tasapaino- riippumis- ja kiipeämisleikit. Tätä vanhempien lasten leikit alkavat olemaan pitkäjänteisempiä ja taitoa vaativia leikkejä, joista sosiaaliset leikit ovat tärkeässä asemassa. 10–15-vuotiaiden

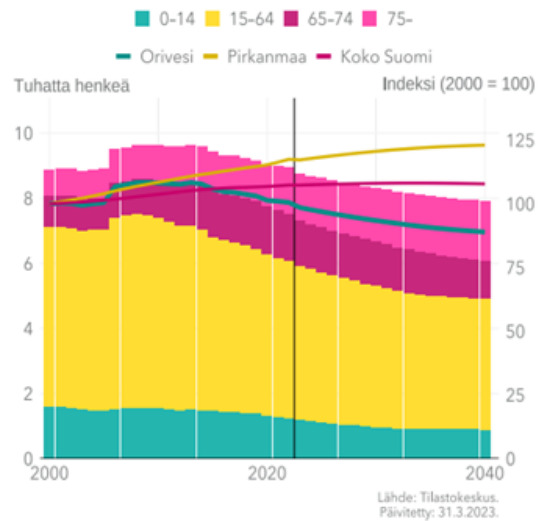
keskuudessa leikkipuistojen käyttö itse leikkimistä varten vähenee, mutta alueet toimivat edelleen nuorille tärkeinä kohtaamispaikkoina.

Oriveden kaupungin tilastotietoa on tarkasteltavissa kaupungin nettisivuilla esitettävässä kuntakortissa, joka visualisoi kaupungin osalta olennaista tietoa muun muassa väestörakenteesta. Kuntakortissa 28.4.2023 haetun tiedon mukaan helmikuussa väkiluvun ennakkotieto oli 8906 henkilöä. Naisia oli vuoden 1 029 jokaista tuhatta miestä kohden. Luonnollinen väestönlisäys oli -4, jolloin syntyneitä oli neljä ja kuolleita kahdeksan. Perus-uraennusteessa Orivedellä väestö laskee 756 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Kaupungistumis-skenaariossa samalla aikavälillä väestö laskee 834 henkilöllä ja hajautumisskenaariossa laskee 703 henkilöllä.

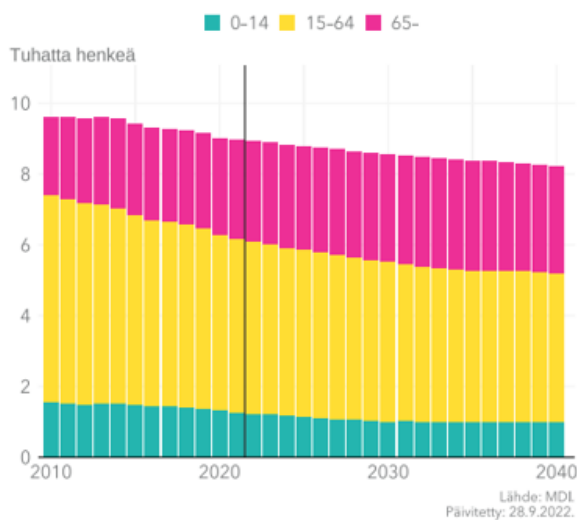
Ikärakenne 2000 - 2040

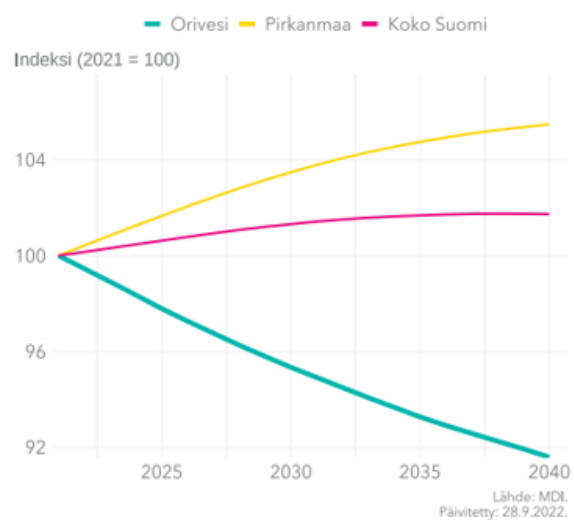
Väestörakenne- ja ennuste 2000 - 2040

Perusura ikäryhmittäin 2010 - 2040

Perusura 2021 - 2040

KESTÄVÄN YMPÄRISTÖRAKENTAMISEN TOIMINTAMALLI (KESY)

Kestävän ympäristörakentamisen toimintamalli on tavoiteohjelma, joka antaa vaihtoehtoisia toimintaohjeita tarkastellen viheralan prosesseja kokonaisvaltaisesti. KESY-toimintamalli ei ole velvoittava tai pakottava määräys, mutta toimintamallin tarkoitus on välttää suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa ympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia. Toimintamalli pyrkii vastaamaan kasvaaviin haasteisiin sekä viheralaan liittyviin kansainvälisiin, kansallisiin ja paikallistason haasteisiin. Sopeuttamalla toimintaa kestävän kehityksen mukaiseksi voidaan edellä mainittuja muutoksia hidastaa tai paikallisesti jopa estää.

Oriveden kaupungilla kestävä kehitys on osana kaupunkistrategiaa 2030, hyvinvointi-kertomusta ja hyvinvointisuunnitelmaa sekä energiatehokkuuden toiminta-suunnitelmaa. Poistetuista leikkipuistoista kierrätetään hyväkuntoiset leikkivälineet uusiin kohteisiin. Olemassa olevat maarakenteet ja luonnon muodot sekä kasvillisuus hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Orivedellä yleiset leikkipuistot sijaitsevat pääsääntöisesti metsäisissä ja puistomaisissa ympäristöissä ja niiden rakentamisessa on huomioitu hyvin luonnon elementit ja niiden sijoittelu. Uusittavista turva-alustoista kierrätettävät turvahiekat käytetään mullan valmistuksessa.

Kestävän kehityksen toimintamallin periaatteita tilaajalta kunnossapitoon.

Tilaaja määrittää hankkeelle kestävän kehityksen tavoitteet ja sitouttaa hankkeen osapuolet noudattamaan niitä. Tilaajalla on merkittävä osuus ympäristörakentamis-hankkeen ja sen elinkaaren kannalta- Tilaaja asettaa vertailukelpoiset mittarit tarjousten vertailua varten, joilla mitataan ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä.

Suunnittelijan tekemillä ratkaisulla on vaikutus mm. kohteen materiaalivalintoihin, toteutussuunnitelmaan, kunnossapidon intensiivyyteen, kohteen elinkaaren aikaiseen kestävyteen sekä kustannuksiin. Suunnittelussa noudatetaan oman organisaation strategioita, ympäristö- ja kestävän kehityksen ohjelmia, laatu- ja toimintajärjestelmää sekä muita toimintaohjeita.

Rakentajan tehtävänä on valvonnan avulla varmistaa, että tilaajan asettamat kestävän kehityksen tavoitteet huomioidaan rakennusprosessin aikana. Rakentamisessa työskentelymenetelmät, kytettävillä koneilla ja niiden kunnolla sekä hankintojen toteuttamisella on keskeinen merkitys tavoitteiden toteutumiseen.

Kunnossapidon osalta työskentelymenetelmien ja työkonien valinnalla, kasvillisuuden hoitamisella ja kasvialustan hoito-osaamisella on keskeinen vaikutus kestävän kehityksen toteutumiseen..

KUNTALAISKYSELYN TULOKSET

Leikkipuistoja koskeva kuntalaiskysely avattiin vuoden 2022 marraskuun lopulla ja siihen oli mahdollista vastata joulukuun loppuun saakka. Yhteensä 116 henkilöä vastasi kysymyksiin joko itse tai edustaen myös perheen lapsia. Kysely sisälsi monivalintakysymyksiä, sekä vapaasti vastattavia kysymyksiä.

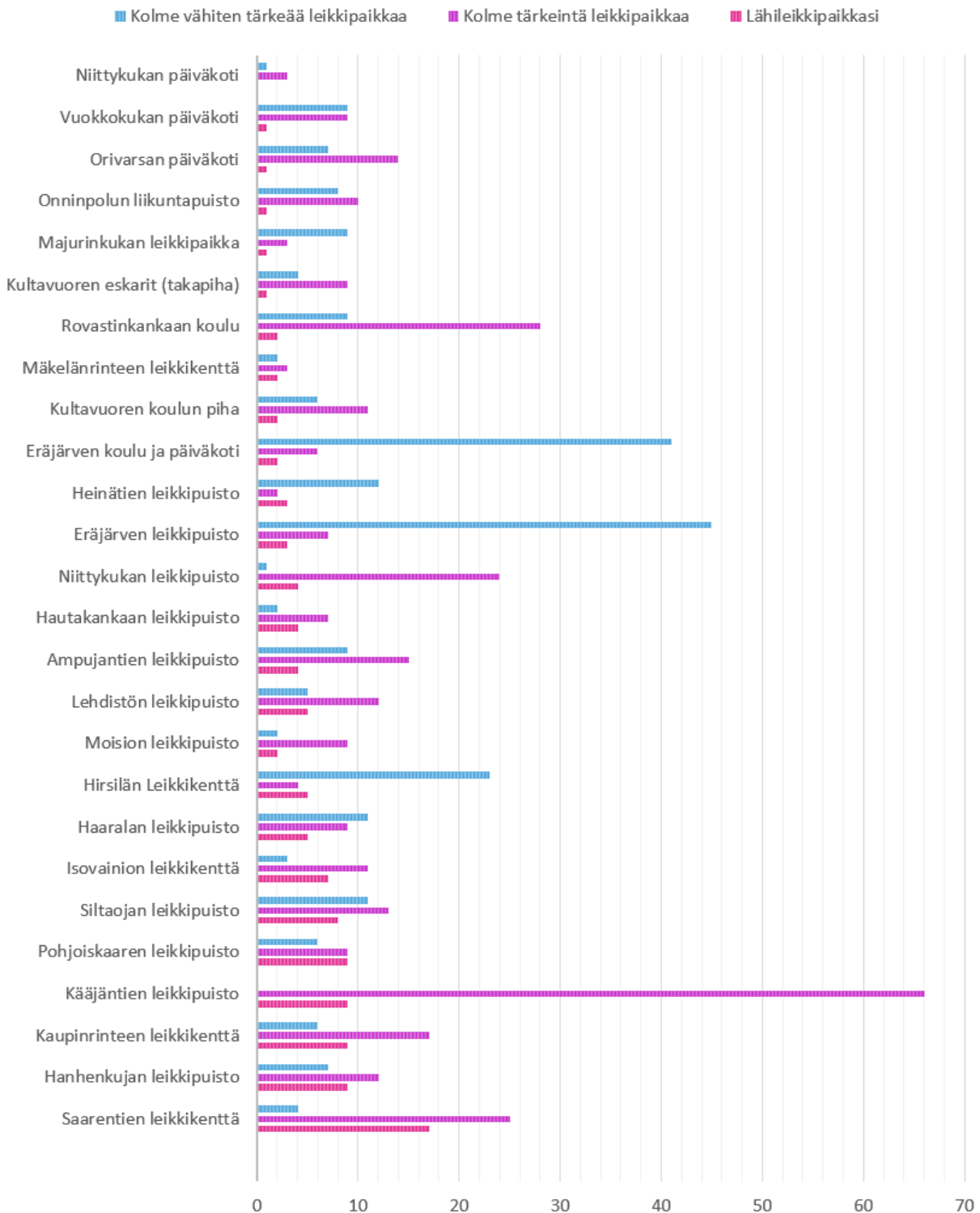
Ensimmäinen kysymys kartoitti vastaajien ikää. Vastauksia tuli yhteensä 125 kpl, joista 18- yli 60-vuotiaiden vastaajien osuus oli 68 % ja 4–15-vuotiaiden osuus 32 %. Vastaajien joukossa ei ollut lainkaan 16–17-vuotiaita. Suurin osa vastaajista olivat 0- yli 3-vuotiaiden kanssa leikkipaikalla leikkiviä huoltajia, kolmannes vastaajista olivat itsenäisesti tai ystävien kanssa leikkiviä ja loput viettävät aikaansa leikkipaikoilla työnpuolesta tai jostain muusta syystä. Vastaajista n. 16 % viettävät aikaa puistossa päivittäin, n. 47 % 2–3 kertaa viikossa, n. 27 % kerran viikossa ja n 10 % harvemmin. Talvikauden käytöstä äännet jakautuivat kutakuinkin puoliksi käytön ja harvemmin käytön välillä.

Leikkipuistojen saavutettavuutta kartoitettiin millä leikkipaikoille saavutaan. 47 % käyttäjistä tulevat leikkipuistoihin kävellen, noin. 30 % tulee autolla ja n. 23 % pyöriävät. Pääosin leikkipuistojen saavutettavuus ja siisteys koettiin kyselyssä hyväksi tai kohtalaiseksi. Autoilevien osuus suhteessa on huomioon otettava seikka parkkipaikkojen osalta. Leikkipaikoille ei varsinaisesti ole rakennettu parkkipaikkoja, mutta niiden lähistöllä voi sijaita parkkipaikka.

Vastaajien lähileikkipaikkoja ovat Saarentien leikkikenttä, Kaupinrinteen leikkikenttä, Kääjäntien leikkikenttä ja Hanhenkujan leikkipuisto. Käytöltään suosituimmat puistot ovat Kääjäntien leikkipuisto, Rovastinkankaan koulunpiha, Saarentien leikkikenttä ja Niittykukan leikkipuisto (Kuva 9). Vähiten tärkeäksi leikkipaikaksi vastaajat kokivat Eräjärven leikkipuiston, Eräjärven koulun ja päiväkodin piha sekä Hirsilän leikkikentän.

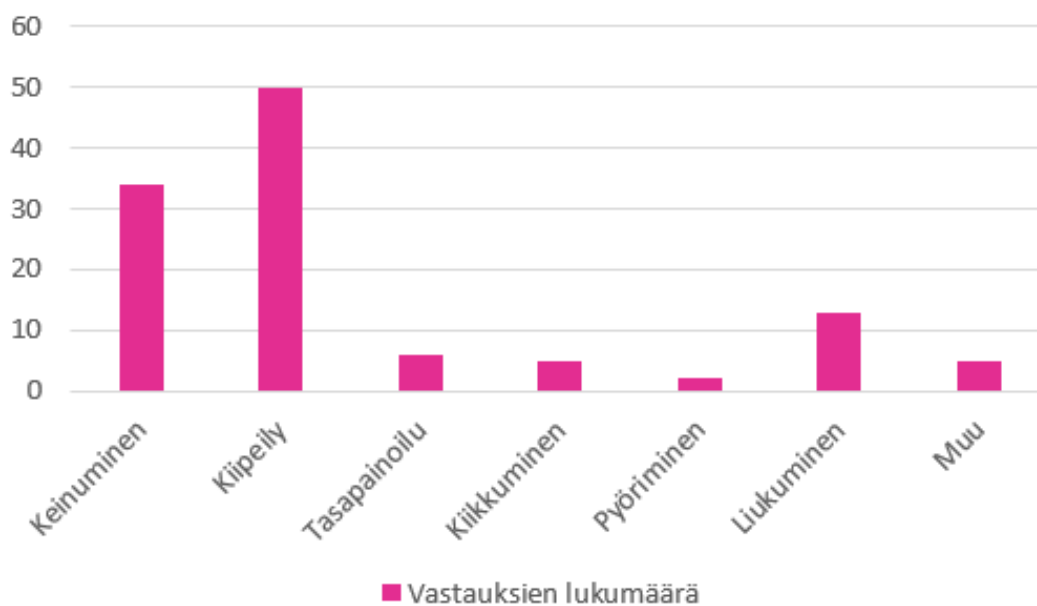
Kuva 7 Kolmeksi tärkeimmäksi leikkipuistoksi koetaan Kääjäntien leikkipuisto, rovastinkankaan koulun leikkipaikka ja Saarentien leikkikenttä. Vähiten tärkeäksi koetaan Niittykukan leikkipuiston ja päiväkodin pihat sekä Mäkelänrinteen leikkikenttä.

LEIKKIPUISTOJEN KÄYTTÖ

Leikkivälineiden osalta kohtalaiseksi ja hyväksi kokivat vastaajista n. 85 %, huonoiksi leikkivälineet kokivat n. 13 % vastaajista ja n. 2 % eivät osanneet sanoa. Mieluisaksi tekemiseksi nousivat kiipeily, keinuminen ja liukuminen. Vähiten ääniä saivat tasapainoilu, muu tekeminen ja pyöriminen. Kyselyssä oli mahdollista vastata omin sanoin, onko nähnyt jossakin muualla sellaisen leikkipuiston tai välineen, jonka haluaisi Orivedelle. Vastauksissa nousivat vahvasti esiin toiveet turvallisista välineistä pienille ja vähän isommille lapsille. Vastauksissa toivotuimpia välineitä olivat kiipeilytelineet, vaijeriliuku, köysiradat, trampoliinit, tasapainovälineet, erilaiset liukumäet, keinut ja pyörivät leikkivälineet. Vastauksissa nousivat esiin myös reaktiiviset aktiivitaulut, kommunikaatiotaulut, leikkikioskit ja puumajat, katokselinen hiekkalaatikko ja monipuoliset leikkivälinekokonaisuudet. Muutamassa vastauksessa toivottiin lisäksi vesielementtiä ja kuntoilulaitteita.

Mieleistä tekemistä leikkipaikalla

Kuva 8 Vastausten perusteella kiipeily ja keinuminen koetaan mielekkääksi tekemiseksi leikkipaikoilla.

- Leikkipuisto Fiskarsissa
- Tuurenpuisto, Nokia
- Velhonpuisto, Nokia
- Vääksyn Kanavapuisto
- Kangaslammen elämyspuisto, Jyväskylä
- Rovaniemen joulupukin pajakylä
- Pelle Hermanninpuisto, Pori
- Monitoimipuisto (Esim. palloveli)
- Liikennepuisto
- Frisbeegolf puisto
- Ideapark Lempäälä
- Putunpuiston keskusleikkipaikka, Nokia
- Keinusaari, Hämeenlinna
- Mäkimatin leikkipuisto, Jyväskylä
- Nuutinpuisto Jyväskylä
- Ikean (TRE) uusi leikkialue
- Perhepuistot
- Parkour puisto
- Sisäleikkipuisto
- Kuntoilupuu

Kuva 9 Vastauksissa toistuivat usein seuraavat leikkipaikat joko sellaisenaan tai jonkun leikkivälineen ominaisuuden vuoksi.

Leikkipuistojen teemoiksi toivottiin esimerkiksi eläimiä, luontoa, satuhahmoja, satuja, urheilu ja kiipeilyteemaa, liikennettä ja autoja, isommille hurjempia teemoja. Kymmenen vastaajaa 59 annetusta vastauksesta eivät kokeneet teemoja tärkeäksi.

Leikkipuistoilta toivottiin yleisellä tasolla eri-ikäisten huomioimista ja leikkivälineiden osalta monipuolisuutta. Turvallisuuden osalta tärkeäksi seikaksi nousi puistojen aitaaminen, joka on huomioitu myös leikkipuistojen kehittämissuunnitelmassa. Ilkivalta on herättänyt harmitusta myös vastaajien keskuudessa. Leikkipuistoja koskevista tapahtumista toivottiin parempaa tiedottamista, kuten esimerkiksi puiston hallinnoinnin muuttumisesta. Asukkaille olisi hyvä laatia tiedote koulujen ja leikkikenttien käytettävyydestä.

Kyselyyn vastanneet toivovat leikkipuistoa Oripohjan alueelle, Kirkkolahteen ja syrjäisimmille alueille. Leikkipuistoihin liittyvien asioiden lisäksi kyselyssä toivottiin toiminnallisia-, urheilu- sekä aikuisten kuntoiluun tarkoitettuja puistoja sekä ohjatun toiminnan järjestämistä. Kyselyn tulokset voivat hyödyttää tiedon saavutettuaan edellä mainittuja osapuolia heidän tulevissa kehittämis- ja uudisrakentamishankkeissaan tai vastaavasti palveluntuottajien toiminnan järjestämisessä.

RESURSSIT

Leikkipuistoilla on rakenteisiin ja rakennettuun ympäristöön sidottua pääomaa. Leikkipuistoihin kohdistuva käytön ja ilkivallan aiheuttama kuluminen laskee kohteen arvoa kasvattaen korjausvelan määrää. Ilkivallan vuoksi leikkipuistoja voidaan joutua peruskunnostamaan odotettua aikaisemmalla aikataululla. Kunnossapidon riipeys riippuu kausityöhenkilökunnan ja osastojen kokonaistymäärästä. Henkilökunnan vaihtuvuuden vuoksi perehdyttämiseen on työn lisäksi varattava resursseja.

Puistojen ja yleisten alueiden osastolla olisi tarvetta vakituiselle puistopuutarhurille/tiiminvetäjälle, joka jakaisi vastuun muun muassa leikkipuistojen tarkastusten käytännönsuorituksesta ja kausihenkilökunnan perehdyttämisestä ja ohjaamisesta kentällä. Työmäärän jakamiseksi on perusteltua palkata vakituisen suhteeseen työhön osallistuva puistopuutarhuri, vastaamaan kunnossapidon juoksevista asioista sekä toimivuudesta. Työtä jakamalla voidaan tehostaa ja parantaa yksikön toimintaa. Sitouttamalla henkilökuntaa, voidaan taata töiden jatkuvuus esimerkiksi kausityöntekijöiden perehdyttämisen ja ohjaamisen osalta. Tarkastuksia varten puistopuutarhurilla tulisi olla leikkipaikkojen turvallisuuskoulutus tai sellainen hänelle olisi järjestettävä

PERUSKUNNOSTUSTEN JA RAKENTAMISEN KUSTANNUKSET

Talousarviossa on osoitettu leikkipaikkojen investointeihin 30 000 € vuodessa, jonka vuoksi kaikkia 18 leikkipaikkaa ei pystytä peruskorjaamaan riittävän usein. Leikkipaikat on pidetty käyttäjille turvallisin huonokuntoisia välineitä poistamalla, mikä puolestaan kasvattaa korjausvelkaa ja heikentää palvelun laatua. Leikki-puistoilta toivottiin kuntalaiskyselyssä monipuolisuutta, joka puolestaan vaatii enemmän resursseja leikkivälineiden hankinnan kannalta.

Leikkipaikkojen peruskunnostusväli on noin 15 vuotta, jonka paikoitellen runsas ilkövalta voi lyhentää peruskunnostusväliä. Orivedellä jo olemassa olevan leikkipuiston peruskunnostus maksaa 40 000–50 000 euroa. Uuden pienen puiston rakentaminen n. 100.000–200.000 euroa ja suuremman ja monitoimisemman puiston rakentaminen riippuen varustetasosta vähintään 200 000–500 000 euroa. Ulkopuolisella teetetyt leikkipaikan suunnitelmat maksavat noin 10.000–30.000 euroa.

PUISTOT JA LEIKKIKENTÄT						Yhteensä
PUISTOT	2023	2024	2025	2026	2027	2023-2027
Vanhojen puistojen kunnostaminen	10 000		60 000	60 000	40 000	170 000
Kirkkolahti		25 000	10 000	60 000		95 000
Kaupinrinne	15 000					15 000
Ruusupuisto		10 000				10 000
Torin kehittäminen	15 000	30 000	10 000			55 000
Koirapuisto (vaatii erillisen päätöksen)			15 000			15 000
Uudet asuntoalueet	50 000	20 000	10 000	10 000	10 000	100 000
Veneenlaskupaikka		35 000				35 000
YHTEENSÄ	90 000	120 000	105 000	130 000	50 000	495 000
LEIKKIKENTÄT						
Vanhojen peruskorjaus	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	150 000
Pohjoiskaaren leikkikenttä	25 000					25 000
YHTEENSÄ	55 000	30 000	30 000	30 000	30 000	175 000
PUISTOT JA LEIKKIKENTÄT YHTEENSÄ	145 000	150 000	135 000	160 000	80 000	670 000

TALONRAKENNUS						Yhteensä
	2023	2024	2025	2026	2027	2023-2027
KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT						
Yhteiskoulu ja lukio C-osan julkisivun korjaussuunnittelu ja korjaukset		20 000	200 000			220 000
Yhteiskoulun suunnittelu	15 000	240 000				255 000
Yhteiskoulu ja lukio ilmanvaihtokoneiden uusiminen, käyttövesiputkien- ja lämmönvaihtimen uusiminen, suunnittelu		30 000	200 000	300 000		530 000
Kultavuoren koulun piha-alueen kunnostus	50 000	50 000				100 000
Kultavuoren pajarakennuksen kunnostus				60 000		60 000
Päiväkotien leikkipihojen kunnostus	50 000	50 000				100 000

	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä 2023-2027
KIINTEÄ OMAISUUS	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	1 250 000
PYSYVIEN VASTAAVIEN LUOVUTUKSET	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000	-750 000
IRTAIN OMAISUUS (Netto)	251 500	180 000	120 000	120 000	120 000	791 500
AINEETON KÄYTTÖOMAISUUS						0
TALONRAKENNUS	995 000	565 000	475 000	465 000	75 000	2 575 000
KATUJEN RAKENTAMINEN JA PERUSKORJAUS	1 955 000	935 000	595 000	1 384 000	200 000	5 069 000
PUISTOT JA LEIKKIKENTÄT	145 000	150 000	135 000	160 000	80 000	670 000
MUU JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS	159 000	60 000	60 000	30 000	0	309 000
VESIHUOLTOLAITOKSEN RAKENTAMINEN JA PERUSKORJAUS	686 000	1 050 000	599 000	680 000	255 000	3 270 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (Netto)	4 291 500	3 040 000	2 084 000	2 939 000	830 000	13 184 500

Kuva 10 Otteet Oriveden talousarvio 2023 ja taloussuunnitelmasta 2023–2025, Investointisuunnitelma-luonnos hanke-ryhmittäin, kasvatus- ja opetuspalvelut sekä puistot ja leikkikentät sekä investointiohjelma.

KEHITTÄMISSUUNNITTELUTYÖN TULOKSET

Tuloksissa on esitetty toimenpiteet säilytettävälle, kehitettävälle ja rakennettaville leikkipaikoille. Kehittämistyössä on huomioitu kuntalaiskyselyn tulokset leikkipuistoihin soveltuvin osin sekä leikkipaikojen kokonaisturvallisuus. Turvallisuus syistä kaikkia toiveita ei voida toteuttaa. Kyselyn lisäksi palautetta on tullut myös puhelimitse sekä tarkastusten yhteydessä kohdatuilta leikkipuistojen käyttäjiltä. Leikkipuistojen maastokäynneillä kohdatut perheen äidit sekä perhepäivähoitajat toivoivat esimerkiksi Saarentien leikkikentän aitaamista.

AITAUSTARVE

Leikkipuistojen aitaamista tulee harkita puistoissa, jotka sijaitsevat esimerkiksi vilkkaan tieliikenteen, jyrkänten tai vesistön välittömässä läheisyydessä. Aitojen tulee täyttää niille asetetut standardit, jonka mukaan ne eivät saa muun muassa olla kiivettävissä.

ESTEETTÖMYYS

Leikkipuistojen kehittämisessä huomioidaan esteettömyys mahdollisuuksien mukaan. Esteettömyyttä on arvioitu koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta viimeksi vuonna 2019. Yksi esteettömien leikkipuistojen suunnittelun haaste on, että leikkipuistojen pintamateriaalin on oltava pyörällisellä kulkuvälillä kuljettavia. Esteettömiä pintamateriaaleja ovat tekonurmipintaiset ja synteettiset turva-alustat, joiden yleisinä, mahdollisina haittapuolina ovat turva-alustojen kovettuminen ja siten puutteellinen iskunvaimennus, mikä puolestaan voi johtaa turvallisuusriskiin. Puistot ja yleiset alueet osaston hallinnoimissa puistoissa ei käytetä teko- tai synteettisiä pintamateriaaleja niiden aiheuttaman mahdollisen turvallisuusriskin vuoksi.

Kaupunginpuutarhuri on ideoinut Niittykukan leikkipuiston vieressä sijaitsevan ruusupuistokesi nimeytyn puiston läheisyyteen esteettömästi liikuttavaa yleistä puistoa. Puisto on tarkoitus kesän 2025 aikana kunnostaa senioreille esteettömillä rakenteilla. Ideatasolla on myös yhdistää puistot kivituhkapolulla, jolloin niiden väliä olisi mahdollista kulkea esteettömästi. Niittykukan leikkipaikan ympärillä on puistoista aluetta, jota voisi tarpeen mukaan suunnitella lisäämällä alueelle myös esteettömiä välineitä.

PUISTOT JA YLEISET ALUEET

PUISTOT JA YLEISET ALUEET SÄILYTETTÄVÄT LEIKKIPAIKAT

Säilytettävien leikkipuistojen kokonaisturvallisuudesta huolehditaan niiden koko eliniän ajan. Peruskunnostusten ajoittumista arvioidaan vuosittain tehtävien tarkastusten ja välineiden kunnan sekä alueen kehittämistarpeiden mukaan. Leikkipaikkojen kokonaisturvallisuutta tulee kehittää jokaisen puiston koko elinkaaren ajan, johon kuuluvat oleellisesti myös pelastusteistä ja valaistuksesta huolehtiminen. Olemassa olevat leikkivälineet kunnostetaan niiden käyttöiän loppuun saakka ja uusia leikkivälineitä lisätään arvioidun tarpeen ja resurssien mukaan

Hirsilän leikkipuisto

Osoite: Kangastie 2, 45320 Hirsilä

Rakentaminen: Kenttä rakennettu 80-luvulla. Välineitä uusittu viimeksi 2020-luvulla. Vanha väljä kenttä, puustoinen, varjostava ympäristö.

Kuvaus alueesta: Pienehkö leikkipuisto puistomaisella alueella. Rauhallinen ja vähän välineitä. Vähällä käytöllä.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

Lehdistön leikkipuisto

Osoite: Lehdistöntie 20, 35300 Orivesi

Rakentaminen: 90-luvun alussa. Poistettu 2014, jonka jälkeen on rakennettu uudelleen 2020-luvulla.

Kuvaus alueesta: Pienehkö leikkipuisto puistomaisella alueella. Rauhallinen ja vähän välineitä. Käyttö melko vähäistä.

Riski: Autotiet lähellä.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

Haaralan leikkipuisto

Osoite: Haaralankuja 4, 35300 Orivesi.

Rakentaminen: Hyväkuntoiset välineet.

Kuvaus alueesta: Pienehkö leikkikenttä sijaitsee omakotitaloalueella. Hyväkuntoiset välineet. Leikkipuisto on lähialueen lapsiperheiden aktiivisessa käytössä. Lähialueella sijaitsevaa Siltaojan leikkipuistoa kehitetään 2024.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

Pohjoiskaaren leikkipuisto

Osoite: Pohjoiskaari 18 a, 35300 Orivesi

Rakentaminen: Rakennettu -80 luvulla. Leikkivälineitä lisätty ja vaihdettu myöhemmin.

Kuvaus alueesta: Väljä, viihtyisä ja puistomainen leikkipaikka. Suuri käyttöaste. Leikkipuisto on aidattu ja aluetta on kunnostutettu pienimuotoisesti 2023.

Riski: VT 9 tien rampille 100 m, nopeusrajoitus 80 km, raskasliikenne. Tien vieressä rinne.

Toimenpiteet:
Kunnossapito ja tarkastukset.

Hanhenkujan leikkipuisto

Osoite: Hanhenkuja 6, 35300 Hanhenkuja

Kuvaus alueesta: Pienehkö puistomainen alue, puiston yhteydessä kenttä, jota rajaa pensasaita.

Parkkipaikka ja tie läheisyydessä, mahdollisen aitaamisen tarvetta harkitaan. Alueella on tilaa laajentamiselle.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.
Kehittäminen ja peruskunnostus 2026.

Moision leikkipuisto

Osoite: Moisionraitti 4, 35300 Orivesi

Rakentaminen: Perustettu 2011. Välineitä lisätty 2012.

Kuvaus alueesta: Pieni viihtyisä kenttä.

Perhepäivähoitajien päivittäisessä käytössä. Sijainti kävelyteiden risteyksessä on melko turvallinen. Ajotielle matkaa 10–100 m. Rivitalon liittymä tien päässä on noin 10 m päässä, ja muodostaa pienen riskin. Rivitalon liittymän liikenne pitää huomioida lapsien valvonnassa.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.
Peruskunnostus 2028

Kääjäntien leikkipuisto

Osoite: Kaupinraitti 3, 35300 Orivesi

Rakentaminen: Peruskorjattu 2010–2011. Viihtyisä leikkipuisto.

Kuvaus alueesta: Käyttö erittäin runsasta, suurin ja suosituin leikkikenttä keskusta-alueella. Päivähoito hyödyntää puistoa. Orivarsan päiväkoti käyttää läheisen sijainnin vuoksi.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset. Aitaus puuttuu kokonaan yhdeltä sivulta. Välineitä uusitaan resurssien puitteissa kulumisen mukaan.

Hautakankaantien leikkipuisto

Osoite: Hautakankaantie 14 a, 35100 Orivesi as.

Rakentaminen: Kenttä rakennettu 80-luvulla, leikkivälineet asennettu vähitellen, viimeiset 2010.

Kuvaus alueesta: Metsäinen ympäristö. Tielle matkaa noin 10 m. Kenttä rajoittuu kahdelta sivulta kallioiseen metsään. Käyttö päivittäistä ja runsasta. Leikkipuisto on aidattu 2023.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

Majurinkujan leikkipaikka

Osoite: Majurinkuja 6, 35100 Orivesi as.

Rakentaminen: Perustettu 1980 luvulla. Välineitä lisätty ja vaihdettu viimeksi 2011

Kuvaus alueesta: Metsäinen ja rauhallinen alue. Käyttöajoittaista, melko vähäistä. Ajoittain ilkeävaltaa. Leikkipaikka palvelee melko laajaa aluetta ja sen saavutettavuus kävelyteitä pitkin on hyvä.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

Heinätien leikkipaikka

Osoite: Heinätie 4, 35200 Orivesi as.

Rakentaminen: Kenttä rakennettu 90-luvulla. Kunnostettu kesällä 2015, jolloin turvahiekkokkoja ja osa kalusteista on vaihdettu.

Kuvaus alueesta: Pieni leikkipaikka asuinalueella. Aitaus olisi tarpeellinen, mutta ei välttämätön, koska liikenne kaduilla on melko vähäistä. Läpikulkuliikennettä ei ole, koska kadut päättyvät. Lähiasukkaat ja perhepäivähoitajat käyttävät leikkipaikkaa.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

Ampujantien leikkipaikka

Osoite: Ampujantie 22, 35100 Orivesi as.

Rakentaminen: Kenttä rakennettu 2009, ympäristön puisto syksyllä 2010. Leikkivälineet asennettu pääosin syksyllä 2009 ja keväällä 2010.

Kuvaus alueesta: Viihtyisä puistoalue. Asuinalueen asukkaiden ja perhepäivähoitajien käytössä.

Kentän ohi kulkee Ampujantie, n.10 m etäisyydeltä leikkialueen reunasta ja muodostaa siten riskin, että lapsi juoksee liikennealueelle. Alueen aitaaminen pienentäisi riskiä. Toistaiseksi liikenteen riskiä pitää välttää tarpeellisella valvonnalla.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset. Peruskunnostus 2027

Isovainion leikkikenttä

Osoite: Isovainionkaari 17, 35100 Orivesi as.

Rakentaminen: Pieni leikkipaikka perustettu 90-luvulla.

Kuvaus alueesta: Kadulle matkaa n. 100 m, liikenne melko vähäistä ja nopeudet melko alhaisia, aitaus ei kovin tarpeellinen. Suuri käyttöaste. Leikkikentän vierestä kulkee kevyenliikenteen väylä.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

Kentän peruskunnostus ja kehittäminen 2029, puistossa on tilaa uusille leikkivälineille.

Eräjärven leikkipuisto

Osoite: Eerolanmutka 35220 Eräjärvi

Rakentaminen: Kenttä rakennettu -70 luvulla, peruskorjaus tehty viimeksi 2022, jolloin uusittiin kiipeilyväline ja turvahiekat, laajennetaan samalla turva-alueet standardin mukaiseksi.

Kuvaus alueesta: Tontille kulkevaa autotietä suojaa pensasistutus, ja tien käyttö on satunnaista. Vaatii valvojilta valppautta huomioida liikenne. Vilkaammalle kadulle matkaa noin 50 m.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset.

KUNNOSTETTAVAT JA KEHITETTÄVÄT LEIKKIPAIKAT

Kunnostettavilla kehitettävillä leikkipaikoilla tarkoitetaan sellaisia puistoja, joita teemoitetaan tai puistoihin tehdään suurempia kunnostuksia välineisiin tai alueen rakenteeseen liittyen. Leikkipaikkojen kehittämisessä otetaan huomioon leikkipaikkakyselyn tulokset mahdollisuuksien mukaan. Leikkipuistojen kunnostusta ja kehittämistä arvioidaan vuosittaisten tarkastusten ja raporttien päivitysten yhteydessä. Leikkipaikkojen peruskorjauksen tarve on eri asuinalueilla erilainen. Leikkipaikoilla, joissa käyttöaste on suuri, selvitetään peruskunnostuksen tarve 10–15 vuoden välein. Peruskunnostuksen tarpeeseen vaikuttaa leikkipuistojen käytöstä aiheutuva kuluminen.

Kunnostettavia ja kehitettäviä leikkipaikkoja ovat:

- Niittykukan leikkipuisto
- Siltaojan leikkipuisto
- Mäkelänrinteen leikkikenttä
- Onninpolun liikuntapaikka
- Saarentien leikkikenttä
- Isovainionkaaren leikkikenttä
- Ampujantien leikkikenttä
- Uusi seniorpuisto
- Moision leikkikenttä

Kaupinrinteen leikkipuisto

Osoite: Ilmarintie 15, 35300 Orivesi.

Rakentaminen: Perustettu 80-luvulla, välineitä lisätty ja vaihdettu myöhemmin.

Kuvaus alueesta: Alueella on runsasta käyttöä, mm. alueen asukkaat ja perhepäivähoitajat. Puiston läpi kulkee valaistu puistopolku, joka on suosittu lenkkeilyreitti.

Toimenpiteet: Aidattu 2023.

Leikkipuiston välittömässä läheisyydessä oleva lampi ruopattiin 2023 ja lammen reunalla olevat huonokuntoiset aidat poistettiin.

Kaavassa on valmiiksi varaus parkkipaikalle, jonka rakentaminen mahdollistaisi alueelle tulon kauempaakin. Lähellä oleva puusilta korjataan tai uusitaan 2024.

Niittykukan leikkipuisto

Osoite: Eerolantie 6, 35300 Orivesi

Rakentaminen: Rakennettu -90 luvulla. Välineitä lisätty myöhemmin.

Kuvaus alueesta: Alue on rauhallisella paikalla, tielle matkaa n.100 m. Ympärillä on paljon asutusta, käyttö on runsasta. Niittykukan ja Vuokkokujan päiväkodit lähellä. Kenttää käyttää viereinen päiväkotij ja perhepäivähoitajat.

Toimenpiteet: Alueen kehittäminen ja välineiden uusiminen 2025

Siltaojan leikkipuisto

Osoite: Enokunnantie 67, 35300 Orivesi

Rakentaminen: Kenttä rakennettu 80-luvulla, Leikkivälineet ovat pääosin silloin asennettu, joitakin on myöhemmin vaihdettu ja lisätty.

Kuvaus alueesta: Viihtyisä puistoalue. Toisella puolella puisto, missä on lampi. Vanha ja suppea välinevalikoima. Leikkipuisto on aidattu 2023. Alueelle on muuttanut lapsiperheitä ja käyttö näyttäisi olevan runsasta. Toiveita alueen kehittämisestä tullut paljon. Parkkipaikka kauempaa tuleville sijaitsee puiston välittämässä läheisyydessä Siltaojantiellä.

Toimenpiteet: Kunnostus ja kehittäminen 2024. Uusitaan houkuttelevammaksi. Paljon tilaa kehittämiselle.

Mäkelänrinteen leikkikenttä

Osoite: Puistolankuja 7a, 35300 Orivesi

Rakentaminen: Rakennettu -80 luvulla. Välineitä lisätty ja vaihdettu myöhemmin. Osittainen peruskorjaus -90 luvulla. Välineet ja alue on kunnostuksen tarpeessa.

Kuvaus alueesta: Puistomainen yleisilme kerrostalojen vieressä.

Toimenpiteet: Kunnostaminen 2026

Osoite: Saarentie 11, 35200 Orivesi as.

Rakentaminen: Perustettu -90 luvulla. Välineitä uusittu ja lisätty myöhemmin. Melko siisti, ahdas leikki puisto.

Kuvaus alueesta: Päivähoitajat käyttävät puistoa lähes päivittäin tai viikoittain. Kentälle toivottu pyörivää välinettä, esim. karusellia.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset. Alueen aitaaminen ja kehittäminen 2024

Onninpolun liikuntapuisto

Osoite: Onninpolku, 35300 Orivesi

Kuvaus alueesta: Kirkkolahden viihtyisä ympäristö. Liikuntapuisto vähällä käytöllä.

Toimenpiteet: Kunnossapito ja tarkastukset. Liikuntapuisto suunniteltava ja uusittava kokonaan. Välineet ovat elinkaarensa päässä, tilalle on suunnitteilla ulkokuntosali, jonka arvioidut kustannukset ovat 40 000€

Senioripuisto

Osoite: Kauppakuja 3, 35300 Orivesi

Kuvaus alueesta: Puistomainen alue.

Toimenpiteet: Senioripuiston poistaminen tai kehittäminen huomioidaan Torialueen kehittämissuunnittelussa.

Uuden Senioripuiston paikka voisi sijoittua Niittykukan leikkipaikan ja Ruusu puiston väliselle puistoalueelle

RAKENNETTAVAT LEIKKIPAIKAT

Rakennettavat leikkipaikat ovat uusia leikkipaikkoja, jotka suunnitellaan ja rakennetaan uutena tai osittain kunnostamalla vielä hyväkuntoiset leikkivälineet. Leikkipuistojen teemat ja huomioidaan suunnittelussa ja ideoita kehitetään jatkuvasti. Uusiin leikkikenttiin voidaan jatkossa suunnitella erilaisia teemavälineitä, värejä ja muotoja ympäristössä sekä ottamalla mukaan virtuaalisia elementtejä, joiden avulla jakaa opettavia ja hauskoja tarinoita. Muissa kaupungeissa toteutettujen puistojen tapaan, myös Oriveden leikkikentille olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi tarina- ja runopolkuja. Kyseisten puistojen suunnittelu antaa hyvät mahdollisuudet osallistamiseen eri oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen kanssa. Toteutus Sijoittamalla QR-koodeja kyltteihin, voi kuunnella opettavia tarinoita tai osallistua esimerkiksi erilisiin peleihin sekä kausittaisiin teemakilpailuihin.

Asukaskyselyssä nousseet toiveet otetaan mukaan huomioon suunnittelussa. Suunnittelussa on otettava huomioon, että isompien ja suurempien toiminnallisten kokonaisuuksien rakentaminen vaatii enemmän resursseja. Leikkivälineistöä monipuolistetaan uusien rakennettavien leikkikenttien osalta ja eri ikäiset käyttäjät huomioidaan.

Uusille leikkipaikoille keskeisiä alueita ovat Kirkkolahti, Oripohjan alue, Sairaalan alue ja Asemanseutu. Uotilantieltä on poistettu leikkipaikka, mutta asukasmuutosten vuoksi leikkipuisto on tarpeen palauttaa ja yhdistää alue metsän läpi kulkevalla polulla Kaupinrinteen puistoalueelle. Uotilantien leikkikentän sijainti palvelee niin Mattilanniityn, kuin Kaupinrinteen ja Tallukallion lapsiperheitä.

RAHOITUS JA TOTEUTUSAIKATAULU

Puistojen ja yleisten alueiden suunnitelman toteutusaikataulu:

- Toteutusajankohta 2023 Siltaojan-, Hautakankaantien-, Pohjoiskaaren- ja Kaupinrinteen-leikkipuistojen aitaus.
- Toteutusajankohta 2023–2024 Uotilantien leikkikenttä.
- Toteutusajankohta 2024: Saarentien leikkipuiston aitaaminen ja kehittäminen 25 000 €.
- Toteutusajankohta 2025. Mäkelänrinteen leikkikentän peruskunnostus 45 000 €
- Toteutusajankohta 2025: Uusi senioripuisto 55 000 €
- Toteutusajankohta 2026: Niittykukan leikkipuisto, peruskunnostus, kehittäminen 50 000 €
- Toteutusajankohta 2026: Hanhenkujan leikkikenttä: kunnostus ja kehittäminen 50 000 €
- Toteutusajankohta 2026: Onnipolun liikuntapaikka 40 000 €
- Toteutusajankohta 2027: Ampujantien peruskunnostus 45 000 €
- Toteutusajankohta 2027–2028 Kirkkolahden leikkipuiston suunnitteleminen ja rakentaminen 250 000–300 000 €.
- Toteutusajankohta 2028: Isovainionkaaren leikkikentän peruskunnostus 40 000 €
- Toteutusajankohta 2028: Moision leikkikenttä 40 000 €
- Toteutusajankohta 2029–2030 mahdollisuus uuden leikkipaikan suunnittelemiseen ja/tai rakentamiseen (Aseman seutu, Oripohjan alue, Sairaalan alue)

TILAPALVELU

SÄILYTETTÄVÄT LEIKKIPAIKAT

Rovastinkankaan koulun piha on uusittu 2020 ja Eräjärven päiväkodin pihaa on uusittu, ja se tulee kunnostettavaksi 2030 mennessä.

KUNNOSTETTAVAT JA KEHITETTÄVÄT LEIKKIPAIKAT

Urakan aikana on huomioitavat palveluiden käyttäjien turvallisuus ja rajattava toimenpidealueet turvallisuutta noudattaen. Vuokkokujan päiväkotiki on suljettuna urakan aikaan, mutta kultavuoren koulu ja niittykukan päiväkotiki ovat urakan aikana käytössä. Koulujen ja päiväkotien kunnostusurakassa toimenpidealueet rajataan metalliaidoin. Koulujen ja päiväkotien pihoille on laadittu esteettömyyskartitus vuonna 2019, josta nousi esiin joitakin puutteita leikkialueilla. Kartoituksessa oli suositeltu parantamaan mm. opastusta ulkoalueilla ja kiinnittämään huomioita tienpintojen materiaaleihin sekä poistamaan kohdekohtaisesti havaittuja puutteita.

VUOKKOKUJAN PÄIVÄKOTI

Vuokkokujan päiväkotiki sijaitsee Oriveden keskusta-alueella ja päiväkodissa on eri-ikäisiä lapsia, joille on tarkoitus rakentaa sopivia leikkipaikkoja ja aktiviteettejä eri ikäluokat huomioiden. Vuokkokujan päiväkotiki on rakennettu vuonna 2011 ja on peruskunnostuksen tarpeessa. Päiväkodin leikkipaikan laitteet ja aluerakenteet ovat alkuperäisiä. Oriveden kaupunki on pyytänyt tarjousta Vuokkokujan päiväkodin pihan kunnostuksesta tarjouspyyntöasiakirjan mukaisesti. Tarjousten lähettämisaika umpeutui 2.5.2023. Piha-alueen kunnostus on vaiheistettu kahteen osaan. Ensimmäisessä vaiheessa kunnostetaan pienemmille käyttäjille tarkoitettu vuoden 2023 aikana. Hankkeen toinen ja kolmannes vaihe on tarkoitus toteuttaa vuonna 2024, mikäli kohteelle myönnetään määräraha. Puistoalueen aikataulu ei ole lopullinen ja tilaaja hankkii omana hankintana leikkivälineet. Urakassa täydennetään ja uudistetaan leikki- ja oleskelualueita, kunnostetaan ja muutetaan piha-alueen pintarakenteita ja kunnostetaan istutusalueita. Urakka sisältää lisäksi päiväkodin tontin viereiseen kaupungin virkistysalueeseen kohdistuvia toimenpiteitä.

KULTAVUOREN KOULUN PIHA

Kultavuoren koulun oleskelupiha-alueelle tehdään peruskorjaus. Urakassa täydennetään ja uudistetaan liikunta- ja oleskelualueita, kunnostetaan ja muutetaan piha-alueen pintarakenteita ja kunnostetaan istutusalueita. Urakan suorittamisessa on huomioitava lukukauden aikainen käyttö, jolloin toimenpidealueet rajataan välituntialueen ulkopuolelle metalliaidoin.

NIITTYKUKAN PÄIVÄKOTI

Urakassa täydennetään ja uudistetaan leikki- ja oleskelualueita, kunnostetaan ja muutetaan piha-alueen pintarakenteita ja kunnostetaan istutusalueita. Päiväkodin piha liitetään viereisellä tontilla sijaitsevaan virkistysalueeseen.

RAHOITUS JA TOTEUTUSAIKATAULU

Koulujen ja varhaiskasvatuksen leikkipuistojen kunnostamiseen sekä kunnossapitoon on varattava resursseja. Tilapalvelut järjestävät hallinnoimiensa leikkipuistojen kunnossapidon ulkopuolisen toimijan kautta ja tarkastukset kaupungin koulutetun henkilökunnan tai ulkopuolisen tarkastaa toimesta. Nämä siirtyisivät pois puistoilta, jolloin aikaväillä, riippuen siitä, kuinka saadaan uudet tilapalvelusopimukset koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Koulujen ja päiväkotien tavoiteaikataulun tarkentuminen siirtyy vuodelle 2024. Nämä liittyvät kuntoarvioiden tekemiseen, joita on pystytty toteuttamaan vasta kolme, määrärahoja ei ole vuodelle 2023.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen pihojen osalta on tehty alustavia suunnitelmia ja pyydetty tarjouksia:

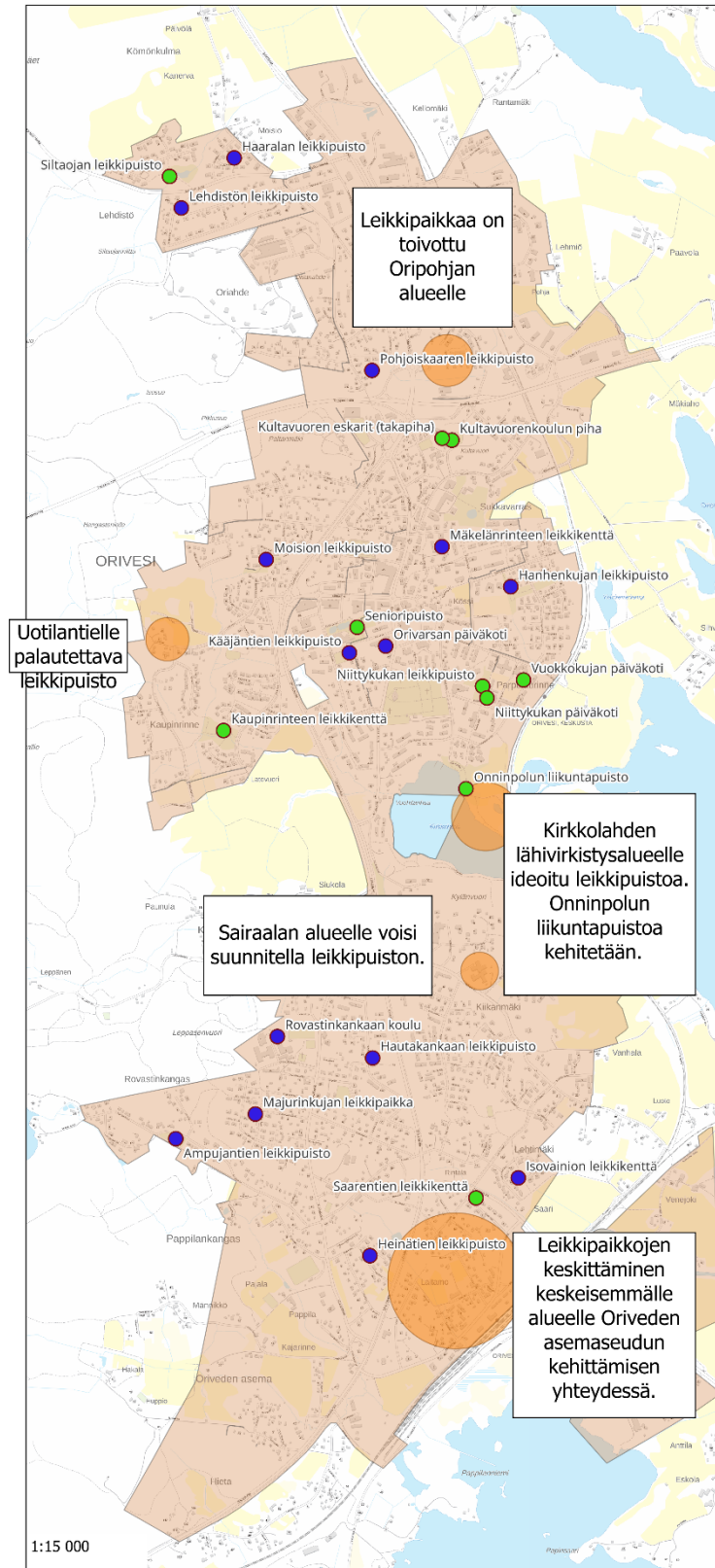
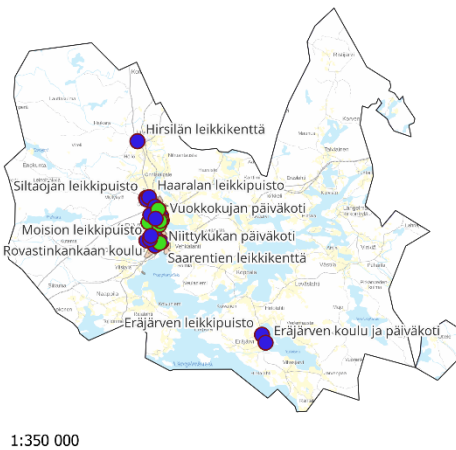
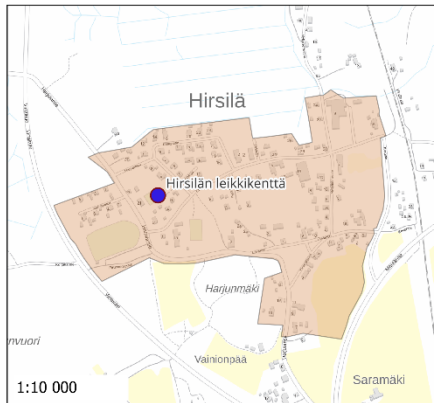
- Toteutusajankohta 2023–2024: Vuokkokujan päiväkodin pihan kunnostuksesta on vastaanotettu tarjous 2023, jonka kustannukset ovat noin. 140 000 €. Lisäksi voi tulla lisätöitä, joihin on syytä varautua.
- Toteutusajankohta 2023–2024: Kultavuoren päiväkodin leikkipiha on kunnostettava 2030 mennessä. Kultavuoren koulun pihan kunnostuksesta ei ole vielä tarjousta, mutta edellisen kaupunginpuutarhurin arvio kustannuksista on ollut 200 000 €.
- Toteutusajankohta 2024–2025: Niittykukan päiväkodin kunnostusta varten on laadittu suunnitelma, mutta kunnostuksen kustannusarvioita ei vielä ole. Piha-alue on selvästi pienempi kuin Vuokkokujan piha-alue.
- Toteutusajankohta 2030 mennessä: Eräjärven päiväkodin pihaa on uusittu, ja se tulee kunnostettavaksi 2030 mennessä.

POISTETTAVAT LEIKKIPAIKAT

Oriveden leikkipaikkaverkostossa ei ole ajanjaksolle poistettavia leikkipuistoja. Leikkipuistojen poistamista voidaan harkita alueellisesti rakenteellisen väestönmuutoksen takia, joka vaikuttaa käyttöasteeseen merkittävästi. Leikkipaikkaverkoston tiheys ja leikki-ikäisten lasten määrä asuin alueilla ovat määrääviä tekijöitä poistettavaksi esitettävien leikkipuistojen taustalla. Puiston poistaminen voi tarkoittaa myös puiston siirtämistä keskeisemmälle paikalle. Poistettavan puiston osalta on päätös tehtävä harkiten ja samalla on huomioitava, että välineiden poistosta ja puistoalueen muutostöistä aiheutuu kustannuksia.

Toimenpiteet 2023-2030

- Asemakaavoitettu alue
Toimenpide
 Säilytettävä leikkipuisto
 Kehitettävä leikkipuisto
 Uusi leikkipuisto
 Poistettava leikkipuisto

Lähteet:
 Taustakartta: Maanmittauslaitoksen karttapalvelu WMTS haettu 6.4.2023
 Asemakaavoitettualue: Suomen ympäristökeskus/Paikkatietoaineistojen latauspalvelu LAPIO 6.4.2023
 Oppilaitokset: Tilastokeskus WFS haettu 6.4.2023
 Leikkipaikat: Kangasalankunta.maps.arcgis Harri Lehen 17.4.2023

Kuva 11 Leikkipaikkaverkoston kehittämistavoitteet ja toimenpiteet. (Karttunen, 19.5.2023)

LÄHTEET

Esteettömyys leikkipaikoilla, Invalidiliitto. www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/ulkoalue/leikkipaikka

Junttila, E. (2021). Kaikki leikki- ja liikunta-alueiden turvallisuudesta! Safe to play Oy.

Kuluttajaturvallisuuslaji 920/2011. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110920>

Kuntaliitto. (n.d.). Väestöennusteet. <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaaineistot/kuntakuvaajat/vaestoennusteet#>

Kotipuro, A. (25.11.2022) *Rohkeasti ideoimaan haaveiden leikkipaikkoja: verkkokyselyyn saavat vastata isot ja pienet – ajatuksiaan voi kertoa myös piirtämällä.* Oriveden sanomat. <https://orivedensanomat.fi/2022/11/25/rohkeasti-ideoimaan-haaveiden-leikkipaikkoja-verkkokyselyyn-saavat-vastata-isot-ja-pienet-ajatuksiaan-voi-kertoa-myo-piirtamalla/>

Liikuntalaki 390/2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150390>

Maan käyttö- ja rakennuslaki 132/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Opetus ja kulttuuriministeriö. (2016). *Tieteelliset perusteet varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksille.* Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:22. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75406/OKM22.pdf>

Orivesi. (n.d.-a). *Tilastotietoa Orivedestä/Kuntakortti.* <https://orivesi.fi/kaupunkimme/kaupunki/orivesi-tieto/tilastotietoa-orivedesta-kuntakortti/>

Orivesi. (n.d.-b). *Leikkipuistot ja senioripuisto.* <https://orivesi.fi/asukkaalle/asuminen-rakentaminen-ja-ymparisto/puistot-ja-viheralueet/leikkipuistot/>

Orivesi. (n.d.-c). *Strategiat ja toimintaohjelmat.* <https://orivesi.fi/kaupunkimme/talous-ja-strategiat/strategiat-ja-toimintaohjelmat/>

Orivesi. (n.d.-d). *Orivesi strategia.* <https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2021/12/Oriveden-kaupunkistrategia-2030-1.pdf>

Orivesi. (n.d.-e). *Oriveden kaupungin elinvoimaohjelma 2022–2025.* https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2022/03/Oriveden-kaupungin-elinvoimaohjelma-2022_2025.pdf

Oriveden kaupunki. (2020) *Valtuustoaloite leikkipuistojen kehittämissuunnitelmasta.* Ote pöytäkirjasta. <https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2021/04/Leikkipuistojen-kehittämissuunnitelma.pdf>

Oriveden kaupunki. (2022). *Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025.* Kaupunginhallitus 14.11.2022. Kaupunginvaltuusto 28.11.2022. https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2022/12/Talousarvio-2023-ja-taloussuunnitelma_hyv_kvalt_28112022.pdf

Oriveden kaupunki. (2023) *Kaavoituskatsaus 2023*. <https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2023/04/Kaavoituskatsaus-2023.pdf>

Oulun kaupunki. (2013) Oulun kaupungin leikkipuistojen kehittäminen 2014–2032. <https://www.ouka.fi/documents/64417/5a450a77-0c39-421f-be1f-3fb190a93847>

Parikka-Nihti, M. (27.2.2018). *Mitä omavalvonta on?* Viherympäristöliitto. <https://www.vyl.fi/ohjeet/omavalvonta/mita-omavalvonta-on/>

Parikka-Nihti, M. (2022) *Leikki menee metsään*. Viherympäristöliitto, Viherympäristö-lehti, artikkelit VY 1/2022. <https://www.vyl.fi/viherymparisto/lehdet/jutut/vy-1-2022/leikki-menee-metsaan/>

Peurala, T. (21.2.2022). *Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2022–2025*. Kaupunginvaltuusto, Orivesi. <https://orivesi.fi/wp-content/uploads/2022/02/Tiivistelma-hyvinvointi-ja-turvallisuussuunnitelmasta-v.-2022-2025.pdf>

RT 103084-Päiväkodin ja perusopetuksen tilat- ulkotilojen suunnittelu

Ulkotilojen suunnittelu -ohjekortti

Saarsalmi, O. (2008). *Päivähoidon turvallisuussuunnittelu*. Sosiaali- ja terveysministeriö, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus Stakes. Oppaita 71. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504226169>

Tampereen kaupunki. (2/2020). *Vierpalveluohjelma, leikkipaikat 2021–2030*. Kaupunkiympäristön julkaisu 2/2020. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-06/leikkipaikkaohjelma_raportti_final.pdf

Turvallisuus ja kemikaalivirasto Tukes. <https://tukes.fi/etusivu>

Viherympäristöliitto. (24.4.2018) *Kestävän ympäristörakentamisen malli. Toimintaperiaatteet kestävän kehityksen toteuttamiseksi ympäristörakentamisen hankkeissa*. Kestävän ympäristörakentamisen-työryhmä. https://www.vyl.fi/site/assets/files/2319/kesy_toimintamalli_web_1_26_4_2018.pdf

Ympäristöministeriö. (n.d.). *Maankäytön suunnittelu*. Valtioneuvosto ja ministeriöt. <https://ym.fi/maankayton-suunnittelu>